

SKILLS SYLLABUS 2026-2027

VWO

English exam preparation

In this reader you will find helpful information for writing, reading, listening and speaking

Altena college | Christelijke scholengemeenschap voor mavo – havo – atheneum
Rijksstraatweg 153 | 4254 XD Sleeuwijk | Telefoon (0183) 302944 | info@altenacollege.nl | altenacollege.nl

Using AI to Improve Writing & Speaking (B2–C1).....	6
E-PORTFOLIO	12
Your E-portfolio	13
Scoring.....	14
WRITING PRACTICE	15
Rules for formal emails	16
Useful phrases in formal emails	20
Statements and Requests.....	22
Frequently used phrases/sentences	24
Scoring your email	25
Practise email writing	27
Checklist email	27
Formal email 1 : Covering letter	28
Formal email 2: letter of motivation.....	30
Formal email 3: Letter to the editor.....	31
Formal email 4: Covering email.....	32
Writing an Essay	33
Expository Essay Format.....	34
Persuasive/Opinion Essay Format.....	35
Linking words	36
Title Case	36
Practise paragraph writing: Introduction	37
Practise paragraph writing: Conclusion	38
Expository writing template.....	39
Persuasive writing template.....	40
Scoring your essay:	41
Checklist Essay	43
Example essays	44
Rewriting an essay	48
Sample Essays with CEFR Scoring and Clarification	50
Essay statements used in former exams to practise	53
GRAMMAR PRACTICE.....	55
Common mistakes to avoid	56
Verbs in formal writing (letters and essays)	60

Tenses mix 1	60
Tenses mix 2	61
Tenses mix 3	62
Tenses mix 4	63
Tenses mix 5	64
Cleft Sentences	66
Mixed and Advanced Conditionals.....	68
Exercises with the Passive (used in formal letters and essays).....	70
Inversion.....	74
The Use of Articles	77
Using the correct preposition	80
Punctuation	81
Practise punctuation	83
SPEAKING PRACTICE.....	85
Gespreksvaardigheid	86
2.1 Gesprek voeren	86
2.2 Spreken	90
2.3 Handige uitdrukkingen en compensatiestrategieën	92
A few British pronunciation rules	95
I take it you already know	97
Practise pronunciation	98
Practise describing objects	102
Giving your opinion.....	103
LISTENING PRACTICE	107
Kijk- en luistervaardigheid.....	108
How to prepare for a Cito Listening test:.....	113
Before the test	113
During the test	113
Text listening test	114
Audiodeel	114
Eerste deel: Packaging	114
Inleiding.....	114
Tweede deel: Has Technology Changed Us?.....	119
Inleiding.....	119

Videodeel	123
Eerste deel: Lord Coe	123
Inleiding.....	123
Tweede deel: Hidden Dangers	124
Derde deel: Youth Parliament	126
Inleiding.....	126
Vierde deel: London.....	127
Vijfde deel: News items	128
READING PRACTICE	131
Kennis van land en samenleving	132
1 Groot-Brittannië	132
De Engelstalige wereld	132
De geografie	133
De geschiedenis van het Verenigd Koninkrijk tot de twintigste eeuw	134
De geschiedenis van het Verenigd Koninkrijk vanaf de twintigste eeuw	136
Staatsinrichting van Groot-Brittannië	138
Verkiezingen.....	140
Belangrijke politieke termen	140
Enkele Britse feestdagen	141
2 Verenigde Staten van Amerika	142
De geografie	142
De geschiedenis van de Verenigde Staten tot de twintigste eeuw	143
De geschiedenis van de Verenigde Staten vanaf de twintigste eeuw	144
Staatsinrichting van de Verenigde Staten.....	145
Verkiezingen.....	146
Enkele Amerikaanse feestdagen	147
3 Onderwijs.....	148
Het Britse onderwijssysteem.....	148
Verschillen met Nederland	149
Het Amerikaanse onderwijssysteem	150
4 Veelgebruikte bronnen	151
Leesvaardigheid	154
Voorkennis	156
Leesstrategieën	156

Leesstrategie Voorspellen	161
Leesstrategie Skimmen.....	164
Leesstrategie Voorkennis gebruiken.....	167
Leesstrategie Structuur ontdekken en gebruiken	169
Leesstrategie Scannen	171
Leesstrategie Gedetailleerd lezen	173
Leesstrategie Woordbetekenissen afleiden of raden.....	176
Meerdere leesstrategieën	178
Soorten examenvragen	179
Gesloten vragen.....	179
Meerkeuzevragen	179
Meerkeuze-invulvragen.....	181
Voorgestructureerde vragen	182
Beweringenvragen.....	182
Ordeningsvragen.....	184
Citeervragen.....	186
Open vragen	187
Examencursus Moderne Vreemde Talen: ENGELS	189
SCHEMA 1: Stappenplan voor het achtergrondartikel	192
SCHEMA 2: Stappenplan voor abcd (= multiple choice) teksten.....	193
SCHEMA 3: Stappenplan voor gaten - teksten.....	194
SCHEMA 4: Beweringsvragen	195
Overige Stappenplannen	196
CITEREN	197
Exam Questions	198
Signaalwoorden	202
Basiswoordenlijst.....	205
Signaalwoorden	205
Functiewoorden.....	210
Algemene basiswoorden	213
Fill the gap.....	227
Synonyms	229
Connect	230

Using AI to Improve Writing & Speaking (B2–C1)

1. The Golden Rule: AI is a Coach, not a Ghostwriter

You should use AI to **improve your own ideas**, not to replace them.

The best way to achieve this:

1. **First write a draft** (even short, messy notes are fine).
2. **Ask AI for feedback**, not a rewrite.
3. **Rewrite your draft based on feedback.**
4. **Ask AI to check clarity, tone, and accuracy.**
5. **Make sure the final version is 100% your own work.**

This keeps learning authentic and avoids AI-generated essays.

2. How to Use AI to Improve Writing (Formal Letters & Essays)

A. Ask AI for *targeted* feedback

You should copy your text and ask:

- “Give me feedback on grammar only.”
- “Highlight unclear sentences.”
- “Show me where my tone is too informal.”
- “Which parts are B1/B2/C1? Explain why.”
- “Give me 3 ways to improve coherence.”

This trains metacognition and avoids over-editing.

B. Use AI to practise specific genres

You can ask:

- “Give me a B2-level formal letter prompt.”
- “Give me a C1 essay question about technology.”
- “Give me a model paragraph and explain why it is C1.”

You can then compare your writing with the model.

C. Use AI to improve vocabulary range

Useful prompts:

- “Give me 10 formal alternatives for *I think*.”
- “Give me linking words for contrast at C1 level.”
- “Rewrite this paragraph using more precise vocabulary but keep my meaning.”

D. Use AI to check structure

You can ask for example:

- “Is my introduction clear?”
- “Does my conclusion answer the question?”
- “Are my topic sentences single declarative?”

E. Use AI for grammar correction *with explanation*

You should request:

- “Correct my grammar and explain the rules.”
- “Show me 3 typical mistakes B2/C1 students make in formal letters.”

This turns correction into learning.

3. How to Use AI to Improve Speaking Skills

A. AI as a speaking partner

Students can ask AI to:

- “Have a conversation with me about travel at B2/C1 level.”
- “Ask me follow-up questions like an IELTS examiner.”
- “Stop me when I make a grammar mistake.”

Mind: Copilot does not have audio.

B. Pronunciation practice

You can:

- Record yourself in a free app
- Ask AI: "Transcribe my recording and highlight pronunciation errors."

C. Speaking prompts

You can request:

- "Give me 10 B2/C1 discussion topics to talk about for a minute."

D. Pronunciation training

You can ask:

- "Give me a B2/C1 2-minute monologue text on" Then copy this text into Google translate, Microsoft Edge Read Aloud and listen a few times.
- "Give me feedback like a teacher on my pronunciation on B2/C1 level." Then upload your audio recording.

4. Free AI Tools for Writing & Speaking (Safe for Schools)

A. Writing Improvement

Tool	What it's good for	Free?
Microsoft Copilot	Feedback, grammar, structure, vocabulary	✓ Free
Grammarly Free	Grammar & clarity checking	✓ Free
QuillBot Free	Vocabulary alternatives, paraphrasing small parts	✓ Free
Hemingway Editor	Style, readability	✓ Free
LanguageTool	Grammar & style	✓ Free

B. Speaking Practice

Tool	What it's good for	Free?
TalkPal AI	Speaking with an AI partner	✓ Free tier
ELSA Speak (free version)	Pronunciation	✓ Limited free
YouGlish	Pronunciation in real contexts	✓ Free
SpeechTexter	Speech-to-text accuracy checking	✓ Free
BBC Learning English (audio)	Listening & speaking models	✓ Free

C. Exam-style speaking practice

Tool	What it's good for	Free?
IELTS Speaking Assistant (web)	Simulated examiner questions	✓ Free
British Council LearnEnglish	Speaking tasks	✓ Free

slim studeren met ai

Steeds meer studenten gebruiken AI-tools zoals ChatGPT of Claude tijdens hun opleiding. Handig! **Maar let op: AI is een hulpmiddel, geen vervanger** van je eigen denkwerk.

WAAR AI HANDIG VOOR KAN ZIJN

Moeilijke uitleg
simpeler maken

Samenvattingen
maken

Oefenen voor
toetsen

Hulp bij
spelling of taal

Ideën bedenken
voor opdrachten

Plannen en
organiseren

Oefenen met
sollicitatie- of
stagegesprekken

AI helpt je
leren, maar jij
stuurt de richting!

WAAROM JE ZELF MOET BLIJVEN NADENKEN

AI kan snel antwoorden geven. Superhandig! Maar als AI al het denkwerk voor jou doet, leer je uiteindelijk zelf minder.

Juist door zelf fouten te maken, na te denken en opdrachten uit te zoeken, train je belangrijke vaardigheden. Bijvoorbeeld:

problemen
oplossen

creatief
denken

duidelijk
communiceren

zelfstandig
werken

omgaan met
feedback

En die vaardigheden heb je later hard nodig. Tijdens stages, op je werk én in het dagelijks leven. Want op je werk moet jij uiteindelijk zelf begrijpen wat je doet – ook als AI je helpt.

EIGEN DENKWERK VANDAAG = JOUW SUCCES MORGEN!

DO'S

Gebruik AI om iets beter te begrijpen.

Controleer altijd of informatie klopt.

Gebruik AI als startpunt voor je eigen werk.

Stel duidelijke vragen.

Gebruik je eigen woorden in opdrachten.

DON'TS

Kopieer niet zomaar teksten en lever ze niet blind in.

Vertrouw niet blind op AI: AI maakt soms fouten.

Laat AI niet al het denkwerk doen.

Deel geen privégegevens of wachtwoorden.

Gebruik AI niet om te spieken tijdens toetsen of examens.

AI IS JOUW HULPJE. JIJ BENT DE BAAS.

Gebruik AI slim, kritisch en bewust.

Dan haal jij er het maximale uit – voor nu en voor later!

Begrijp het.

Denk zelf.

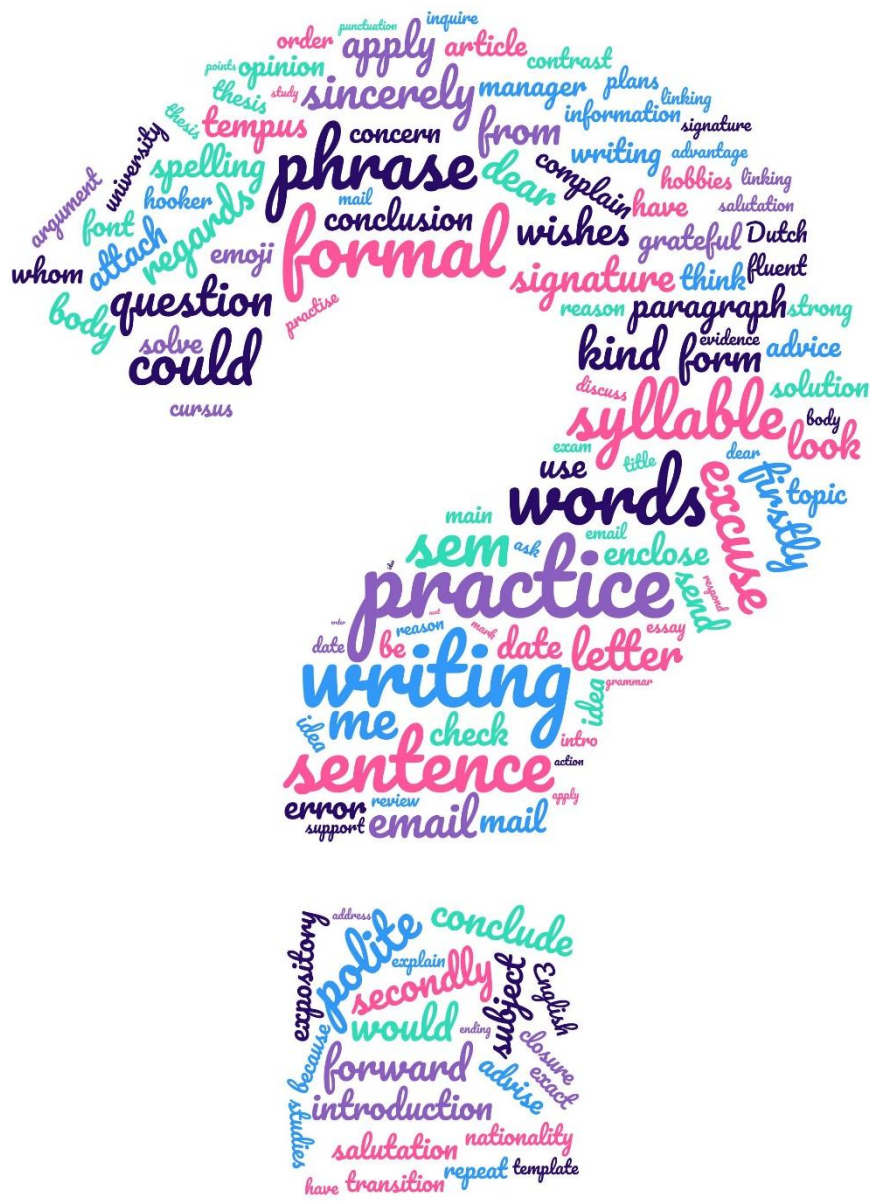

Bereik meer.

In this part of the reader you will learn:

- What is my e-portfolio
- What is in my e-portfolio
- How to hand in your assignments
- Scoring system

E-PORTFOLIO

Your E-portfolio

One of your preliminary exams is your e-portfolio.

An e-portfolio is a collection of your work, showing your level of different skills. The skills in covers at our school are writing, speaking and reading. Some of the things you will have to do are also important for your next study. In this way we try to better prepare you for the next step.

Your e-portfolio should contain several items:

- Your best practice formal email
- Your best practice essay
- 1 elevator pitch
- Your best text read out loud
- 2 book reports, only one of which **may** have a film version

Practical information:

1. You can hand in your reading out loud, your elevator pitch by mail or in Teams, depending on your teacher.
- Book reports have to be done in Kwizl.
 - Practice emails and essays have to be done in the computer classroom.
 - You can find more information on your e-portfolio on www.altenaengels.nl > Class A6 > A6 e-portfolio and in your PTA.

Make sure you hand in your assignments in time; it gives you extra credit. Once the deadline is reached, you will have 1 more week to hand in/do your assignment. Of course, if applicable, you will lose your 'in time credit'. After that you will have a compulsory full-day schedule. The compulsory full-day schedule also applies to book reports.

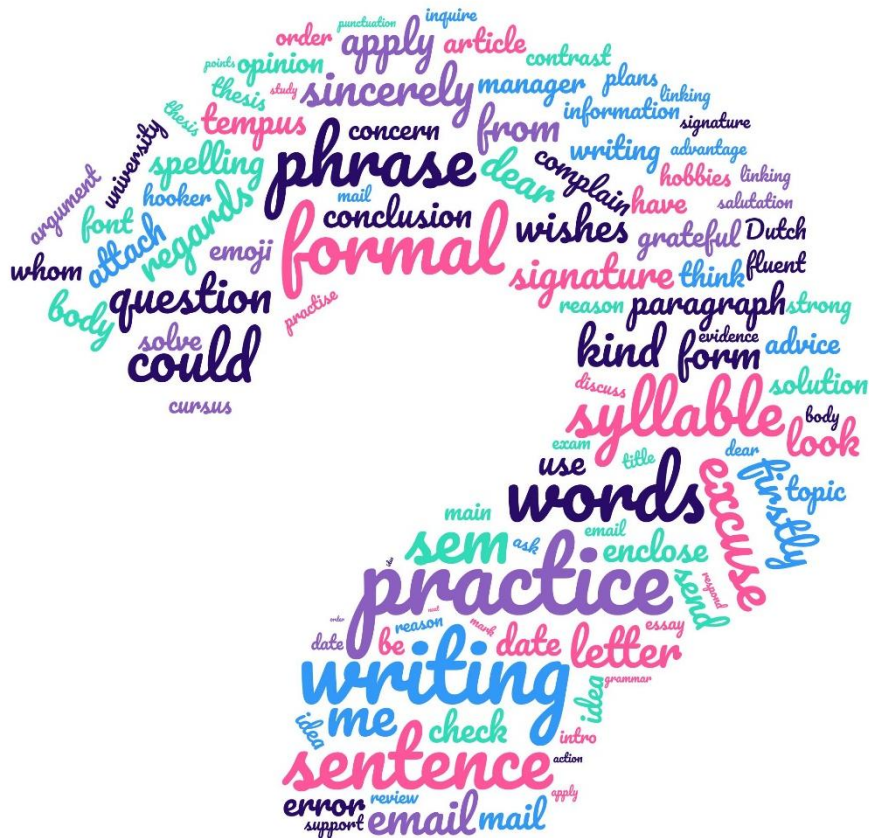
Scoring

Assignment	Note/score	Number of points		Assignment	Note/score	Number of points
Practice formal email	0 - 4	0		Book report 1	average	1
	4,1 - 6	1			merit	2
	6,1 - 7	2			distinction	3
	7,1 - 8	3				
	8,1 - 10	4		Book report 2	average	1
					merit	2
Practice essay	0 - 4	0			distinction	3
	4,1 - 6	1				
	6,1 - 7	2		Elevator pitch	average	1
	7,1 - 8	3			merit	2
	8,1 - 10	4			distinction	3
					In time	+1
Reading out loud	refer	0				
	average	1		Total		22
	merit	2				
	distinction	3				
	In time	+1				

In this part of the reader you will practice:

- Writing a formal email
- Writing an essay
- Useful sentences

WRITING PRACTICE

Rules for formal emails

1. Do pay attention to the subject line

Write a clear, concise subject line that reflects the body of the email. Avoid subject lines with general words like, 'Hi', 'Touching base' or 'FYI', and do not leave the subject line blank.

2. Do use a proper salutation

'Hi' and 'Hey' communicate a lack of professionalism and maturity. Begin your email with phrases such as, 'Dear Mr. Jones, Dear Ms. Jones, Dear Sir/Madam,... 'Good Morning' or salutations like that only if you have exchanged multiple mails before.

3. Do use an introduction

In cultures like the U.S., the best practice is for the sender to introduce themselves by first and last name with some background information in the first few lines. For Example: Dear Ms. Mandell, My name is Sharon Jones, I am a student of and I am writing to you about This is especially important when introducing yourself to new contacts and employers who want to know how you received their contact information.

4. Don't use humour and sarcasm

Emails can easily be misinterpreted through text without context. Humour is culture specific. Avoid both humour and sarcasm in emails as the recipient may be confused, or worse, offended.

5. Don't use informal language and punctuation

Business emails are initially formal so use formal language and, for example, no slang words, words in capital letters and exclamation marks. Choose a normal font, like Calibri or Arial. After you get to know the person you are mailing with, you can become more informal.

6. Do pay attention to the cultural differences

Avoid miscommunication by keeping in mind your cultural differences. People from cultures like Japanese, Arab or Chinese want to get to know you before doing business with you, whereas people from cultures like German, American or Scandinavian, prefer to get to the point very quickly.

7. Don't use emojis

Those little winking, smiling icons are for text messages. They are inappropriate and unprofessional in a business email. Emoticons may divert emails to a spam filter or junk mailbox, and it can look immature and unprofessional.

8. Don't be negative

It's inappropriate to email negative comments. An email in all uppercase letters indicates anger. These antagonistic messages cause awkwardness long after the email has been sent and received. If you must relay bad news via email, use objective words and state the facts. Face-to-face communication is best when relaying bad news.

9. Do use a conversation closer

By letting the recipient know that a response isn't needed, the email cycle doesn't continue on in perpetuity. Close with 'No reply necessary', 'Thank you again,', 'Please let me know if I can be of further assistance'. If a response is required, specify what and when. End your email with a closing such as 'Best regards', 'Sincerely' or another appropriate phrase.

10. Do use a signature block

Generally, it should include: your full name, title, the company name, contact information, including a phone number. (no longer than 4 – 6 lines). If, however, it is a letter of motivation or a cover letter, you only include your full name, email address and phone number. Don't forget to include +31.

11. Do proofread

Check and recheck for spelling and grammatical errors. These errors make you seem unprofessional and will reduce the likelihood that the email will be taken seriously. Email software comes with many professional tools such as spell check. Use them.

12. Do double-check your attachments

When you attach a file, be kind enough to take a few extra seconds to paste in into the body of the email as well. This shows consideration to the recipient by saving them time and risk in opening attachments.

Do's	Don'ts
Choose a good subject line	Use humour and sarcasm
Use a formal salutation	Use informal language and punctuation
Introduce yourself and your subject	Use emojis
Make paragraphs	Be negative
Pay attention to cultural differences	Use fancy fonts or formatting
Check and recheck spelling and grammar	Use coloured fonts
Check and recheck your attachments	
Use a conversation closer	
Make a signature block	

Salutations first contact	Salutations after several email exchanges
Dear Mr. Jones,	Hi James,
Dear Ms. Smith,	Good morning/afternoon,
Dear Jamie Fox, (can be man/woman)	Dear team,
Dear Sir/Madam,	Hi All,
Dear Recruiter,	Hello,
Dear Hiring Manager,	Dear Abby,
Dear HR Manager	

Closing remarks without follow-up	Closing remarks with follow-up
Thank you for your patience and cooperation	I will send you additional information
Thank you for your consideration	I look forward to receiving your input
	If you have questions or concerns, do let me know
	I look forward to your reply

Simplest, most used/formal	Slightly more personal	More personal, you know the recipient well
Sincerely,	Best regards,	Warm regards,
Regards,	Cordially,	Best wishes.
Yours sincerely,	Yours respectfully,	With appreciation,

Signature block with company	Signature block without company	Mind the phone number
First + last name	First + last name	+31 6 12345678 OR
Occupation + company		0031 6 12345678
Phone number	Phone number	
Email address	Email address	

Useful phrases in formal emails

Introduction	• I am writing to inquire about • I am writing in with regard to (the article/editorial/report) • I have just read ... the article titled ... in Saturday's paper, last month's edition of... • I read/found your advertisement in and would like to...
Describing problems	• Unfortunately, we have encountered an issue with ... • I regret to inform you that ... • There appears to be a problem regarding ...
Offering solutions	• We would be happy to offer the following solution ... • An alternative solution to this problem is ... • To address this issue, we propose ...
Expressing doubt	• I am not quite sure whether ... • It is unclear to me if ... • I have some concerns regarding ...
Expressing interest	• I would be particularly interested in ... • I have been looking for for a long time • I was very interested in your article/presentation/editorial
Making a request	• I am writing to ask for advice on ... • I wonder if I could ask you to/for ... • I would appreciate it if ...
Making suggestions	• It might be worth considering ... • I would suggest/recommend organizing ... • It would be a good idea to

In General

In a formal letter, you use formal English. For example, you use:

‘I would like’..... instead of ‘I want’.

You are not allowed to use abbreviations:

‘I would like’ **and not** ‘I’d like’.

You are not **and not** you aren’t/you’re not

You can **never ever** begin a sentence with one of these words:

but # also # because # so # and

And:

- 1 No contractions are used in a formal email. (I am, instead of I’m)
- 2 Fill your sentences within the paragraph.
- 3 Mention all topics!
- 4 Mind the lay out of your paragraphs.
- 5 Don’t use ‘want to’, but ‘would like to’ in most cases.
- 6 Skip a line after each paragraph.
- 7 Please mind your punctuation, don’t use question and/or exclamation marks.
- 8 MIND YOUR WORD ORDER!!!!
- 9 Don’t ask direct questions, use “I would like to know...., etc” instead.
- 10 Never use a colon (:)

Statements and Requests

Statements (Mededelingen)

1. Wij verwijzen naar onze eerdere correspondentie van [datum].
2. Hierbij bevestigen wij de ontvangst van uw brief/e-mail van [datum].
3. Wij willen u ervan op de hoogte stellen dat er een wijziging heeft plaatsgevonden.
4. Naar aanleiding van uw verzoek delen wij u het volgende mee.
5. Wij stellen het op prijs dat u contact met ons heeft opgenomen.
6. Onze excuses voor het eventuele ongemak dat hierdoor is ontstaan.
7. Wij betreuren het te moeten constateren dat het probleem nog niet is opgelost.
8. Wij doen ons uiterste best om deze kwestie zo spoedig mogelijk af te handelen.
9. Conform de geldende voorwaarden kunnen wij het volgende bevestigen.
10. Zoals eerder aangegeven, is deze beslissing definitief.
11. Wij danken u voor uw medewerking in deze aangelegenheid.
12. Deze brief dient ter bevestiging van het gemaakte akkoord.
13. Wij hebben uw opmerkingen zorgvuldig in overweging genomen.
14. Tot op heden hebben wij geen verdere reactie van u mogen ontvangen.
15. Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.
16. Deze situatie valt buiten onze verantwoordelijkheid.
17. Wij wijzen u erop dat de genoemde termijn strikt wordt gehanteerd.
18. De benodigde documentatie is als bijlage toegevoegd.
19. Indien nodig zullen wij u nader informeren.
20. Wij zien geen aanleiding om het huidige standpunt te herzien.

Requests (Verzoeken)

1. Wij verzoeken u ons zo spoedig mogelijk van een reactie te voorzien.
2. Zou u zo vriendelijk willen zijn de ontbrekende gegevens aan te leveren?
3. Wij verzoeken u rekening te houden met de gestelde deadline.
4. Graag ontvangen wij een schriftelijke bevestiging van uw akkoord.
5. Kunt u ons nader informeren over de huidige stand van zaken?
6. Wij verzoeken u deze kwestie met spoed te behandelen.
7. Wij stellen het op prijs indien u ons hiervan op de hoogte wilt stellen.
8. Zou u willen bevestigen dat u deze informatie correct heeft ontvangen?
9. Wij verzoeken u de bijgevoegde documenten zorgvuldig door te nemen.

Frequently used phrases/sentences

1. Referring to your advertisement ..., I would like to apply for the job of ...
2. I was born on 24th March 2002
3. I am a 17-year-old Dutch girl/an eighteen-year-old Dutch girl
4. I have the Dutch nationality/I am Dutch
5. I attend a grammar school /I go..... /I follow pre-university education /I study at ...
6. I am in the final year of ...
7. I hope to graduate from ... this year/I hope to pass my exams this year
8. My hobbies are reading, playing the guitar, listening to music (in een opsomming alles dezelfde vorm)
9. I like playing volleyball, helping children ... (na like, hate de -ing vorm/gerund)
10. After my graduation I would like to ...
11. Vacation = Amerikaans/holidays = Brits (summer holidays = mv)
12. I have to go into rooms/into lodgings (op kamers gaan)
13. The job fits in with my future plans/fits into my future plans/suits my future plans
14. I am good at speaking English / My English is very good / I speak English very well / I speak English fluently
15. Do I have **to take out** any insurance? (assurance = vooral levensverzekering)
16. I was also wondering ..., Perhaps you could also tell me ..., Another thing I would like to know is ...(voor de variatie)
17. Furthermore ... (niet Further)/Finally ...
18. In if-zin geen will of could (niet beleefd genoeg)
19. In zinnen die beginnen met if krijg je any, niet some (If you have any questions)
20. If gebruik als iets niet zeker is. When gebruik als het zeker is.
21. By yourself = alleen, yourself = zelf
22. In ontkennende zin **not either**. I do not know the answer either
23. Naar de universiteit/ziekenhuis gaan = to go to university/hospital
24. Bij datum **the** en **of** niet schrijven, alleen uitspreken (I left on 24th May)
25. It happened **on** July 6th **at** about 10 o'clock.

Scoring your email

Your email will be graded in the following way:

What	How	What is it		
Conventions and form	2 pts	• No / wrong subject line • No / not the right salutation • No /wrong closing remark • No / wrong signature block • No paragraphs Pay attention to the do's and don'ts		
Contents	2 pts	Do you have all the points are mentioned in the assignment? The more you miss, the fewer your points will be.		
Language	8 pts	Word use	Wrong/missing word	1 mistake
		Grammar	All grammar mistakes	½ mistake
		Spelling/punctuation	All spelling/punctuation	¼ mistake
Tone	1 pt	Is it formal and polite enough?		

Using the notes as a guide, complete the letter. Use one or two words in each space. The words you need do not occur in the notes.

We've had a letter from a Mr Scott, complaining about a rather violent scene which upset his children, on one of our programmes, 'Murphy's Run'. Could you write to him? Point out that:

- The programme is a joint production with Talent Productions.
- It observed Channel 2 regulations.
- All programmes, no matter where they come from, are checked 3 months before they're shown.
- The TV Standards Authority often checks children's programmes and were happy with the scene Mr Scott didn't like.
- Unlike similar programmes on other channels, it's very suitable viewing.
- We always try to show clearly the difference between good and bad on it.

Dear Mr Scott,

With (1) ..reference/regard....._to your letter of 3 May, we deeply regret the distress caused to your children by the violent scene on episode 53 of 'Murphy's Run', a Channel 2 programme produced in(2) Talent Productions Ltd.

However, the (3) with Channel 2 regulations. Each programme is carefully checked for unsuitable material three months in(4) its scheduled broadcast time. This(5) to all Channel 2 programmes(6)

of their origin and type. There is also a watchdog body, the TV Standards Authority, which monitors children's programmes on a(7) They too were happy with the scene you (8) The programme in question is, in (9)similar programmes on private channels, entirely suitable for children, and takes great care to (10)between good and bad, and between moral and immoral.

In conclusion, we are happy that the scene was acceptable, and we hope that you will continue to allow your children to watch the programme.

Yours sincerely,

Ann Orbison

Practise email writing

Aanwijzingen voor alle e-mails:

- 240 woorden minimaal. 300 woorden maximaal.
- Na elke opdracht een nieuwe alinea.

Er wordt niet alleen gelet op je Engels maar ook of je email een goedlopend geheel is.

Let op: je tekst moet blijk geven van:

- een ruime woordenschat,
- gevarieerde en correcte zinsstructuren,
- heldere alinea-opbouw en samenhang,
- een analytische, genuanceerde en formele toon.

Checklist email

This checklist may help you in evaluating your email. Tick the boxes to see if you have done all you need. Your use of Language will be more difficult to evaluate. Make sure you check as good as you can.

Conventions	2pt	Contents	2 pt	
Subject line		Did you miss any items?		
Salutation		Closing remark		
White line/paragraphs				
Closing		Tone	1 pt	
Signature block		Direct questions		
		No informal language and punctuation		
Amount of words		Formal in general		
		No contractions (I'm, etc.)		

Formal email 1 : Covering letter

Youth

Young people are a dynamic force for good. We're more than a century into service and committed as ever to sustaining our impact over the next 100 years. That's why we devote ourselves to serving youth as beneficiaries, youth as partners, and empowering youth as service leaders.

Situatie

Je krijgt via school de mogelijkheid mee te doen aan een selectieprocedure voor een uitwisselingsprogramma van de Lions Club voor de zomervakantie. De procedure bestaat uit meerdere onderdelen. Je begint met een email, hopelijk gevolgd door een presentatie en een interview, allemaal in het Engels. Op de website van de organisatie staat een lijst met eisen waar je aan moet voldoen om mee te kunnen doen:

Uitwisselingsstudenten moeten:

- Tussen de 15 en 22 jaar oud zijn;
- Bereid zijn hun gemeenschap en land te vertegenwoordigen;
- De kans aan willen grijpen de gebruiken en gewoontes van een andere cultuur te leren kennen;
- Verzekeringsgegevens kunnen overleggen (ziektekosten- en reisverzekering);
- Ontheffing van aansprakelijkheidsverklaring hebben;
- Bereid zijn basiscommunicatie in de taal van het gastland te leren.

Omdat de Lions organisatie Nederland maar een beperkt aantal plaatsingen kan doen, besluit je je aanvraag in te dienen bij de Lions Club International, waarvan het hoofdkantoor in Amerika zit.

Schrijf een mail met de volgende inhoud:

- Open je e-mail door te vermelden waar je de informatie hebt gevonden en licht beknopt toe wat de aanleiding is voor je bericht.
- Stel jezelf voor door je naam, leeftijd, geslacht, nationaliteit en opleiding te noemen. Geef daarnaast aan in welke fase van je opleiding je je bevindt en wat je toekomstplannen zijn.
- Beschrijf kort je leefomgeving en geef relevante informatie over je land van herkomst.
- Geef twee onderbouwde redenen waarom je een geschikte uitwisselingsstudent zou zijn. Indien het gastland Engelstalig is, kan je je beheersing van het Engels hier niet als argument gebruiken.
- Geef aan naar welk land je voorkeur uitgaat en onderbouw deze keuze met minimaal twee redenen. Licht ook je kennis van de taal van het gastland toe.
- Vraag naar praktische informatie, zoals de termijn waarbinnen je een reactie kunt verwachten, de kosten die voor jouw rekening komen en welke zaken je zelf dient te organiseren.
- Vermeld welke verzekeringen je hebt afgesloten en geef aan dat je beschikt over een ontheffing van aansprakelijkheidsverklaring.
- Verwijs in je afsluiting naar de presentatie en het eventuele selectiegesprek (interview).
- Sluit af met een passende en formele slotformule.

Formal email 2: letter of motivation

Situatie

Je hebt een studie uitgezocht waarvoor een selectieprocedure is. Een van de onderdelen van de procedure is een motivatiebrief. Omdat het via een digitaal platform van je vervolgopleiding gaat, is het in de vorm van een formele email. Het is een heel belangrijk onderdeel van de selectie dus probeer zo persoonlijk mogelijk te zijn in je toelichting. Zoals je weet is het in een motivatiebrief extreem belangrijk om zo weinig mogelijk fouten te maken dus controleer je email goed.

Inhoud:

1. Waarom je denkt/vindt in aanmerking te komen voor de opleiding
2. Wat je beweegredenen zijn om dat te willen
3. Schrijf je motivatie en ambitie
4. Je brief moet zich 'onderscheiden' van de andere briefschrijvers

Elementen in een motivatiebrief (personal statement)

1. Persoonlijke gegevens (min. naam, leeftijd, nationaliteit, opleiding)
2. Korte beschrijving van wat je hebt gedaan
3. De reden waarom je juist deze studie wilt volgen en geen andere
4. Persoonlijke activiteiten
5. Waarom de studie in die stad? Waarom aan die universiteit/hbo - instelling?
6. Waarom jij geschikt bent voor studie en beroep
7. Wat zijn je sterke punten?
8. Hoe houden je vooropleiding en andere activiteiten verband met je studiekeuze?
9. Wat zijn je toekomstplannen?

Tips en aandachtspunten:

1. Zorg voor correct taalgebruik.
2. Gebruik korte, actieve zinnen en schrijf wel formeel maar niet te formeel.
3. Beschrijf alle feiten op de STAR methode: Situatie – Taak – Actie – Resultaat.
4. Volg de AIDA formule, waarmee je de aandacht trekt van de lezer, zijn interesse wekt, een desire teweegbrengt en hem aanzet tot actie.
5. Bedenk dat normaal gesproken een motivatiebrief langer is (400 – 750 woorden) dan hier op je tentamen gevraagd wordt, dus wees beknopt in je beschrijvingen.

Formal email 3: Letter to the editor

Situatie

Tijdens het lezen van de online editie van een Britse kwaliteitskrant stuit je op een opiniestuk met de titel “Hotel Mommy”. In dit artikel stelt de auteur dat steeds meer jongvolwassenen in Nederland tot ver in hun twintiger jaren bij hun ouders blijven wonen. Volgens de schrijver heeft deze ontwikkeling zorgwekkende gevolgen: jongeren zouden onvoldoende zelfstandig worden, te afhankelijk blijven van ouderlijke ondersteuning en een gebrekkig verantwoordelijkheidsgevoel ontwikkelen. De auteur suggereert zelfs een mogelijk verband tussen deze leefvorm en een toename van criminaliteit en drugsgebruik onder jongeren.

Aan het einde van het artikel worden lezers uitgenodigd om online te reageren. Je herkent je niet in het geschetste beeld en besluit een formele e-mail te schrijven aan de hoofdredacteur van *The Daily Telegraph* (editor@dailytelegraph.co.uk) om kritisch te reageren op het betoog.

Opdracht

Schrijf een zorgvuldig opgebouwde formele e-mail van 240–300 woorden, waarin je:

- Expliciet verwijst naar het artikel “*Hotel Mommy*” en duidelijk maakt wat jou heeft aangezet tot het schrijven van een reactie.
- Jezelf kort maar vloeiend introduceert (naam, leeftijd, gender, nationaliteit en studie- of beroepsachtergrond), zonder dit als een losse opsomming te presenteren.
- **Minstens twee maatschappelijke of economische oorzaken analyseert** die verklaren waarom veel jonge mensen langer bij hun ouders blijven wonen, waarbij je laat zien dat je inzicht hebt in bredere maatschappelijke ontwikkelingen (bijvoorbeeld de woningmarkt of de kosten van onderwijs).
- **De rol van de overheid kritisch beoordeelt**, en aangeeft waar volgens jou beleidsmatig verantwoordelijkheid ligt.
- **Twee standpunten van de auteur gemotiveerd weerlegt**, gebruikmakend van logische redeneringen en passende argumentatie in een formele stijl.
- Afsluit met een passend en overtuigend slot dat je standpunt samenvat en de lezer tot nadenken aanzet.

Formal email 4: Covering email

Op Internet heb je de volgende oproep gelezen:

Movie Theatre

Free movies, free popcorn, and socializing are just a few of the benefits you get when working at a movie theatre. If you are a movie buff, this is the perfect environment for you to spend your summer working hours. Concessions, tickets sales, ticket stubs, and usher are a few of the positions you can choose from. You can choose to beat the heat during hot summer days, and maybe catch a free flick at night.

Mail to the local manager Ted Mosby (movietheatre@ODEON.co.uk)

Opdracht

Dit lijkt je wel iets voor de komende zomer en je besluit een email te sturen waarin je het volgende verwerkt: Let op: het is niet de bedoeling dat je de zinnen letterlijk vertaalt.

- Vermeld waar en wanneer je de advertentie hebt gezien en geef duidelijk aan wat de aanleiding is voor je e-mail.
- Stel jezelf kort voor door je naam, leeftijd, geslacht en nationaliteit te noemen. Geef ook aan dat je nog studeert, benoem het type opleiding en vermeld welke talen je beheerst.
- Licht toe waarom je interesse hebt in deze functie. Je kunt bijvoorbeeld aangeven dat je graag films kijkt, goed met mensen kunt omgaan, effectief kunt samenwerken en het leuk vindt om contact te hebben met mensen uit verschillende landen.
- Benadruk dat je deze functie beschouwt als een ideale combinatie van werk en vakantie en dat je je Engelse taalvaardigheid verder wilt ontwikkelen.
- Noem daarnaast minimaal twee andere eigenschappen die u geschikt maken voor deze functie en onderbouw deze met een korte toelichting.
- Informeer naar praktische zaken, zoals de eventuele vergoeding, of het een probleem is dat je niet Engels bent, en de exacte periode waarin je werkzaam kunt zijn.
- Stel een vraag over de accommodatie, bijvoorbeeld of deze wordt geregeld of dat je dit zelf moet organiseren.
- Sluit de e-mail af met een passende en beleefde slotzin.

Writing an Essay

General information:

- Your essay should be between 350 – 450 words
- You are not allowed to use any extra information, so nothing coming from the Internet or other sources. We want to see your own English and the subjects will be clear, so you can write about them without extra information.
- Your paper will be judged on:
 - Content organization (20 points)
 - Grammatical range and accuracy (40 points)
 - Lexical range and accuracy (20 points)
 - Coherence and cohesion (20 points)
- You are given more than one statement to choose from and sometimes possible arguments

You will have to write either:

1. An expository essay: This looks like the Dutch **beschouwing**.
E.g. What are the advantages and disadvantages of living in the countryside?
2. An opinion essay: This looks like the Dutch **betoog**.
E.g. Smoking should be banned in all public places, including bars and restaurants. Discuss.

Expository Essay Format

Introduction

- Hooks the reader and captures his or her attention
- Contains the thesis/topic sentence of the essay
- Briefly states 3 or more main ideas which will be explained in the body of the paper

Body

- Contains 3 or more fully developed paragraphs
 - One paragraph to support each main idea stated in the introduction, in the same order
 - Your strongest argument first
- Each paragraph contains a single, declarative topic sentence and at least 3 or 4 supporting detail sentences
- Transition words and phrases help move the reader from one idea to the next
 - also
 - in addition
 - another reason, etc

Conclusion

- Brings closure to the essay
- Briefly restates the main ideas (without repeating the exact words in the introduction)
- **Must** end with a strong statement or an appeal to the emotions

Persuasive/Opinion Essay Format

Introduction

- Hooks the reader and captures his or her attention
- Both sides of the opinion
- Your opinion
- Briefly states 3 reasons which will be explained in the body of the paper

Body

- Contains 3 or more fully developed paragraphs
 - One paragraph to support each reason stated in the introduction, in the same order
 - Your strongest argument first
- Each paragraph contains a topic sentence and at least 3 or 4 supporting detail sentences
- Transition words and phrases help move the reader from one idea to the next
 - also
 - in addition
 - another reason, etc

Conclusion

- Briefly sum up the reasons (without repeating the exact words in the introduction)
- **MUST** point out solution or call for action, giving the reader a sense of ending

Linking words

Addition	Sequence	Consequence	Contrast
Most importantly, Primarily, What's more, Together with, Equally, Besides, As much ... as, Correspondingly,	First of all, Initially, An additional reason An added advantage Last of all, In the end,	Thus, Accordingly, Hence, As such, On account of That's why	On the one hand, On the other hand, Nevertheless, However, Though Rather than Regardless of
Opinion	Reason	Condition	Summary
From my perspective, As stated by, Regrettably, Undoubtedly, Evidently, Indeed	Given that On account of Owing to In order to For the reason that	In case Except if Depending on whether Provided that	In summary, To conclude, Taking all these points into consideration, All things considered, Overall, Summing up

Title Case

It is convention to capitalize the first word, last word and 'principal' words in essay titles.

The principal words are all words except for:

Articles	Conjunctions	Prepositions
a, an, the	Examples: and, or, but	Examples: in, with, by, of, on

- Holding on to **S**chool **U**niform **T**raditions
- Saving **P**ocket **M**oney **P**ays **O**ff
- The **P**ractice of **C**apitalization in **E**ssays **S**eems **R**idiculous

Practise paragraph writing: Introduction

H.O.T / H.O.P

Template for a good **expository essay** introduction:

Hook	Engage your reader with a Hook: • Rules of three • Definition of a word • Analogy • Describe a scene • Famous quote • Fact or statistic • Song lyrics • Interesting sentence
Overview	Provide an overview of the topic of the paper. State any needed background information.
Thesis	State your thesis. —————> Do NOT use first or second person List your 3 talking points/arguments

Template for a good **opinion essay** introduction:

Hook	Engage your reader with a Hook: • Rules of three • Definition of a word • Analogy • Describe a scene • Famous quote • Fact or statistic • Song lyrics • Interesting sentence
Overview	Mention both sides of the opinion State any needed background information.
Point of view	State your opinion. —————> List your 3 talking points/reasons

Practise paragraph writing: Conclusion

The conclusion is also very important.

Template for a good **expository essay** conclusion:

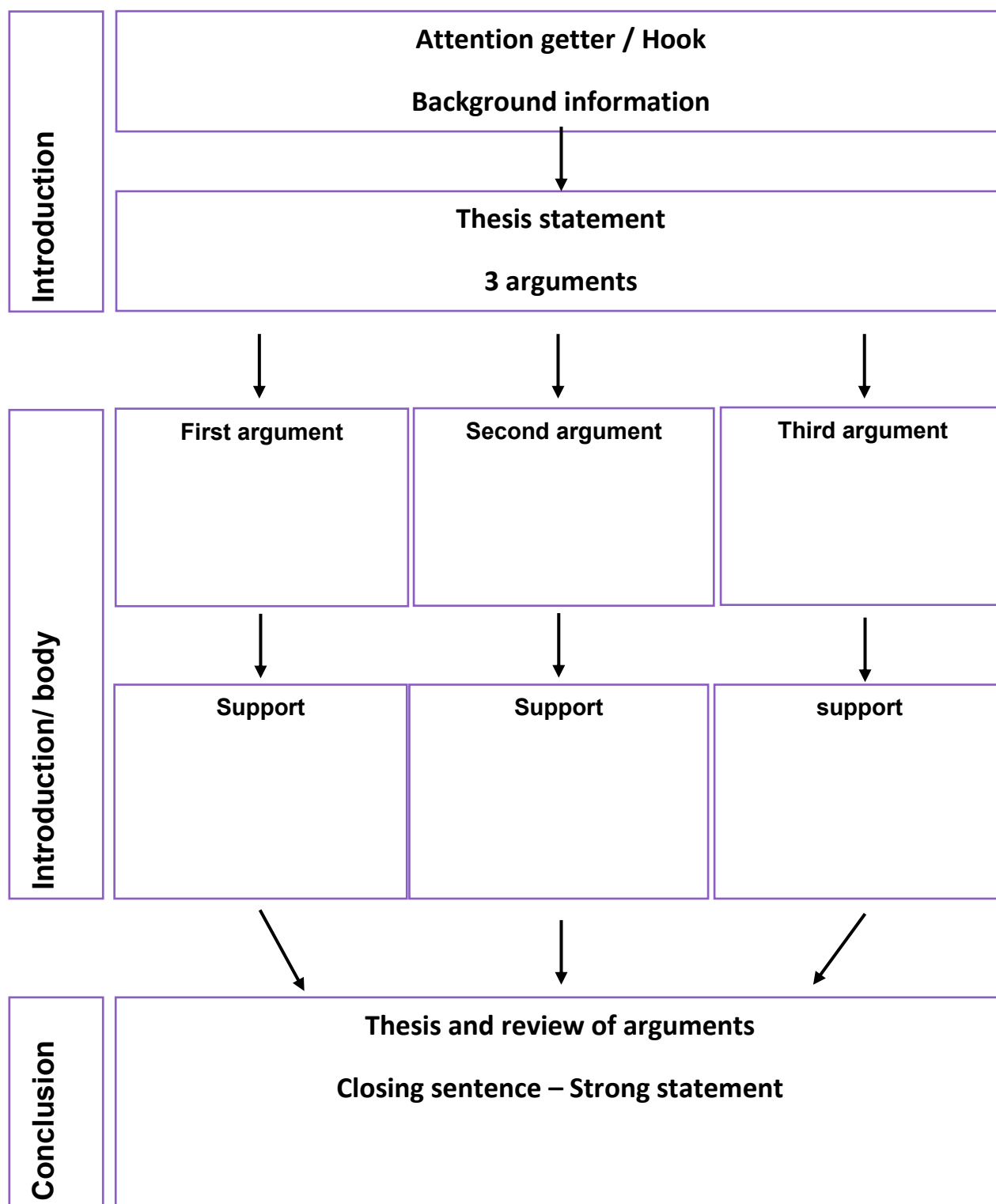
Summary	Summarize your points from paragraph 2, 3 and 4. Do NOT introduce new arguments
Thesis	Restate your thesis statement in different words
Closing sentence	You MUST choose a closing sentence that is a strong statement or that gives the reader something to think about or appeals to the emotions of the reader. Remember: your closing sentence cannot be your thesis again.

Template for a good **opinion essay** conclusion:

Summary	Summarize your points from paragraph 2, 3 and 4. Do NOT introduce new reasons
Opinion	Repeat your opinion in different words
Closing sentence	You MUST choose a closing sentence that a solution or call for action, giving the reader a sense of ending. Remember: your closing sentence cannot be your point of view again.

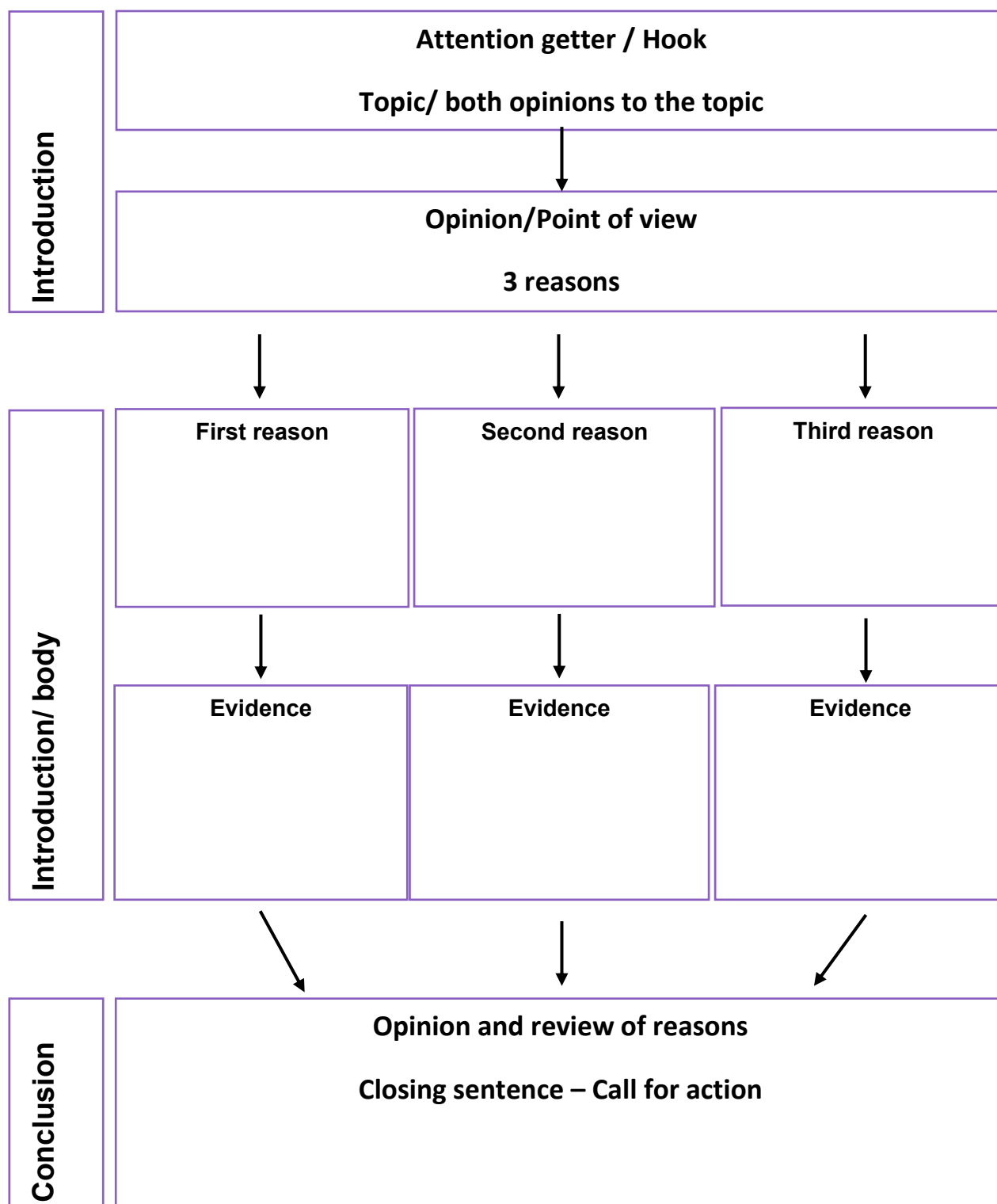
Expository writing template

Title:

Persuasive writing template

Title:

Scoring your essay:

Here you can see how your essay is scored. In each column the lowest mark counts. So, for example, if you forget your title, no matter how the rest of your organisation is done, you score 0 points.

It is important to work on your grammar and idioms because they count for 60% of your note. If you want to see how you score on these skills or practise, go to www.altenaengels.nl and look up A6 writing page. Here you can find tests and exercises for B2 – C1 level.

For your vocabulary you can ask Copilot what level your vocabulary is **AFTER** you have drafted your essay yourself. If it is not sufficient, ask Copilot to help you rewrite it.

Score	Task Response & Content	Organisation & Coherence	Grammatical Range & Accuracy	Lexical Range & Accuracy
20 (C1)	Fully addresses all parts of the task. Ideas are relevant, well-developed, and clearly supported with arguments and examples. Clear and consistent thesis/opinion throughout. Appropriate original title.	Clear and effective overall structure with well-organised introduction and conclusion. Paragraphs are logically organised with clear topic sentences. Ideas flow naturally and cohesion is skilfully managed.	Uses a wide range of grammatical structures with control and flexibility. Errors are rare and minor ('slips') and do not affect clarity.	Uses a wide range of vocabulary precisely and naturally. Register is consistently formal and appropriate. Errors are rare and minor.
15 (C1- B2+)	Addresses the task well. Main ideas are relevant but may be unevenly developed or occasionally repetitive. Thesis/opinion is present but not always clearly maintained.	Structure is generally clear with appropriate introduction and conclusion. Paragraphing is mostly logical. Cohesive devices are used effectively, though sometimes repetitively or imprecisely.	Uses a good range of structures with generally good control. Some grammatical and punctuation errors occur but do not hinder communication.	Uses a good range of vocabulary with some attempts at less common items. Rare errors in appropriate register.

10 (B2)	Partially addresses the task. Ideas may be unclear, insufficiently developed, or partly irrelevant. Thesis/opinion is unclear or inconsistent. Title insufficient.	Organisation is uneven. Introduction or conclusion may be incorrect or unclear. Paragraphing is inconsistent. Uses basic cohesive devices, sometimes incorrectly or repetitively.	Uses a limited range of structures. Frequent errors in grammar and punctuation, sometimes affecting clarity.	Vocabulary range is limited but adequate for basic communication. Errors in word choice, spelling, or word formation may cause some difficulty. Regular inaccuracies or informal choices, but meaning is clear.
5 (B2- B1+)	Limited response to the task. Ideas are unclear, repetitive, or poorly developed. Little or no clear thesis/opinion.	Weak organisation with little sense of structure. Paragraphing is unclear or ineffective. Limited use of cohesive devices and frequent misuse.	Limited range of structures. Errors are frequent and often distort meaning.	Very limited vocabulary. Frequent errors significantly affect clarity. Register is mostly inappropriate.
0 (B1)	Does not address the task meaningfully. Ideas are absent, irrelevant, or extremely limited. No title.	No clear organisation. No effective paragraphing or cohesion.	Grammar errors are so frequent that communication is severely hindered.	Extremely limited vocabulary; meaning is often unclear or incomprehensible.

Checklist Essay

	Introduction
	I have an original title with the correct capitalization.
	I have an overview of the topic/background information needed
	I started my introduction with a HOOK to capture the reader's attention.
	I wrote a clearly stated opinion or thesis
	I provided 3 brief reasons for my opinion/thesis
	Body
	I have 3 separate paragraphs, with each one argument
	I started each paragraph with a clear linking word/phrase for cohesion
	My arguments are in the same order as in my introduction
	My topic sentences are single declarative
	I backed up my argumentation with facts, information and/or examples
	I put my strongest argument in the first paragraph
	Conclusion
	I started my summary with an appropriate linking device
	I started with a general, summarizing remark/ my opinion (not necessary)
	I summarized the key points without repetition in the correct order
	I ended with a good final sentence that is clearly not the thesis/my opinion again
	Language
	I have no contractions or other informal language
	I never started my sentences with but, and, so, also, because
	I have no informal punctuation

Example essays

1. Everyone should power their own houses using renewable energy sources such as solar panels on the roof. Discuss.

Solving Worldwide Problems in Your Backyard

The war between Ukraine and Russia has showed us that becoming self-sufficient is urgent, especially in the field of energy supplies. Some people say that the advantages of equipping every house with renewable energy sources are overly romanticised and should not be pursued. In my opinion, that assertion is false. We should equip houses with renewable energy sources, thus solving modern-day problems. It is a solution to congestion, is cost-effective and has a positive impact on climate change.

Firstly, congestion of the electricity grid will be countered in energy-neutral houses. As the energy transition perseveres, the amount of energy that travels through the electricity grid increases as it is not, as earlier, transferred via chemicals such as crude oil. The phenomenon of congestion can only disappear by expansion of the electrical infrastructure or making houses and other buildings self-sufficient.

Moreover, the costs of placing the renewable energy sources to power a house will be regained after a while. After the costs are regained, the generated electricity is, in theory, free. That is profitable for most occupants of a residence. This certainly is applicable to these times of war between Ukraine and Russia. Every country has seen that by being dependent on foreign energy sources, the costs of energy in a country heavily rely on the amount of foreign energy supplies as geopolitical dependence plays a tremendous role.

Lastly, equipping houses with renewable energy sources has a positive impact on climate change. Most houses rely on gas for heating, cooking etcetera. This fossil fuel takes its toll on climate change. As population density increases, the problem of climate change becomes increasingly urgent as more people require more resources which means more carbon dioxide emissions.

All in all, it can be stated that equipping houses with renewable energy sources could solve the problem of congestion, which is ever rising as the energy transition perseveres. Not only is being self-sufficient more cost-effective than acquiring energy from sources outside

our own residence, but it also has a positive impact on climate change. Therefore, every house should be equipped with renewable energy sources. Being self-sufficient needs to be a priority as never before.

	Introduction
	I have an original title with the correct capitalization.
	I have an overview of the topic/background information needed
	I started my introduction with a HOOK to capture the reader's attention.
	I wrote a clearly stated opinion or thesis
	I provided 3 brief reasons for my opinion/thesis
	Body
	I have 3 separate paragraphs, with each one argument
	I started each paragraph with a clear linking word/phrase for cohesion
	My arguments are in the same order as in my introduction
	My topic sentences are single declarative
	I backed up my argumentation with facts, information and/or examples
	I put my strongest argument in the first paragraph
	Conclusion
	I started my summary with an appropriate linking device
	I started with a general, summarizing remark/ my opinion (not necessary)
	I summarized the key points without repetition in the correct order
	I ended with a good final sentence that is clearly not the thesis/my opinion again
	Language
	I have no contractions or other informal language
	I never started my sentences with but, and, so, also, because
	I have no informal punctuation

2. A society without schools: what are the advantages and disadvantages?

Are you a fool, to close the school?

School are said to be the basis of a working society. You would be a fool to doubt the educational value of the subject matter in our English classrooms. Yet, more and more of those fools arise and they claim that England would be better off without the help of schools. What then are the advantages and disadvantages of a society without school? Will the extra freedom and responsibility outweigh the widening gap between the rich and the poor?

Firstly, we will have an enormous amount of freedom when we are not forced to go to school anymore. This freedom can be used by some as a stimulant to engage in things you really like. Normally you would not have the time to participate in many activity's besides your education. Others, however, will have more struggles with this freedom. They will have a hard time, especially in the beginning, figuring out what they are going to do with their life, now that the school does not help them with these questions.

Secondly, the gap between the rich and the poor will become bigger. Parents with higher incomes are more likely to support their kids financially when they want to participate in an education related activity. Parents with lower incomes will not always be able to do the same. This, I think, is an undesirable situation because it does not support equality in the society. If schools will be abolished, we will have to find a way in which this will not come at the cost of the poor.

Last but not least, the abolition of schools will have an enormous influence, either negative or positive, on the sense of responsibility of the former students. Some will be able to cope with the new reality, others will either try and fail, or not try at all. There has to be a remainder of the school structure in the sense that people will not entirely be thrown into the deep. They have to have the possibility to force themselves into a program to learn a sense of responsibility.

In conclusion, taking all these points into consideration, we can say that abolition of the schools is only possible if all the consequences are taken into consideration: the freedom of the former students, the gap between the rich and the poor and also our sense of responsibility. The question is: are we ready to close the schools and try a new reality?

	Introduction
	I have an original title with the correct capitalization.
	I have an overview of the topic/background information needed
	I started my introduction with a HOOK to capture the reader's attention.
	I wrote a clearly stated opinion or thesis
	I provided 3 brief reasons for my opinion/thesis
	Body
	I have 3 separate paragraphs, with each one argument
	I started each paragraph with a clear linking word/phrase for cohesion
	My arguments are in the same order as in my introduction
	My topic sentences are single declarative
	I backed up my argumentation with facts, information and/or examples
	I put my strongest argument in the first paragraph
	Conclusion
	I started my summary with an appropriate linking device
	I started with a general, summarizing remark/ my opinion (not necessary)
	I summarized the key points without repetition in the correct order
	I ended with a good final sentence that is clearly not the thesis/my opinion again
	Language
	I have no contractions or other informal language
	I never started my sentences with but, and, so, also, because
	I have no informal punctuation

Rewriting an essay

This is a B1-level 400-word essay. Make it into a **C1/C2 essay**:

- **use passive structures** (decide when it is useful and when it is not)
- **use future constructions** (future simple, future continuous, future perfect, future perfect continuous, future in the past, etc.). In this case 'will' can be used but try to replace it by other modals.
- Change other sentences in bold to more formal language.
- Write down at least 5 errors in essay structure.

B1 Essay (no passive structures)

Advantages and disadvantages of every person becoming vegan

Many people talk about veganism today, and **some people think the world will become a better place if everyone chooses a vegan lifestyle**. This idea has both good sides and bad sides. In this essay, I want to explain what might happen if all people stop eating animal products.

One advantage is better health. **Doctors often say that people feel better when they eat more vegetables, fruit and whole grains**. If people choose vegan food, they often eat fewer foods that hurt their bodies. As a result, **their health can improve**. Another good point is the environment. **If people eat only plant-based food, farmers need fewer animals. This change helps nature** because **animal farming uses a lot of land and water and creates a lot of waste**.

Another advantage is the treatment of animals. Many people feel sad when they see animals in very small spaces. **If people stop eating meat or dairy, farmers keep fewer animals**, and animals experience less suffering. Vegan diets also use land more efficiently, so **food prices can fall** in some places. This can help families with low incomes.

However, there are also disadvantages. Some people live in places where plants do not grow well. **These people depend on animal products to stay healthy. If they change to a vegan diet, they sometimes lose important nutrients**, and their health can get worse. Cultural traditions also play an important role. In many cultures, **families celebrate special days with traditional meat dishes. If people give up these dishes, they sometimes feel that they lose part of their identity.**

There are also economic problems. Many people work on farms that raise animals. When everyone becomes vegan, **these workers lose their jobs and their families suffer because they suddenly have no income. Local economies become weaker, and small communities face many challenges.**

Finally, diet changes need cooperation. Some people do not want a vegan lifestyle. If governments try to encourage a vegan diet too strongly, people can become angry, and society can become divided.

In conclusion, a world with only vegan people has good and bad sides. **People must think carefully about the health, environmental, cultural and economic effects before they choose a fully vegan society.**

Sample Essays with CEFR Scoring and Clarification

Essay Question

To what extent do you agree that social media has a negative impact on young people?

1. Essay at CEFR B2 level scoring 10/20

Social media has become very popular among young people in recent years. Many teenagers use it every day for different reasons. I think social media mostly has a negative effect, although there are also some positive aspects.

One reason why social media is bad is that it can affect how young people feel about themselves. They often see pictures of other people who look better or have more interesting lives. Because of this, they compare themselves and may feel unhappy or less confident. For example, some teenagers think their own lives are boring compared to what they see online. This shows that social media can influence how people think about themselves, but this idea is not always explored very deeply.

Another problem is that young people spend a lot of time on social media. Instead of going outside or doing schoolwork, they might spend hours looking at their phones. This can be unhealthy and also affects their concentration. However, this point could be explained more clearly, and it is not always connected well to the main argument.

On the other hand, social media can also be useful. People can talk to their friends and share messages or photos. This is helpful, especially when friends live far away. There is also information online that students can use. However, these advantages are described in a simple way and not fully developed.

Finally, there are some dangers such as fake news or strangers online. Young people may not always understand what is true or safe. This can be risky, but again, the explanation is quite general.

In conclusion, social media has more negative effects than positive ones, but it can still be useful in some situations. Overall, it is important to be careful when using it, even though this essay does not explain all points in detail.

2. Essay at CEFR C1-/B2+ level scoring 15/20

In recent years, social media has become an integral part of young people's daily lives. Although it is often criticised for having a negative influence, I would argue that its impact is both positive and negative, depending largely on how it is used.

On the one hand, social media can have a harmful effect on young people's mental health. Many users are constantly exposed to idealised images and lifestyles, which can create unrealistic expectations. As a result, they may compare themselves to others and feel insecure or dissatisfied with their own lives. This effect is particularly noticeable on platforms such as Instagram, where appearance and popularity are emphasised. Consequently, excessive use of social media may contribute to stress and low self-esteem among teenagers.

On the other hand, social media also offers significant advantages. It enables young people to stay connected with friends and family, even when they live far apart. In addition, it provides access to a wide range of information and learning opportunities. For instance, students can follow educational accounts, participate in online discussions, or share their own ideas and creative work. In this way, social media can support both personal development and communication skills.

Nevertheless, it is important to recognise that these benefits depend on responsible use. Without guidance, young people may struggle to evaluate online content critically or to manage the time they spend online. Therefore, schools and parents should play an active role in teaching digital literacy and encouraging healthy online habits. By doing so, the risks associated with social media can be reduced.

In conclusion, social media does not have a purely negative impact on young people. While it can cause problems such as low self-esteem and overuse, it also offers valuable opportunities for connection and learning. Ultimately, its effect depends on how responsibly it is used.

3. Essay at CEFR C1 level scoring 20/20

In recent years, social media has become deeply embedded in the lives of young people, shaping not only how they communicate but also how they perceive themselves and the world around them. While it is often criticised for its negative influence, I would argue that its effects are complex: although it can be harmful if used uncritically, it also offers significant benefits when approached in a thoughtful and balanced way.

One of the most widely discussed concerns is the impact of social media on mental well-being. Young people are frequently exposed to carefully curated images that present an idealised version of reality, which can distort their expectations and self-perception. Consequently, this constant exposure may foster feelings of inadequacy or anxiety, particularly among those who are already vulnerable. However, it would be overly simplistic to attribute these issues solely to social media itself; rather, they often arise from the way in which individuals engage with these platforms.

At the same time, social media provides opportunities that were previously unavailable. Not only does it facilitate instant communication across geographical boundaries, but it also enables young people to access diverse perspectives and forms of knowledge. In many cases, it serves as a platform for creativity and self-expression, allowing users to share ideas, develop skills, and participate actively in public discourse. As such, it can play a valuable role in both social and intellectual development.

That said, the benefits of social media are not automatic. Without the ability to evaluate content critically, users may struggle to distinguish between reliable information and misinformation. For this reason, education plays a crucial role. By equipping young people with digital literacy skills, schools can help them navigate online environments more effectively and make informed choices about their use of social media.

In conclusion, it is clear that social media cannot simply be classified as either harmful or beneficial. Its influence depends largely on how it is used and understood. While it undoubtedly presents certain risks, these can be mitigated through education and self-awareness. Ultimately, when used responsibly, social media has the potential to enrich rather than undermine the lives of young people.

Essay statements used in former exams to practise

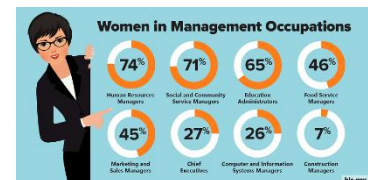
1. Every student should take a gap year after secondary school.
Discuss the advantages and disadvantages

2. More and more sophisticated medical research and discoveries mean that people will live much longer in the future. This development will have a devastating effect on society in the long term. Discuss. (Anglia Masters essay)

3. Top jobs should be equally divided between men and women. Discuss.

4. The world would be a better place if every school child aged 12 or older had to do 50 hours of unpaid work to help his community. Outline the advantages and disadvantages of this.

5. Artificial Intelligence is a serious threat to life as we know it today.

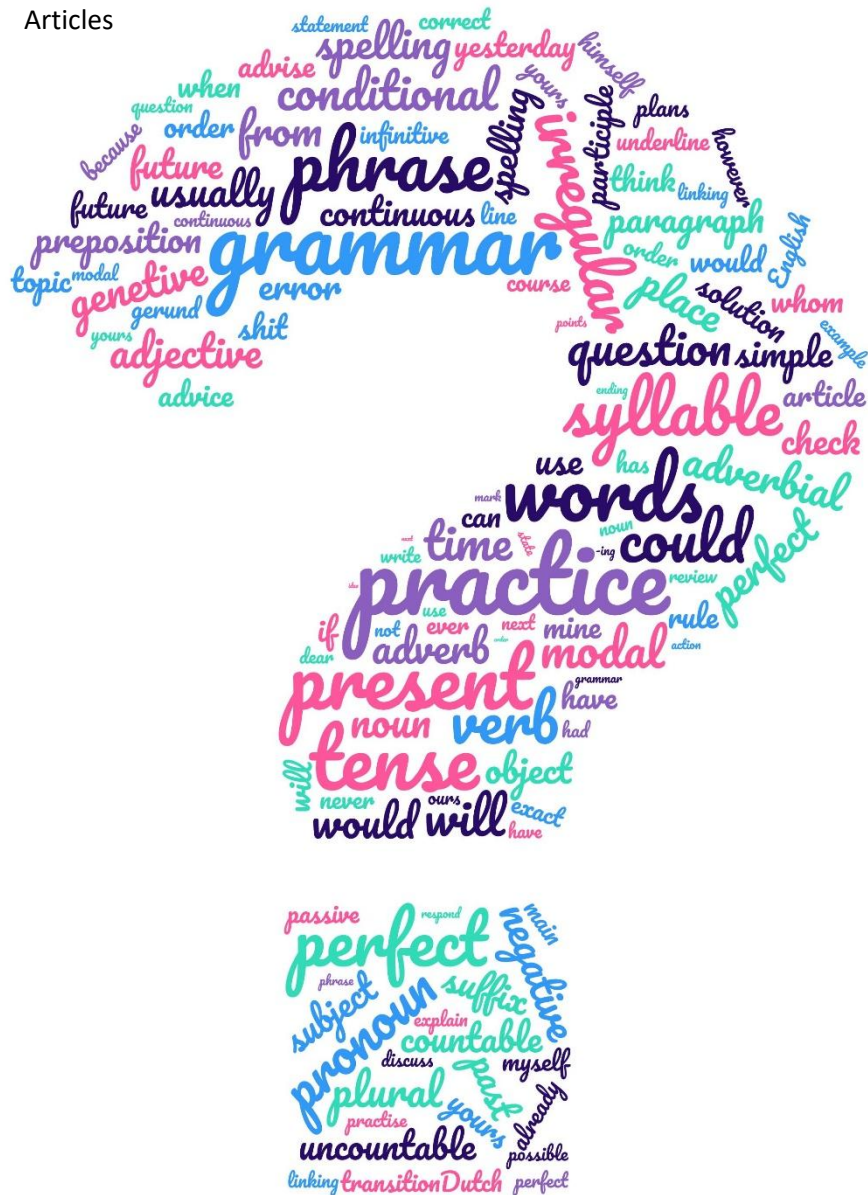
6. 'Work - place apprenticeship schemes where young people can train while they earn a qualification are as valuable as more traditional academic university degrees.'
To what extent do you agree or disagree? (Anglia AcCEPTproficiency essay)

GRAMMAR PRACTICE

In this part of the reader you will practice:

- Tenses
- Passive
- Articles

Common mistakes to avoid

a / an	- an - gebruik je als het volgende woord <u>in de uitspraak</u> met een klinker begint (a,e,i,o,u). - a - gebruik je in de andere gevallen
---------------	---

Vul in : a / an.

1. opinion	6. expensive car
2. European country	7. hour
3. helicopter	8. unit
4. one-way- street	9. FBI-agent
5. useful tool	10. hospital

to / too	- too = te / ook - to = om te/ naartoe/ het hoort bij het werkwoord
-----------------	--

Vul in: to / too

- The firm sells printers, but offers technical support, _____.
- It's important _____ consider all the implications before making a decision.
- He hoped _____ finish the project, but he had _____ many distractions.
- The product was _____ expensive for students _____ acquire for their new studies.
- It's important _____ practice daily if you want _____ get better, but do not push yourself _____ hard.

Adverbs of frequency: always, usually, seldom, etc.	- Sentences with one verb (except for 'be'). - In front of the main verb. (They never <i>sleep</i> outside.) - Sentences with two or more verbs. - in front of the last verb. (She <i>has</i> already <i>seen</i> the film.) - Sentences with one verb ('be') - Behind forms of 'be'. (He <i>is</i> always late.)
---	---

Put the adverbs in the right place.

1. I go to the gym in the mornings, but on weekends I prefer to sleep in. **USUALLY**

2. Even though it's a popular tourist destination, she has visited the Eiffel Tower.

SELDOM

3. It's impossible to find tickets for the concert now since they sold out within minutes.

NEARLY

4. They eat out on Fridays as a way to celebrate the end of a working week. **ALWAYS**

5. We meet for brunch; it's our little tradition every month. **OCCASIONALLY**

6. Though he owns a car, he takes the bus to work because he believes in reducing his carbon footprint. **OFTEN**

7. There's a bakery nearby that is visited for their fresh croissants. **REGULARLY**

8. She's late for meetings, which frustrates her team members. **RARELY**

9. Students attend the Monday lectures, but the turnout is lower on Fridays.

SOMETIMES

10. It's known that consuming too much sugar can lead to various health issues.

WIDELY

Place and Time	• Place before Time at the end of a sentence ○ I went to Amsterdam yesterday. • Time can also be placed at the beginning of a sentence ○ Yesterday I went to Amsterdam.
-----------------------	--

Make into a good sentence, do not forget to use all words

1. are going to – We – tonight – each other – in front of – meet – the sports centre

2. often - travel - children - during - holidays - the - summer - to - France - the.

3. do – today – will – your homework – in the kitchen – You – have to

4. was – his lessons – studying – He – last night – in the drawing room

5. have – will – my homework – I – finished – before ten

6. him – have to – I – at the station – shall – the ticket – give – tomorrow

7. been – stay – have – for some days – We – obliged to – at home

8. this - never - before - seen - in - location - has - exhibition - an - been.

9. office - afternoon - his - every - she - visits.
10. in - morning - will - the - room - the - at - eight - meet - we – assembly - in.
11. shall – you – next Saturday – I – the money – pay
12. normally - in - town - that - they - once - eat - restaurant - a - year - at.
13. once - her - twice - a - to - office – or - goes - he - week.
14. annually - conference - in - the - participate - London - I.
15. time - works - in - the - summer - garden - he - every - his - at.
16. at the night school – Sharon – a yoga class – next month – is going to – join

plural	- General rule: word+s book - books - Ending in a 'sis' - sound: word+es watch - watches - Ending in consonant +y: word (-y)+ies, But: baby – babies - Ending in -f/ - fe: word (- f/fe)+ves boy – boys thief – thieves
	Irregular forms: foot - feet man - men woman - women mouse - mice fish - fish

Make plural.

1. country	6. street
2. knife	7. woman
3. sandwich	8. goose
4. a pair of trousers	9. basket
5. chair	10 people (volk)

Genitive	• 's for people, animals and time expressions ○ The cat's house, my parents' car, yesterday's paper • of for objects ○ the roof of the house
----------	---

Underline the correct possibilities

1. This week's charts / the charts of this week
2. The street's end / the end of the street
3. My sister's books / my sisters' books / my sisters's books / the books of my sister
4. The match's result / the result of the match
5. Charles' hair / Charles's hair
6. The children's behaviour / the childrens behaviour / the behaviour of the children

Adjective or adverb

- An **adjective** is a word or set of words that modifies (i.e., describes) **a noun or pronoun**. Adjectives may come before the word they modify.
- An **adverb** is a word or set of words that **modifies verbs, adjectives, or other adverbs**. Adverbs answer how, when, where, why, or to what extent—how often or how much
- No change with verbs of senses and linking verbs and some adverbs do not take -ly

1. He is a _____ (quick) learner and picks up new skills effortlessly.
2. The teacher explained the concept _____ (clear).
3. The soup tastes _____ (wonderful), thanks for preparing it.
4. She sang the song _____ (beautiful) during the concert.
5. The movie was _____ (incredible), I'd recommend it to everyone.
6. He completed the marathon _____ (impressive), considering it was his first time.
7. The children were playing _____ (noisy) in the garden.
8. The view from the mountaintop is truly _____ (breathtaking).
9. She answers the questions _____ (honest), even if it might upset someone.
10. Despite being expensive, the watch looks _____ (cheap).

Verbs in formal writing (letters and essays)

Choose from the tenses below

Present Simple	Present Continuous	Past Simple	Past Continuous
Present Perfect	Present Perfect Continuous	Past Perfect	Passive

Tenses mix 1

1. Are you ___ (imply) that knowledge itself is unstable?
2. She ___ (expose) contradictions that no one else dared to confront.
3. Rarely ___ she ___ (allow) sentiment to cloud her judgment.
4. They ___ (argue) about the definition of freedom when I entered the room.
5. The manuscript ___ (translate) before anyone noticed the inaccuracies.
6. I ___ never ___ (encounter) such a compelling counterargument.
7. He ___ not ___ (pay) attention while the evidence ___ (present).
8. She ___ (insist) that every word carries moral weight.
9. A radical proposal ___ (consider) by the council.
10. They ___ (overlook) crucial evidence during the trial.
11. He ___ (question) the legitimacy of authority for years.
12. Are you ___ (follow) the latest developments in quantum ethics?
13. The experiment ___ (conduct) under highly unusual circumstances.
14. ___ he really ___ (abandon) the project without explanation?
15. She ___ just ___ (complete) a study that unsettles conventional thought.
16. The government ___ (ignore) mounting public dissatisfaction.
17. He ___ (resign) abruptly, shocking even his closest allies.
18. The book ___ (explore) how memory functions under duress.
19. They ___ (underestimate) the scope of the crisis until it overwhelmed them.
20. He ___ (speak) with an authority that belies his youth.
21. How many times ___ she ___ (warn) them before they acted?
22. I ___ (try) to reconcile two opposing theories when she interrupted.
23. He ___ not ___ (contribute) to the dialogue as much as he promised.
24. The results ___ (debate) widely in academic circles.

25. She ___ not ___ (be) aware that her words ___ already ___ (quote) elsewhere.
26. The theory ___ (collapse) when subjected to empirical scrutiny.
27. I ___ (struggle) to reconcile personal freedom with collective responsibility.
28. They ___ still ___ (deliberate) when the deadline passed.
29. The decision ___ (postpone) until further notice.
30. Do you often ___ (engage) with philosophical texts in their original language?

Tenses mix 2

31. They ___ (dismiss) her arguments as irrelevant, though they were not.
32. A solution ___ (propose), but nobody acted upon it.
33. He ___ (deny) the claim with remarkable conviction.
34. By the time I arrived, they ___ already ___ (reach) a consensus.
35. She ___ not merely ___ (observe); she ___ (shape) the discussion.
36. Justice, as he ___ (define) it, depends on context.
37. ___ you ___ (listen) when the terms ___ (explain)?
38. The students ___ (debate) the implications of artificial intelligence.
39. She ___ (triumph) over adversity through sheer persistence.
40. I ___ never ___ (witness) such intellectual dishonesty before that moment.
41. They ___ (revise) the policy to accommodate recent research.
42. The evidence ___ (distort) to suit political interests.
43. Do cultural norms ___ (dictate) personal choices more than we admit?
44. He ___ already ___ (establish) his reputation as a formidable critic.
45. They ___ (ridicule) his vision, only to adopt it years later.
46. The reform ___ (fail) because it ignored local realities.
47. She ___ (prepare) her argument meticulously before the debate began.
48. Time ___ (pass) more slowly when one waits in uncertainty.
49. He ___ constantly ___ (defend) his views against hostile questions.
50. A fundamental flaw ___ (reveal) in their reasoning.
51. They ___ (draft) proposals while the opposition ___ (gather) support.

52. The issue ___ not ___ (resolve) despite repeated interventions.
53. He ___ (decline) the invitation despite its political advantages.
54. I ___ already ___ (form) an opinion before the lecture even began.
55. The conclusion ___ (challenge) by several scholars.
56. She ___ (articulate) her point when the microphone failed.
57. A number of assumptions ___ (question) by younger researchers.
58. He ___ (insist) on remaining silent until the very end.
59. She ___ (work) on the project for a decade before it was recognized.
60. ___ ambition always ___ (drive) progress, or can it obstruct it?

Tenses mix 3

61. The monument ___ (destroy) during the conflict.
62. They ___ not yet ___ (address) the most pressing concerns.
63. He ___ not ___ (pretend); he ___ (be) genuinely confused.
64. The painting ___ (admire) for centuries.
65. They usually ___ (underestimate) the long-term consequences.
66. ___ the outcome ___ (influence) by external pressures?
67. I ___ (rethink) my position since our last conversation.
68. They ___ (discuss) the problem for hours without making progress.
69. The question ___ (avoid) by those in power.
70. She ___ not ___ (conceal) her disappointment.
71. The committee ___ (meet) every Thursday, regardless of public holidays.
72. He ___ rarely ___ (speak) so candidly about his personal doubts.
73. They ___ (study) the document when the fire alarm rang.
74. The truth ___ (conceal) until the archives ___ (open).
75. I ___ (discover) hidden nuances in the manuscript.
76. A compromise ___ (reach) before negotiations collapsed.
77. He ___ consistently ___ (underestimate) the resilience of his opponents.
78. ___ you ___ (expect) such a dramatic turn of events?

79. She ___ not merely ___ (repeat); she ___ (synthesize) ideas.
80. The debate ___ (capture) the public's imagination.
81. I ___ not ___ (anticipate) such a hostile reception.
82. The speech ___ (broadcast) live across the continent.
83. He ___ (work) tirelessly to change the discourse.
84. By the time she ___ (intervene), the situation ___ (escalate).
85. The experiment ___ not ___ (control) properly.
86. She ___ never ___ (persuade) by simplistic explanations.
87. He ___ constantly ___ (revise) his arguments during the seminar.
88. They ___ (ignore) warnings until it was too late.
89. The data ___ (record) meticulously for posterity.
90. Do you not ___ (see) how fragile the arrangement is?

Tenses mix 4

91. She ___ (advocate) for reform since the early 1990s.
92. They ___ not ___ (pay) attention while the rules ___ (outline).
93. His work ___ frequently ___ (cite) in legal contexts.
94. The crowd ___ (disperse) when violence broke out.
95. She seldom ___ (acknowledge) the complexity of the issue.
96. The question ___ already ___ (raise) before you mentioned it.
97. He ___ (explore) alternative solutions when the breakthrough occurred.
98. The policy ___ (fail) to deliver measurable results.
99. ___ the philosopher ___ (misinterpret) the ancient text deliberately?
100. The results ___ (scrutinize) by independent experts.
101. He ___ (try) to reconcile his beliefs with scientific evidence.
102. She ___ (write) several drafts before submitting the final version.
103. The claim ___ not ___ (support) by verifiable data.
104. They ___ (hope) for clarity, but confusion persisted.
105. ___ you ___ (consider) the ethical implications?

106. He ____ (doubt) their sincerity long before the betrayal occurred.
107. The proposal ____ not ____ (take) seriously.
108. She ____ (manage) to combine clarity with subtlety in her argument.
109. He ____ (walk) to the station when he remembered the letter.
110. Their assumptions ____ repeatedly ____ (prove) false.
111. A mistake ____ (make) in the earliest calculations.
112. The court ____ (deliberate) while the nation waited.
113. Do you not ____ (admire) the elegance of that solution?
114. They ____ still ____ (defend) their stance when the evidence shifted.
115. The theory ____ not ____ (withstand) empirical testing.
116. He ____ (prepare) notes, but never used them.
117. A fragile peace ____ (maintain) during negotiations.
118. She ____ always ____ (seek) new ways to reframe the narrative.
119. The reform ____ (resist) by entrenched interests.
120. He ____ finally ____ (admit) that his approach was flawed.

Tenses mix 5

121. She ____ never ____ (feel) more alienated than at that conference.
122. The argument ____ (refine) with every critique.
123. They ____ (ridicule) his vision, only to adopt it years later.
124. He ____ (question) whether democracy is sustainable in its current form.
125. The discovery ____ (alter) the course of the entire debate.
126. I ____ (write) a paper that challenges prevailing theories of consciousness.
127. The manuscript ____ (preserve) in remarkable condition.
128. She ____ often ____ (speak) of change before it occurred.
129. They ____ constantly ____ (redefine) what counts as progress.
130. ____ the evidence ____ (manipulate) during the investigation?
131. He ____ rarely ____ (challenge) so directly.
132. I ____ not ____ (be) convinced by their explanation.

133. A precedent ____ (set) by this ruling.
134. She ____ (compose) herself while others panicked.
135. He ____ long ____ (regard) as a master of rhetoric.
136. The situation ____ (grow) intolerable before reforms were enacted.
137. ____ you really ____ (think) the ends justify the means?
138. They ____ (construct) a narrative while ignoring the facts.
139. The reform ____ (hail) as a turning point.
140. She ____ not ____ (participate) in the discussion as fully as she might.
141. He ____ (work) behind the scenes for months before the vote.
142. The suggestion ____ already ____ (implement) elsewhere.
143. They ____ (undermine) her authority at every opportunity.
144. She ____ (wait) patiently for acknowledgment.
145. The hypothesis ____ (test), but the results were inconclusive.
146. I ____ not ____ (be) aware that she ____ already ____ (leave).
147. ____ we not ____ (risk) alienation by insisting on rigid categories?
148. The speech ____ (interpret) simultaneously in three languages.
149. He ____ never ____ (accuse) of intellectual dishonesty.
150. She ____ (triumph) over adversity through sheer persistence.

Cleft Sentences

Cleft sentences are used to emphasise one part of a sentence by dividing it into two clauses.

They help make writing more formal, focused, and argumentative.

1. Main Types of Cleft Sentences

A. *It*-cleft

Structure:

It + *to be* + emphasised element + *that/who* + clause

Examples:

- It is government policy that needs reform.
- It was the lack of regulation that caused the problem.

B. *Wh*-cleft (What-cleft)

Structure:

What + clause + *to be* + emphasised element

Examples:

- What governments need is a long-term strategy.
- What the report highlights is a serious issue.

2. Other Common Variations

Emphasising time/place/reason

It was + time/place/reason + *that*...

Examples:

- It was in 2020 that the policy was introduced.
- It was due to economic pressure that changes were made.

Rewrite using a cleft structure to emphasise the underlined element.

1. Governments must prioritise **long-term environmental sustainability**.
2. Technological innovation has transformed **modern communication**.
3. Many critics object to **the lack of transparency in decision-making**.
4. Economic inequality affects **social stability in the long run**.
5. The study highlights **a significant correlation between stress and productivity**.
6. Policymakers often ignore **the needs of marginalised communities**.
7. The author questions **the validity of previous research findings**.
8. Education systems should encourage **critical thinking rather than memorisation**.
9. The committee rejected the proposal due to **financial constraints**.
10. The report identifies **climate change as the primary global threat**.
11. Researchers underestimated **the long-term effects of the policy**.
12. Many students struggle with **academic writing at advanced levels**.
13. The initiative aims to promote **social inclusion**.
14. The debate concerns **the ethical implications of artificial intelligence**.
15. The government introduced reforms in response to **public pressure**.

Mixed and Advanced Conditionals

1. **Mixed conditionals** describe a **past situation** with a **present result**, or an **unreal present state affecting the past**.

A. Past → Present (most common)

Structure:

If + past perfect, would + base verb

Meaning:

A past action affects the present.

Examples:

- If I had studied harder, I **would have a better job now**.
- If governments had acted sooner, the problem **would be less serious today**.

B. Present → Past

Structure:

If + past simple, would have + past participle

Meaning:

An unreal present situation affects the past.

Examples:

- If she were more experienced, she **would have got the job**.
- If I were more organised, I **wouldn't have missed the deadline**.

2. Advanced Conditionals (Formal Variations)

A. Inversion (formal, no "if")

Structures:

Had + subject + past participle...

Were + subject + to + verb...

Should + subject + base verb...

Examples:

- Had they invested earlier, they **would be benefiting now**.
- Were governments to act now, the situation **would improve**.
- Should problems arise, further action **will be taken**.

B. Modal variation in result clause

You can replace “would” with:

- **could** (ability/possibility)
- **might** (less certainty)

Examples:

- If policies changed, the economy **could improve**.
- If action had been taken, damage **might have been reduced**.

3. Key Rules

- Use **past perfect** for unreal past (if-clause)
- Use **past simple** for unreal present

“Would” normally appears only in the **main clause**

Complete using appropriate advanced or mixed conditional forms.

1. If policymakers had acted earlier, the crisis ____ (not escalate) to its current level.
2. If the theory were valid, it ____ (explain) the observed data more convincingly.
3. Had the company invested in sustainable practices, it ____ (avoid) criticism today.
4. If the researchers had considered alternative variables, the results ____ (be) more reliable now.
5. Were governments to implement stricter regulations, pollution levels ____ (decrease).
6. If the data were interpreted differently, the conclusions ____ (change) significantly.
7. Had the proposal been accepted, the project ____ (operate) at full capacity now.
8. If individuals had been more aware of the risks, fewer accidents ____ (occur).
9. Were the policy to be enforced consistently, it ____ (lead) to greater compliance.
10. If the organisation had allocated more resources, the initiative ____ (achieve) better outcomes now.
11. If the assumptions underlying the model were incorrect, the predictions ____ (not be) reliable.

12. Had the evidence been examined more critically, the error ____ (be) detected earlier.
13. If the government were more transparent, public trust ____ (increase).
14. If the study had been conducted on a larger scale, the findings ____ (be) more generalisable now.
15. Were such measures to be introduced globally, they ____ (have) far-reaching consequences.

Exercises with the Passive (used in formal letters and essays)

The passive is used when:

- the action is more important than the doer
- the doer is unknown, obvious, or unimportant

Basic structure:

Subject + to be (correct tense) + past participle

Example:

- The policy was introduced last year.

1. Regular Passive sentences (both formal letters and essays)

1. The manuscript ____ (preserve) in the monastery for centuries before it was rediscovered.
2. A solution to the problem ____ (not / propose) during yesterday's debate.
3. This concept ____ (challenge) repeatedly in recent scholarship.
4. The results of the experiment ____ (scrutinize) by independent experts at the moment.
5. Rarely ____ such an eloquent speech ____ (deliver) in parliament.
6. By the time she arrived, the evidence ____ already ____ (destroy).
7. The monument ____ (dismantle) while the public watched in silence.
8. His theory ____ (not / accept) until decades after his death.

9. The witness's testimony ____ (record) while the court was still in session.
10. How many new regulations ____ (introduce) since the scandal broke out?
11. The reform ____ (criticize) heavily for its lack of practicality.
12. The archives ____ (seal) until 2050 for reasons of national security.
13. A fragile peace ____ (maintain) during the negotiations, but it eventually collapsed.
14. The suggestion ____ (not / take) seriously when it was first put forward.
15. At that time, her arguments ____ (dismiss) as irrelevant.
16. The painting ____ (admire) by generations of scholars and visitors alike.
17. A compromise ____ (reach) before negotiations suddenly collapsed.
18. The research paper ____ (not / cite) in any major journal.
19. Why ____ the proposal ____ (reject) despite its evident benefits?
20. By the end of the conference, three new initiatives ____ (announce).
21. The streets ____ (clear) rapidly before the procession arrived.
22. The speech ____ (interpret) simultaneously in five different languages.
23. It was clear that the discussion ____ (manipulate) to favour one side.
24. Such data ____ rarely ____ (make) available to the general public.
25. His application ____ (process) when the system suddenly crashed.
26. The hypothesis ____ (test) several times before publication.
27. The terms of the agreement ____ (not / disclose) to the media.
28. The evidence ____ (examine) carefully when the alarm interrupted proceedings.
29. A new precedent ____ (set) by the Supreme Court last year.
30. The philosopher's legacy ____ (reshape) continually by new interpretations.

Common Advanced Passive Forms (Mostly essays)

A. Impersonal / Reporting Passive

Structure 1:

Subject + *to be* + past participle + *to* + verb

Examples:

- The policy is believed to be effective.
- She is known to speak several languages.

Structure 2:

It + *to be* + past participle + *that*...

Examples:

- It is believed that the policy is effective.
- It is assumed that the results are accurate.

B. Passive with Modals

Structure:

modal + *be* + past participle

Examples:

- The law must be enforced.
- Changes should be made.

C. Perfect Passive

Structure:

have/has/had + *been* + past participle

Examples:

- The issue has been discussed extensively.
- The policy had been implemented before the election.

D. Continuous Passive

Structure:

***To be* + *being* + past participle**

Examples:

- The system is being updated.
- The plan was being reviewed.

E. Passive with Infinitives / Gerunds

Examples:

- The problem needs to be solved.
- He avoided being criticised.

Rewrite using advanced passive forms (impersonal, reporting, perfect, modal passive, etc.).

1. Experts believe that economic growth will slow down in the coming decade.
2. Many scholars assume that the theory lacks empirical support.
3. Researchers have identified several limitations in the methodology.
4. Critics claim that the policy disproportionately affects low-income groups.
5. The committee has recommended significant structural reforms.
6. They are currently evaluating the long-term impact of the intervention.
7. People widely acknowledge that education plays a crucial role in development.
8. They had already implemented the changes before the crisis began.
9. Someone must address the ethical concerns raised in the report.
10. Analysts predict that automation will replace many traditional jobs.
11. They have not yet fully understood the consequences of the decision.
12. The organisation gave participants detailed instructions.
13. People expect that global demand will increase significantly.
14. They may have overlooked key evidence during the investigation.
15. They will review the proposal in light of recent findings.

Inversion

Inversion is when the **normal word order (subject + verb)** is reversed:

Normal: The government has rarely taken action.

Inversion: Rarely has the government taken action.

It is used for **emphasis, formality, and more sophisticated style** (common in essays).

Main Types of Inversion:

A. Negative adverbials (most common in essays)

Structure:

Negative adverb + auxiliary + subject + verb

Common expressions:

- never, rarely, seldom, hardly, barely, no sooner

Examples:

- Rarely **have governments acted** so quickly.
- Never **has the issue been** more urgent.
- Hardly **had the policy been introduced** when problems appeared.

B. “Only” expressions

Structure:

Only + phrase + auxiliary + subject + verb

Examples:

- Only through cooperation **can solutions be found**.
- Only after careful analysis **did researchers identify** the problem.

C. “Under no circumstances” / “At no point”

Structure:

Negative phrase + auxiliary + subject + verb

Examples:

- Under no circumstances **should this policy be ignored**.
- At no point **did they consider** alternative solutions.

D. Conditional inversion (formal)

Use instead of “if”

Structures:

Had + subject + past participle...

Were + subject + to + verb...

Should + subject + base verb...

Examples:

- Had governments acted sooner, the crisis would be smaller.
- Were stricter laws introduced, pollution would decrease.
- Should problems arise, action will be taken.

E. “Not only ... but also”**Structure:**

Not only + auxiliary + subject + verb, but also...

Example:

- Not only **is the policy ineffective**, but it is also costly.

Rewrite using appropriate inversion structures.

1. The importance of sustainable development has rarely been more evident.
2. The true implications of the policy became clear only after several years.
3. Governments can address inequality effectively only through coordinated action.
4. The research team had scarcely completed the experiment when new data emerged.
5. The author realised the significance of the findings only later.
6. The theory is not only controversial but also fundamentally flawed.
7. Scholars have seldom reached such consensus on a complex issue.
8. We can fully understand the phenomenon only by examining historical context.
9. The problem will not be resolved under any circumstances without international cooperation.
10. The study had barely been published when it attracted widespread criticism.
11. Advances in technology have never posed greater ethical challenges.
12. The proposal will succeed only if sufficient funding is secured.

13. The implications of artificial intelligence should be considered under no circumstances lightly.
14. The correlation between variables became apparent only with further analysis.
15. Such rapid progress has rarely been observed in scientific research.

Find the advanced grammar structures in the essay.

- **Cleft sentences**
- **Mixed and advanced conditionals**
- **Advanced Passives**
- **Inversion**

Topic: Should Governments Play a Major Role in Environmental Protection?

Environmental protection has become a major global concern in recent years. While individuals can reduce their impact by making more sustainable choices, it is governments that have the greatest ability to influence environmental outcomes. Without their involvement, progress is likely to remain limited.

Governments are responsible for creating laws that regulate harmful industrial practices. In many cases, it is the absence of strict rules that allows companies to damage the environment. New policies should be introduced, and existing ones must be enforced more effectively. If stronger measures were implemented, businesses would be more careful about their environmental impact.

Another important responsibility is investment in renewable energy. Many countries are still heavily dependent on fossil fuels, which contribute to climate change. Had governments invested more in alternative energy sources in the past, current pollution levels would be lower. Renewable energy projects are now being developed, but progress remains uneven.

International cooperation is also essential in addressing environmental problems. Climate change affects all countries, and it can only be tackled through joint efforts. Rarely have nations faced such a shared challenge. If countries work together more closely, global solutions will become more achievable.

In conclusion, governments play a crucial role in environmental protection. It is through effective laws, investment, and cooperation that real progress can be made. Should governments fail to act, environmental problems will continue to worsen in the future.

The Use of Articles

A, THE, NO ARTICLE

test-english.com

A/AN

First mention

I saw **an** old woman with a dog.

Jobs and descriptions

Paula is **a** teacher. | That's **a** chimpanzee.

Meaning 'one'

Can I have **an** orange?

Frequency, rates & speeds

I work 7 hours **a** day. | It's \$500 **a** month.

After 'what a' and 'such a'

What **a** great idea! | It's such **a** nice place.

THE

Already known or mentioned

The kids are in **the** garden.
There's a woman with a dog. **The** dog's huge

We specify which one

I sat on **the** chair in the corner.

There's only one

Can I see **the** manager? | **The** moon is huge.

Common places in town

I'm going to **the** bank. | I'm at **the** library.

Superlatives

This is **the** best restaurant in town.

Oceans, seas, rivers, canals

The Mediterranean, **the** Nile, **the** Suez Canal

NO ARTICLE

Talk about sth in general

I love **music**. | **Mushrooms** are delicious.

home, work, school, bed, hospital, prison

I go to **bed**. | You should be at **school**.

Meals

Dinner is ready. | Let's have **breakfast**.

Days, months, years

Friday is the best day. | I met you in **2020**.

noun + number

He's in **room 15**. | Go to **page 105**.

TV meaning programming

I saw it on **TV**. | I don't watch **TV**.

Next/last + time expression

It's **next Monday**. | I saw him **last week**.

Continents, countries, cities, mountains

Asia, **Spain**, **Rome**, **mount Everest**

1. Put a/an or the in each space, or leave the space blank.

- a) We went by x train to the west of England.
- b) ____ people who live in ____ Netherlands are called Dutch.
- c) ____ judge sent me to ____ prison for ____ ten years.
- d) Columbus was one of _____ first people to cross Atlantic.
- e) As ____ captain of ship, I have _____ complete authority.
- f) David learned to play ____ violin when he was at university.
- g) Trafalgar Square is near ____ Charing Cross Station.
- h) Did you read _____ book I lent you ____ last week?
- i) We'll put up _____ shelves and then go to _____ cafe for something to eat.
- j) Is that _____ present Bill gave you for Christmas?

2. Underline the most suitable phrase in each sentence.

- a) Is this a person/the person you told me about?
- b) This is the only cinema/an only cinema in the area.
- c) Philip has just bought the Thames barge/a Thames barge.
- d) I'm going to the British Museum/British Museum this afternoon.
- e) Are you going to church/the church on Sunday?
- f) Do you have a milk jug/milk jug?
- g) The Prime Minister/Prime Minister will give a speech this afternoon.
- h) The computer/Computer has already changed our lives dramatically.
- i) I haven't been to an open-air theatre/open-air theatre before.
- j) Here is a thousand pounds/the thousand pounds I owe you.

3. Elon Musk: Practise articles (x/a/an/the)

Elon Musk is one of ____ most influential entrepreneurs of ____ 21st century, known for his ambition to transform multiple industries. Born in 1971 in ____ Pretoria, ____ South Africa, he displayed ____ early interest in ____ technology and ____ business. After moving to ____ United States, he studied ____ economics and ____ physics, which laid ____ foundation for his future ventures.

Musk first gained recognition as ____ co-founder of ____ PayPal, ____ company that revolutionized ____ online payments. After its sale, he invested his earnings in ____ several high-risk projects, including ____ SpaceX and ____ Tesla. ____ SpaceX aims to reduce ____ cost of ____ space travel and make ____ colonization of ____ Mars possible, while ____ Tesla focuses on accelerating ____ world's transition to ____ sustainable energy through ____ electric vehicles.

In addition to these companies, Musk has been involved in ____ projects such as ____ Neuralink and ____ The Boring Company. These ventures reflect his broader vision of addressing ____ global challenges, from ____ traffic congestion to ____ integration of ____ artificial intelligence with ____ human brain.

Despite his success, Musk is often seen as ____ controversial figure due to his unconventional leadership style and outspoken presence on ____ social media. Nevertheless, his determination and willingness to take risks have made him ____ key figure in shaping ____ modern technology.

Overall, Elon Musk's life illustrates ____ impact of ____ innovation, ____ perseverance, and ____ visionary thinking. His work continues to influence ____ industries worldwide and inspires ____ future generations to pursue ____ ambitious goals.

Using the correct preposition

1 Put one suitable word in each space.

Unlikely as it may seem, there has now been expert confirmation that wild pumas and lynxes are (1) ..at...large in parts of Britain, rather than being the figments (2) some wild imaginations. Previous sightings (3)such large cats had been put down (4)exaggeration. (5)all, the argument went, some people are prone (6)seeing flying saucers and Loch Ness monsters, particularly when (7)..... the influence of one drink too many. Some newspapers were suspected (8)having made (9)stories such as that of the Beast of Exmoor, an animal which is responsible (10)the deaths of hundreds of sheep over the past ten years. But experts have now come (11)with proof that such stories were (12) earnest after all. The animals are (13)all likelihood pets which have escaped (14)..... small zoos, or been abandoned (15)their owners. Because the keeping (16)such animals is severely restricted (17)the terms of the Dangerous Wild Animals Act of 1976, owners of unlicensed animals might not report an escape (18) fear of prosecution. Britain's only surviving native species, the wild cat, is confined (19)Scotland. After examining hair samples, experts now say that the Beast of Exmoor in the South of England is (20) doubt a puma or lynx, both of which are normally native to the Middle East and Asia.

Punctuation

• Commas

Commas are used to separate items in lists, before question tags, to separate clauses, after and around certain linking words.

- I've been to Dallas, New Orleans, Kansas and Tampa Bay.
- Sue is a lovely girl, isn't she?
- If you see Kevin, tell him his photocopies are ready.
- Broadly speaking, I agree with what you are saying.
- I do not, however, agree with your last point.

Note that commas are not used between a subject and its verb, or in defining relative clauses.

- The lady standing over there at the bus stop is my next - door neighbour.
- Will the pupil who threw that paper dart please stand up now.

• Oxford Comma

The Oxford comma is the comma placed before the final "and" or "or" in a list of three or more items to improve clarity and prevent ambiguity.

- The planets in our solar system are Mercury, Venus, Earth, and Mars.
- She went to the market, picked up some groceries, and made dinner.
- I'm going to visit my parents, my mentors, and my friends.

What is the Oxford Comma?

3.Connection

A lack of a comma can create an unnecessary connection between the last two items.

Politician

Actor

John Smith

"The fundraiser included John Smith, a politician and an actor."

John Smith

Politician

Actor

"The fundraiser included John Smith, a politician, and an actor."

With the **Oxford Comma**:

We invited the rhinoceri, Washington, and Lincoln.

Without the Oxford Comma:

We invited the rhinoceri, Washington and Lincoln.

- **Apostrophes**

Apostrophes are used to indicate letters omitted, possession and plurals of letters and figures.

- Letters omitted: It's warm today.
- Possession: Jack's car, the player's entrance, the people's decision Possessive its does not have an apostrophe.
- Plurals: There are two l's in 'specially'. Are these 7's or 3's?

- **Colons and semi - colons**

Colons introduce examples, lists, and statements which give in detail what has been stated in general.

- There were two possible courses of action: borrowing from the bank, or asking for more time to find the money elsewhere.
- Semi - colons divide parts of long sentences or long phrases in a list; it is usually possible to divide one sentence into shorter ones, so that semi - colons are unnecessary.

Practise punctuation

1 Add the necessary commas, (semi) colons and apostrophes to these texts.

I've been to the following Italian cities Rome Florence Genoa and Pisa. I thought Rome was incredible the food was great the views were fantastic and I will never forget the vivacious people. The Italians' legendary hospitality was nowhere more evident than in the capital city. But my all - time favourite is probably Genoa with its fabulous hill - top houses and its dusty mountains reverberating to the sound of grasshoppers. I spent many a happy hour looking down on the seething city below and the sea beyond. Best of all the city's location at the heart of the Italian Riviera meant that fabulous resorts like Portofino and Camogli were only a train ride away.

Water is becoming a more and more precious commodity so save as much as you can. Flushing the toilet accounts for a third of all household water use so don't flush wastefully. If you are only getting rid of a tissue for example resist the habit of reaching for the handle or chain. Take a shower rather than a bath it uses about a third of the water. And don't keep the water running all the time when you wash or clean your teeth. If you have a garden try to find ways of saving water outside such as using a water butt to collect rain water rather than using a hosepipe to water your flowers. A simple pipe connecting external gutters to a water butt can save an awful lot of water.

2. In most lines of this text, there is either a spelling or punctuation error. For each line, write the correctly spelled word, or show the correct punctuation.

The common cold, as it is technically known, still resists the efforts of science to control and cure it, and has given rise to a rich popular mythology. As the name suggests the assumption is that you catch a cold because you go out in the cold or get we As we now that a cold is a virus, and that we actually catch it from being in contact with others', this is not strictly true. Shakeing hands with people, kissing them or just being in the same room, can pass on the virus. It is now generally beleived that cold viruses; and there is more than one type, are always present in the throat, but only become active when the bodys resistance to infection is lowered. The activated cold virus then attacks the membranes in the nose and throat, who's tissues become weakened and thus suseptible to infection by types of bacteria which are generally also present in the body. Sudden chilling, or getting soaked to the skin, promote conditions in nose and throat membranes that permitt the cold virus to invade the body, although some individuals seem to be resistant to this. Just being out in the cold is not enough, and studys conducted in wartime among troops living in the open found that the incidence of colds' was no greater. As far as prevention and cure are concerned, nearly everyone has there own favourite remedy. Doctors have been unable to produse an affective vaccine against colds, although strong claims have beer put forward for vitamin C.

SPEAKING PRACTICE

In this part of the reader you will practice:

1. Pronunciation
2. Telling a story
3. Reacting adequate
4. Giving your opinion
5. Describing object

Gespreksvaardigheid

Gespreksvaardigheid wordt (naast kijk- en luistervaardigheid en schrijfvaardigheid) getoetst als onderdeel van het schoolexamen. Hoe zwaar de verschillende onderdelen van het schoolexamen wegen, bepaalt elke school zelf. Om te weten te komen welke weging jouw school aan de toets gespreksvaardigheid geeft, is het raadzaam het PTA (Programma van Toetsing en Afsluiting) van jouw school te raadplegen.

Er wordt bij gespreksvaardigheid onderscheid gemaakt tussen gesprekken voeren (mondelinge interactie) en spreken (mondelinge productie). Je wordt op beide onderdelen getoetst. Het Europees Referentiekader (ERK) heeft voor deze twee onderdelen van gespreksvaardigheid, net als voor de andere taalvaardigheden, een aantal niveaus vastgesteld, waarbij A1 het laagste en C2 het hoogste niveau is.

2.1 Gesprek voeren

Het onderdeel gesprek voeren houdt in dat je een gesprek voert met een of meer gesprekspartners. Hierbij ben je afwisselend spreker en luisteraar. Er is dan sprake van 'mondelinge interactie'.

Wat moet je kunnen?

Er wordt bij het schoolexamen van je verwacht dat je het volgende kunt in een gesprek (eindtermen):

- adequaat reageren in sociale contacten met doeltaalgebruikers;
- informatie vragen en verstrekken;
- uitdrukking geven aan gevoelens;
- zaken of personen beschrijven en standpunten en argumenten verwoorden;
- strategieën toepassen om een gesprek voortgang te doen vinden.

Het ERK beschrijft de niveaus voor het voeren van een gesprek als volgt:

A1	Ik kan deelnemen aan een eenvoudig gesprek, wanneer de gesprekspartner bereid is om zaken in een langzamer spreekt tempo te herhalen of opnieuw te formuleren en me helpt bij het formuleren van wat ik probeer te zeggen. Ik kan eenvoudige vragen stellen en beantwoorden die een directe behoefte of zeer vertrouwde onderwerpen betreffen.
A2	Ik kan communiceren over eenvoudige en alledaagse taken die een eenvoudige en directe uitwisseling van informatie over vertrouwde onderwerpen en activiteiten betreffen. Ik kan zeer korte sociale gesprekken aan, alhoewel ik gewoonlijk niet voldoende begrijp om het gesprek zelfstandig gaande te houden.
B1	Ik kan de meeste situaties aan die zich kunnen voordoen tijdens een reis in een gebied waar de betreffende taal wordt gesproken. Ik kan onvoorbereid deelnemen aan een gesprek over onderwerpen die vertrouwd zijn, of mijn persoonlijke belangstelling hebben of die betrekking hebben op het dagelijks leven (bijvoorbeeld familie, hobby's, werk, reizen en actuele gebeurtenissen).
B2	Ik kan zodanig deelnemen aan een vloeiend en spontaan gesprek dat normale uitwisseling met moedertaalsprekers redelijk mogelijk is. Ik kan binnen een vertrouwde context actief deelnemen aan een discussie en hierin mijn standpunten uitleggen en ondersteunen.
C1	Ik kan mezelf vloeiend en spontaan uitdrukken zonder merkbaar naar uitdrukkingen te hoeven zoeken. Ik kan de taal flexibel en effectief gebruiken voor sociale en professionele doeleinden. Ik kan ideeën en meningen met precisie formuleren en mijn bijdrage vaardig aan die van andere sprekers relateren.
C2	Ik kan zonder moeite deelnemen aan welk gesprek of discussie dan ook en ben zeer vertrouwd met idiomatische uitdrukkingen en spreektaal. Ik kan mezelf vloeiend uitdrukken en de fijnere betekenisnuances precies weergeven. Als ik een probleem tegenkom, kan ik mezelf hernemen en mijn betoog zo herstructureren dat andere mensen het nauwelijks merken.

Bron: *Gemeenschappelijk Europees Referentiekader (Common European Framework of References for Languages)*

Voor vwo Engels is het eindniveau voor een gesprek voeren vastgesteld op B2.

Wat kun je verwachten op het examen?

De gesprekken die je gaat voeren voor het examen gespreksvaardigheid: kunnen formeel of informeel zijn, zowel 'face to face' als telefonisch gevoerd worden, ze kunnen met jongeren of met volwassenen, binnen en buiten de kennissenkring, in persoonlijke of maatschappelijke sfeer zijn.

De gesprekken die aan bod kunnen komen, zijn als volgt onder te verdelen:

- **informele gesprekken**

In deze gesprekken laatje bijvoorbeeld zien dat je je gevoelens kunt uiten en dat je kunt reageren op de gevoelens van anderen. Het kan ook zijn dat Je iemand moet geruststellen of dat je je persoonlijke mening geeft over een onderwerp dat je goed kent.

- **bijeenkomsten en vergaderingen**

Hierbij laatje zien dat je een standpunt kunt verwoorden en dat je enigszins mee kunt doen aan een discussie. Je vertelt bijvoorbeeld iets over de keuze voor een bepaalde schoolexcursie en je legt uit waarom daarvoor gekozen is.

- **zaken regelen**

In zo'n gesprek probeer je een probleem op te lossen of je geeft een klacht door. Hierbij moet je denken aan gesprekjes over een verkeerde levering van een bestelling of een aangifte bij de politie.

- **informatie uitwisselen**

Je hebt informatie opgevraagd of die heb je al tot Je beschikking en die geef je vervolgens door in een gesprek. Je kunt hierbij denken aan een kaartje reserveren voor een concert of aan een sollicitatiegesprek.

De gesprekken gaan over het algemeen over thema's die bekend zijn, zoals over bekende personen, het dagelijks leven, school of studie, werk, sport, uitgaan.

Tip

Vraag aan je docent wat er van je verwacht wordt bij het voeren van een gesprek, zodat je precies weet waarop je je kunt voorbereiden.

Vorbereiding

Het is niet zo gemakkelijk om je voor te bereiden op het voeren van een gesprek in het Engels. Het is vaak lastig te organiseren en het kost veel tijd. Toch is veel oefenen het sleutelwoord. Dat oefenen zul je vooral veel op school doen.

Tip

Voer gesprekken in het Engels met iemand in het buitenland, bijvoorbeeld via Facetime of WhatsApp.

Als je oefent met het voeren van een gesprek in het Engels, kun je ook elkaar beoordelen en elkaar feedback geven. Let bijvoorbeeld op de volgende punten:

- Is de bijdrage aan het gesprek adequaat; wordt er ook een relatief lange bijdrage geleverd?
- Zijn het taalgebruik en de toon passend voor de situatie en de gesprekspartner?
- Wordt de hoofdzaak en de intentie overgebracht zonder misverstanden te veroorzaken?
- Is de woordenschat toereikend om over dit onderwerp te kunnen spreken?
- Is de grammatica redelijk correct?
- Is het spreektempo redelijk? (NB Je mag (vaak) pauzeren om na te denken over hoe je woorden of zinnen zult formuleren.)
- Is de bijdrage aan het gesprek duidelijk verstaanbaar? (NB Je mag best een accent hebben of enkele woorden verkeerd uitspreken.)

2.2 Spreken

Het onderdeel spreken van gespreksvaardigheid houdt in dat je een gesproken tekst produceert waarnaar door een of meerdere personen geluisterd wordt. Dit wordt 'mondelinge productie' genoemd.

Wat moet je kunnen?

Er wordt van je verwacht bij het schoolexamen dat je het volgende kunt bij het onderdeel spreken (eindterm):

- verworven informatie adequaat presenteren met het oog op doel en publiek, en daarbij zaken of personen beschrijven en standpunten en argumenten verwoorden.

Het ERK beschrijft de niveaus voor spreken als volgt:

A1	Ik kan eenvoudige uitdrukkingen en zinnen gebruiken om mijn woonomgeving en de mensen die ik ken, te beschrijven.
A2	Ik kan een reeks uitdrukkingen en zinnen gebruiken om in eenvoudige bewoordingen mijn familie en andere mensen, leefomstandigheden, mijn opleiding en mijn huidige of meest recente baan te beschrijven.
B1	Ik kan uitingen op een simpele manier aan elkaar verbinden, zodat ik ervaringen en gebeurtenissen, mijn dromen, verwachtingen en ambities kan beschrijven. Ik kan in het kort redenen en verklaringen geven voor mijn meningen en plannen, Ik kan een verhaal vertellen of de plot een boek of film weergeven en mijn reacties beschrijven.
B2	Ik kan duidelijke, gedetailleerde beschrijvingen presenteren over een breed scala van onderwerpen die betrekking hebben op mijn Interessegebied, Ik kan een standpunt over een actueel onderwerp verklaren en de voordelen en nadelen van diverse opties uiteenzetten.

C1	Ik kan duidelijke, gedetailleerde beschrijvingen geven over complexe onderwerpen en daarbij subthema's integreren, specifieke standpunten ontwikkelen en het geheel afronden met een passende conclusie.
C2	Ik kan een duidelijke, goedlopende beschrijving of redenering presenteren in een stijl die past bij de context en in een doeltreffende logische structuur, zodat de toehoorder in staat is de belangrijke punten op te merken en te onthouden.

Bron: Gemeenschappelijk Europees Referentiekader (Common European Framework of References for Languages)

Voor vwo Engels is het eindniveau voor spreken vastgesteld op B2.

Wat kun je verwachten op het examen?

Bij het onderdeel spreken gaat het maar om één ding: adequaat presenteren van verworven informatie. Adequaat houdt in dat je in staat bent om zodanig in het Engels over een bepaald onderwerp te spreken dat een ander het goed kan begrijpen, maar adequaat betekent ook dat je dat aantrekkelijk weet te brengen. Bijvoorbeeld met behulp van audiovisuele middelen, zoals PowerPoint.

De volgende twee spreekactiviteiten zijn bij de toetsing mogelijk:

- **een monoloog houden**

Een monoloog kan een beschrijving zijn van een bepaalde gebeurtenis of een verslag doen van iets wat je hebt gezien of hebt gelezen. Het kan zijn dat je bijvoorbeeld iets moet vertellen over een bezienswaardigheid in jouw woonplaats of dat je een boek bespreekt dat je hebt gelezen. Of je vertelt iets over je toekomstplannen.

- **een publiek toespreken**

Hierbij moet je denken aan het geven van een presentatie die je hebt voorbereid. Na afloop of tussendoor moet je ook in staat zijn om vragen over je presentatie te beantwoorden.

Tip

Vraag aan je docent wat er van je verwacht wordt voor spreekvaardigheid, zodat je precies weet waarop je je kunt voorbereiden.

Vorbereitung

Ook hier geldt: veel oefenen! Door veel te luisteren naar anderen die in het Engels iets proberen duidelijk te maken en door zelf veel te spreken, ontdek Je vanzelf je zwakke punten. Wat belangrijk is bij het houden van een spreekbeurt in het Nederlands, is dat natuurlijk ook als je die in het Engels houdt, Zorg dat je goed voorbereid bent: oefen voor de spiegel en/of voor vrienden of familieleden. Bedenk bij een presentatie welke vragen je kunt verwachten en denk alvast na over hoe je je antwoord kunt formuleren.

Houd er bij je voorbereiding rekening mee waarop je straks beoordeeld wordt. Er zal zeker gelet worden op:

- inhoud (volledigheid, uitvoerigheid, begrijpelijkheid)
- woordenschat en woordgebruik
- grammaticale correctheid
- vloeiendheid
- uitspraak
- toon

2.3 Handige uitdrukkingen en compensatiestrategieën

Zowel bij het voeren van een gesprek als bij spreken in het openbaar kun je baat hebben bij uitdrukkingen en zinnen die regelmatig te gebruiken zijn. Hieronder vind je een overzicht daarvan.

Handige uitdrukkingen en zinnen

- **een gesprek beginnen en afsluiten**

Thank you for giving me this opportunity to talk about ...

Let me start by saying that ...

The point I'm trying to make is ...

Thank you (for listening).

- **bedanken, je verontschuldigen, feliciteren en uitnodigen**

I apologise for (taking so much of your time).

Let me congratulate you on ...

I would like to invite you all to ...

- **verzoeken om verduidelijking of herhaling**

I'm sorry, I didn't hear /understand ...

Could you repeat your question, please?

- **informatie vragen en verstrekken**

Well, let me tell you about..

Could you explain to me why (for example)...?

I'd be interested to find out / know more about ...

- **uitdrukking geven aan gevoelens**

I'm terribly happy to know that ...

I'm so sorry to hear ...

I find it extremely annoying that..

- **zaken of personen beschrijven**

It looks like ...

He is a bit like...

- **een mening geven en vragen**

In my opinion / view...

am convinced that..

Would(n't) you agree (with me) that ...?

- **voorstellen doen tot een oplossing**

I'd suggest that we...

We might solve the problem by doing...

- **bepleiten, klagen en onderhandelen**

I hope you'll (do something about it.)

I have a complaint about ...

I'd like to hear ...

Would you mind doing...?

Als je een woord niet kent, kun je een compenserende strategie gebruiken. Dat is een manier om toch duidelijk te maken wat je bedoelt, zonder het woord te hoeven gebruiken dat Je niet kent. Hieronder vind je een overzicht daarvan.

Compensatiestrategieën

- **een omschrijving geven**

It is somewhat like a ...

You use it for ...

You often find it in (places where) ...

- **een algemene term geven**

It is a kind of bird / plant / vegetable ...

Generally speaking...

- **jezelf nadenktijd geven**

Ehm, let me think / see...

Well, ehm, how shall I put it, ...

- **goed naar je gesprekspartner luisteren en indien mogelijk woorden die hij/zij gebruikt herhalen**

Er wordt bijvoorbeeld aan je gevraagd: Do you think the Dutch government is doing enough to promote sustainable agriculture? Je antwoordt: Well, I think sustainable farming is ...

A few British pronunciation rules

If you ask for English pronunciation rules, a lot of people will tell you there aren't any. Well, that's not exactly true, but there are more exceptions than rules. There are 52 sounds in the English pronunciation, which is pretty neat with only 26 letters! The most straightforward rules concern the consonants, to give rules for the vowels is much more complicated.

Postvocalic 'R'

At the end of words like *'together'* and *'bear'* you do not pronounce the 'r' like in American, you simply don't pronounce the 'r'.

Other cases like *'bird'* and *'stork'* are treated the same way, the 'r' is to be left out in pronunciation.

'TH' - phobia

A lot of people are having difficulties with pronouncing the 'th' sound. When you pronounce a word like *'this'* and *'the'* you must make sure the tip of your tongue is (almost) visible to the other speaker every time you pronounce the 'th' sound (your tongue has to be between your teeth when pronouncing the sound).

How to pronounce a 'C'

A 'C' is normally pronounced as a /k/. It sounds like an /s/ if followed by 'E' 'I' or 'Y'.

Example: *'circus'*. The first 'C' is followed by an 'I', so it sounds like an /s/. The second 'C' is followed by a 'U' so it sounds like a /k/. The same principle applies to *'cycle'*.

The word *'accent'* follows the same rule. The first 'C' is followed by another 'C' so it sounds like a /k/. The second 'C' is followed by an 'E' so it sounds like an /s/.

E.g. *call, cat, cool, copper, cut, class, cry, fact, music; success, accessory, occasion, occupy, cellar, place, since, cipher, circus, city, ceiling, cease, Caesar, cycle, cynic, mercy; success, accessory*

◁ - ed ▷

/d/ after vowel, sonorant or lenis: *loved, pleased, rubbed, called* (but *learned/learnt*)

/t/ after 't kofschip: *fetches, hoped, passed*

/ɪd/ after /d/ en /t/: *decided, ended, hinted, wanted*

also certain participial adjectives: *aged, learned, naked, ragged, rugged, wicked, wretched*

also in mostly in ◁ - edly, - edness ▷: *fixedly, markedness*

◁ - (e)s ▷

/z/ after vowel, sonorant or lenis: *dogs, girls, boys, loves, rubs, calls, Tom's*

busy, cousin, easy, music, present, season

/s/ after 't kofschip: *cats, rocks, Jack's*

/s/ in other combinations often written with c or ss: *lacy, dress*

/ɪz/ after s, z, etc.: *buses, houses, bushes, matches, bridges, Rose's, chooses, fetches*

but not after th: *months, moths, clothes, paths*

3 - consonant rule:

middle one in cluster of 3 consonants is usually silent

Christmas, postman, bustle, castle, thistle, postpone, handsome, Windsor, sandwich; also

/t/ in *often* maar niet in *soften, fasten, hasten, listen*

◁ - gh(-) ▷

before ◁t▷ & final, usually silent: *bought, caught, daughter, delight, eight, fight etc. etc.*;

bough, dough, high, plough, sigh, through, weigh

But /f/: *cough, enough, laugh, rough, tough*

◁ - mb, - mn ▷

and derivatives: ◁b▷ & ◁n▷ silent: *bomb(er/ing), climb(er/ing), comb, dumb, lamb, numb(er)*

(but *number, timber, tumble*: ◁b▷ not silent!); *autumn* (but *autumnal*), *column*,

condemn(s/ed/ing), damn, hymn, solemn

<h - >

silent in a few words esp. derived from French: *heir, honest, honour* also often in unstressed syll.: *prohi'bition* (but *pro'hibit!*), *exhibit, vehicle, Birmingham*

Verb /z/ or noun/adj /s/

When a verb and a noun or adjective are (almost) the same, you pronounce the s in the verb like /z/, the c/s in the noun/adj like /s/

Verb: *house, close, use, advise, exercise*

Noun/adj: *house, close, use, advice, exercise*

I take it you already know ...

I take it you already know

Of tough and bough and cough and dough?

Others may stumble but not you

On hiccough, thorough, slough and through.

Well done! And now you wish perhaps,

To learn of less familiar traps?

Beware of heard, a dreadful word

That looks like beard and sounds like bird.

And dead, it's said like bed, not bead -

for goodness' sake don't call it 'deed'!

Watch out for meat and great and threat

(they rhyme with suite and straight and debt).

A moth is not a moth in mother,

Nor both in bother, broth, or brother,

And here is not a match for there,

Nor dear and fear for bear and pear,

And then there's doze and rose and lose -

Just look them up - and goose and choose,

And cork and work and card and ward

And font and front and word and sword,

And do and go and thwart and cart -

Come, I've hardly made a start!
A dreadful language? Man alive!
I'd learned to speak it when I was five!
And yet to write it, the more I sigh,
I'll not learn how 'til the day I die.

Practise pronunciation

The Wind in the Willows

"It's about your rowing, I suppose," said the Rat, with an innocent air. "You're getting on fairly well, though you splash a good bit still."

"O, pooh! boating!" interrupted the Toad, in great disgust. "I've given that up *long* ago. No, I've discovered the real thing, the only genuine occupation for a lifetime. I propose to devote the remainder of mine to it. Come with me, dear Ratty, and your friend also, and you shall see what you shall see!"

He led the way to the stable - yard and there, drawn out of the coach - house, they saw a gipsy caravan, shining with newness, painted a canary - yellow picked out with green, and red wheels.

"There you are!" cried the Toad, straddling and expanding himself. "There's real life for you. The open road, the dusty highway. Here today, up and off to somewhere else tomorrow! Travel, change, interest, excitement! The whole world before you. And mind, this is the finest cart of its sort that was ever built. Come inside and look at the arrangements. Planned 'em all myself, I did!"

Name student:	Selected words	Pronunciation underlined words	Grade
Text			
"It's about your <u>rowing</u>, I suppose," said the Rat, with an <u>innocent</u> air. "You're getting on fairly well, <u>though</u> you splash a good bit still." "O, pooh! boating!" <u>interrupted</u> the Toad, in great disgust. "I've given that up long ago. No, I've discovered the real thing, the only genuine <u>occupation</u> for a lifetime. I propose to devote the <u>remainder</u> of mine to it. Come with me, dear Ratty, and your friend also, and you shall see what you shall see!" He led the way to the <u>stable - yard</u> and there, drawn out of the <u>coach - house</u>, they saw a <u>gipsy</u> caravan, shining with newness, painted a canary - yellow picked out with green, and red wheels. "There you are!" cried the Toad, <u>straddling</u> and <u>expanding</u> himself. "There's real life for you. <u>The</u> open road, the dusty highway. Here today, up and off to somewhere else tomorrow! Travel, change, interest, <u>excitement</u>! The whole world before you. And mind, this is the finest <u>cart</u> of its sort that was ever built. Come inside and look at the <u>arrangements</u>. Planned 'em all myself, I did!"	1. rowing 2. innocent 3. though 4. interrupted 5. occupation 6. remainder 7. stable - yard 8. coach - house 9. gipsy 10. straddling 11. expanding 12. the 13. excitement 14. cart 15. arrangements	1. . 2. . 3. . 4. . 5. . 6. . 7. . 8. . 9. . 10. . 11. . 12. . 13. . 14. . 15. .	1. ☐ 2. ☐ 3. ☐ 4. ☐ 5. ☐ 6. ☐ 7. ☐ 8. ☐ 9. ☐ 10. ☐ 11. ☐ 12. ☐ 13. ☐ 14. ☐ 15. ☐

The Marabar Caves

Except for the Marabar Caves - and they are twenty miles off - the city of Chandrapore presents nothing extraordinary. Edged rather than washed by the river Ganges, it trails for a couple of miles along the bank, scarcely distinguishable from the rubbish it deposits so freely. There are no bathing steps on the river front, as the Ganges happens not to be holy here; indeed there is no river front, and bazaars shut out the wide and shifting panorama of the stream. The streets are mean, the temples ineffective, and though a few fine houses exist they are hidden away in gardens or down alleys whose filth deters all but the invited guest. Chandrapore was never large or beautiful, but two hundred years ago it lay on the road between Upper India, then imperial, and the sea, and the fine houses date from that period. The zest for decoration stopped in the eighteenth century, nor was it ever democratic. In the bazaars there is no painting and scarcely any carving. The very wood seems made of mud, the inhabitants of mud moving. So abased, so monotonous is everything that meets the eye, that when the Ganges comes down it might be expected to wash the excrescence back into the soil. Houses do fall, people are drowned and left rotting, but the general outline of the town persists, swelling here, shrinking there, like some low but indestructible form of life.

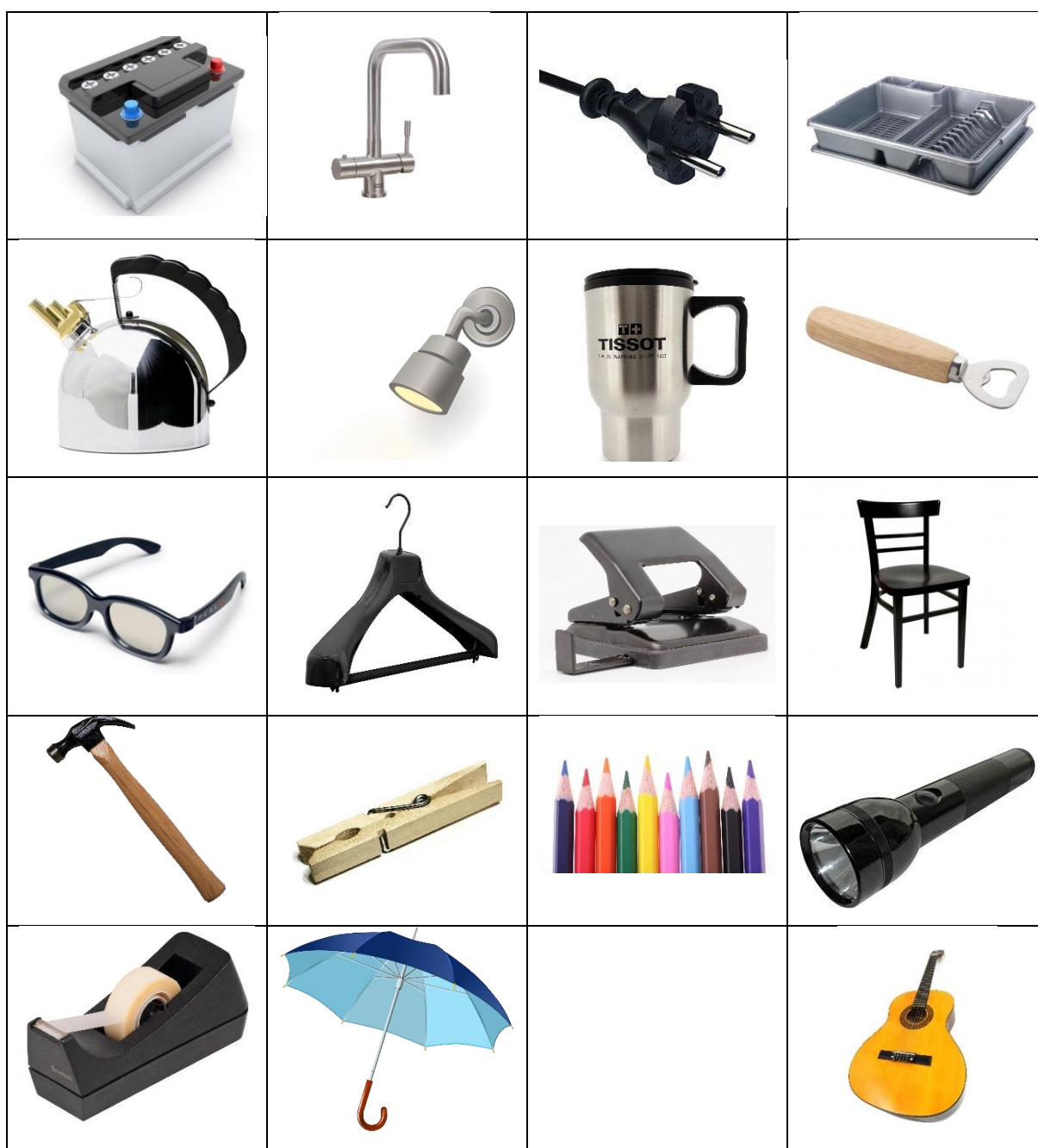
From E.M. Forster, *A Passage to India* (Penguin)

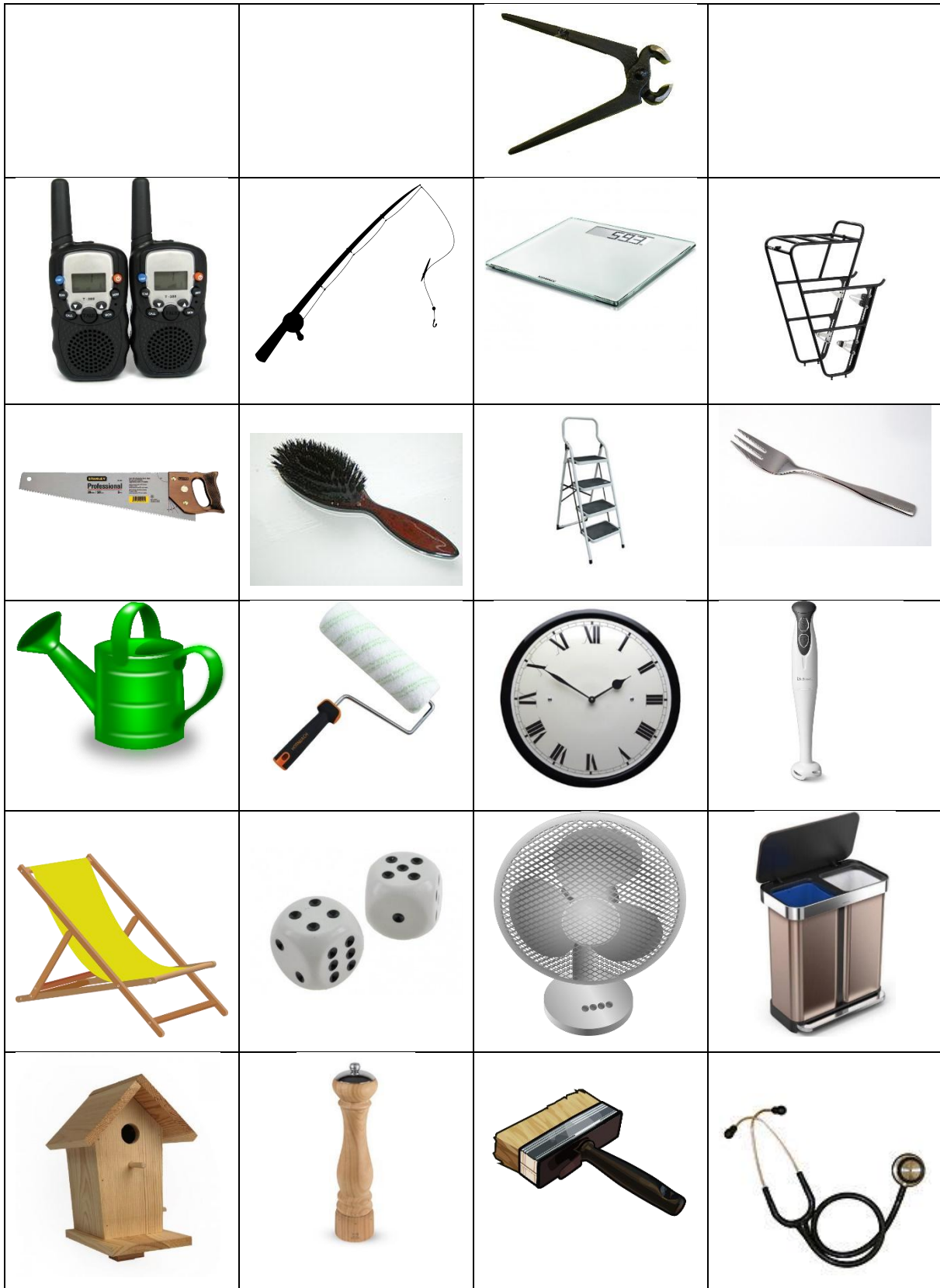
Name student:	Selected words	Pronunciation underlined words	Grade
Text			
<u>Except</u> for the Marabar Caves - and they are twenty <u>miles</u> off - the city of Chandrapore presents nothing <u>extraordinary</u>. <u>Edged</u> rather than washed by the river Ganges, it trails for a <u>couple</u> of miles along the bank, scarcely <u>distinguishable</u> from the rubbish it <u>deposits</u> so freely. There are no <u>bathing</u> steps on the river front, as the Ganges happens not to be holy here; indeed there is no river front, and bazaars shut out the wide and shifting <u>panorama</u> of the stream. The streets are mean, the temples <u>ineffective</u>, and <u>though</u> a few fine houses exist they are hidden away in gardens or down <u>alleys</u> whose filth <u>deters</u> all but the invited guest. Chandrapore was never large or beautiful, but two hundred years ago it lay on the road between Upper India, then imperial, and the sea, and the fine houses date from that period. The <u>zest</u> for decoration stopped in the eighteenth century, nor was it ever democratic. In the bazaars there is no painting and <u>scarcely</u> any carving. The very wood seems made of mud, the inhabitants of mud moving. So <u>abased</u>, so <u>monotonous</u> is everything that meets the eye, that when the Ganges comes down it might be expected to wash the <u>excrescence</u> back into the soil. Houses do fall, people are drowned and left rotting, but the general outline of the town persists, swelling here, shrinking there, like some low but <u>indestructible</u> form of life.	1. miles 2. extraordinary 3. edged 4. couple 5. distinguishable 6. deposits 7. bathing 8. ineffective 9. though 10. alleys 11. deters 12. zest 13. scarcely 14. abased 15. monotonous 16. excrescence 17. indestructible	1. . 2. . 3. . 4. . 5. . 6. . 7. . 8. . 9. . 10. . 11. . 12. . 13. . 14. . 15. . 16. . 17. .	1. ☐ 2. ☐ 3. ☐ 4. ☐ 5. ☐ 6. ☐ 7. ☐ 8. ☐ 9. ☐ 10. ☐ 11. ☐ 12. ☐ 13. ☐ 14. ☐ 15. ☐ 16. ☐ 17. ☐

Practise describing objects

When describing objects, you should pay attention to:

- Shape
- Size
- Colour
- Material
- What it is used for

Giving your opinion

Give your opinion on the subjects below. Use the aspects given. Talk **at least 1 minute**.

1. There are a lot of speed ramps In Holland. People seriously differ in opinion about these things. Give your opinion. Use the aspects of:

- a. veiligheid (van wie?)
- b. schade voor auto's
- c. irritant

2. A lot of people carry guns In America. They often do this for their own safety. Give your opinion on this. Think of:

- a. hoeveelheid geweld
- b. de rol van de politie
- c. gevaren (voor wie?)

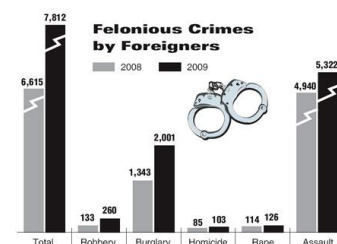
3. Some people argue that animals should enjoy certain rights in the way that human beings. What do you think about the concept of animal rights?

- a. testen voor medicijnen
- b. dieren minder belangrijk dan mensen
- c. bescherming voor uitsterven

4. Some people blame foreigners for things like crime and unemployment. Give your opinion. Don't forget to mention why most of them are here.

- a. mensenrechten
- b. goedkope arbeidskrachten
- c. cultuurproblemen
- d. inburgeringsproblematiek

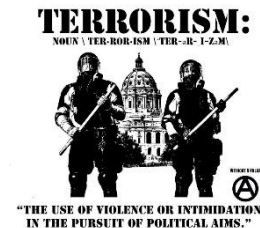
5. The government wants to take the subject of music from the school curriculum because it is too expensive. Say what you think of this.

- a. Culturele waarde
- b. Zorgt voor afwisseling op school
- c. Belangrijke uitlaatklep voor emoties

6. Terrorism has become a topical subject. Discuss what you think causes it and what could be done to prevent it.

- a. Strengere controle
- b. Extreem godsdienstige instelling
- c. Oorlogen uit het verleden

7. Crime and punishment. It is often said that punishments nowadays are not severe enough. Explain the situation in your country and give your opinion. Use the following aspects:

- a. Verschil jeugd en volwassenen
- b. Verschillende soorten misdaad
- c. Gevangenisstraf - taakstraf

LISTENING PRACTICE

In this part of the reader you will practice:

1. Listening strategies
2. Checking your answers with the written text

Kijk- en luistervaardigheid

Kijk- en luistervaardigheid wordt (naast schrijfvaardigheid en spreekvaardigheid) als onderdeel van het schoolexamen getoetst. De weging van de onderdelen van het schoolexamen wordt door elke school zelf bepaald. Om te weten te komen welke weging jouw school aan de toets kijk- en luistervaardigheid geeft, is het raadzaam het PTA (Programma van Toetsing en Afsluiting) van jouw school te raadplegen.

De meeste scholen maken voor de toetsing van kijk- en luistervaardigheid gebruik van de toetsen die het Cito hiervoor ontwikkelt. Bij de samenstelling van deze toetsen wordt gebruikgemaakt van interviews, nieuws, discussies, documentaires, reportages en lifestyle en actualiteitenprogramma's. Het gaat daarbij om bestaand, authentiek materiaal, dat deels afkomstig is van buitenlandse omroeporganisaties.

De toets bestaat uit een audiodeel (ongeveer twintig vragen) en een videodeel (ook ongeveer twintig vragen). Deze twee onderdelen worden in principe direct na elkaar afgenomen met eventueel een korte pauze. De totale kijk- en luistertoets duurt ongeveer vijftig minuten (inclusief pauze ongeveer één uur).

De toets bestaat uit meerkeuzevragen die in het Engels zijn gesteld. Soms zijn er in de toets ook invulvragen opgenomen. De gesproken tekst wordt dan onderbroken door een pieptoon. Je moet kiezen welke van de twee in je opgavenboekje vermelde woorden of woordgroepen het best op de plaats van de pieptoon past. De toets bevat ook een langer fragment waarbij je aantekeningen moet maken en achteraf een aantal meerkeuzevragen moet beantwoorden,

Bij de kijk- en luistertoets wordt getoetst of je de volgende vaardigheden beheerst (eindtermen):

- aangeven welke informatie relevant is, gegeven een vaststaande behoefte;
- de hoofdgedachte van een tekst aangeven;
- de betekenis van belangrijke elementen van een tekst aangeven;
- conclusies trekken met betrekking tot intenties, opvattingen en gevoelens van de spreker(s);
- anticiperen op het meest waarschijnlijke vervolg van een gesprek;
- aantekeningen maken als strategie om een tekst aan te pakken.

Vanaf augustus 2007 zijn deze eindtermen gekoppeld aan de niveaus van het Europees Referentiekader (ERK). Het ERK werd ontwikkeld met de volgende doelen:

- de samenwerking tussen allerlei Europese onderwijsinstellingen in de verschillende landen te stimuleren;
- een stevige basis te vormen voor een wederzijdse erkenning van diploma's en certificaten;
- leerlingen, studenten en leraren behulpzaam te zijn bij hun activiteiten.

Het ERK heeft voor iedere vaardigheid zes niveaus vastgesteld waarbij A1 het laagste en C2 het hoogste niveau is. Voor kijk- en luistervaardigheid zijn de niveaus als volgt omschreven:

A1	Ik kan vertrouwde woorden en basiszinnen begrijpen die mezelf, mijn familie en mijn directe concrete omgeving betreffen, wanneer de mensen langzaam en duidelijk spreken.
A2	Ik kan zinnen en de meest frequente woorden begrijpen die betrekking hebben op gebieden die van direct persoonlijk belang zijn (bijvoorbeeld basisinformatie over mezelf en mijn familie, winkelen, plaatselijke omgeving, werk). Ik kan de belangrijkste punten in korte, duidelijke eenvoudige boodschappen en aankondigingen volgen.
B1	Ik kan hoofdpunten begrijpen wanneer in duidelijk uitgesproken standaardtaal wordt gesproken over vertrouwde zaken die ik regelmatig tegenkom op mijn werk, school, vrije tijd, enzovoort. Ik kan de hoofdpunten van veel radio- of tv-programma's over actuele zaken of over onderwerpen van persoonlijk of beroepsmatig belang begrijpen, wanneer er betrekkelijk langzaam en duidelijk wordt gesproken.
B2	Ik kan een langer betoog en lezingen begrijpen en zelfs complexe redeneringen volgen, wanneer het onderwerp redelijk vertrouwd is. Ik kan de meeste nieuws- en actualiteitenprogramma's op de tv begrijpen. Ik kan het grootste deel van films in standaardtaal begrijpen.

C1	Ik kan een langer betoog begrijpen, zelfs wanneer dit niet duidelijk gestructureerd is en wanneer relaties slechts impliciet zijn en niet expliciet worden aangegeven. Ik kan zonder al te veel inspanning tv-programma's en films begrijpen.
C2	Ik kan moeiteloos gesproken taal begrijpen, in welke vorm dan ook, hetzij in direct contact, hetzij via radio of tv, zelfs wanneer in een snel moedertaaltempo gesproken wordt, als ik tenminste enige tijd heb om vertrouwd te raken met het accent.

Bron: *Gemeenschappelijk Europees Referentiekader (Common European Framework of References for Languages)*

Het eindniveau kijk- en luistervaardigheid is voor vwo vastgesteld op B2.

Vorbereiding

Een goede voorbereiding op de kijk- en luistertoets is zo vaak mogelijk naar in het Engels gesproken teksten luisteren. Hoe vaker Je Engels hoort, hoe beter je luistervaardigheid zal worden. Dat kun je doen door middel van:

- de luisteroefeningen in de methode die op jouw school wordt gebruikt;
- het oefenen met Cito-toetsen van voorgaande jaren;
- het regelmatig bekijken van Engelstalige tv-programma's;
- het beluisteren van Engelstalige radioprogramma's;
- het bekijken van Engelstalige dvd's;
- het bekijken van Engelstalige filmpjes, bijvoorbeeld op YouTube.

Omdat de kijk- en luistertoets ongeveer vijftig minuten duurt en het van groot belang is om je gedurende deze tijd volledig te kunnen concentreren, is het raadzaam ook tijdens het oefenen volledige concentratie op te brengen. Je langere tijd goed concentreren is een vaardigheid die geoefend kan worden.

Hoewel je tijdens de toets niet veel tijd hebt om je voorkennis te mobiliseren, kan het je helpen om al enige kennis te hebben opgedaan over de landen waar Engels gesproken wordt.

Het spreekt vanzelf dat een grote woordenschat kan bijdragen aan het behalen van een goed resultaat voor de kijk- en luistertoets. Leer dus de basiswoordenlijst goed. Bestudeer ook de lijst met signaalwoorden. De signaalwoorden kunnen je helpen bepaalde verbanden beter te begrijpen.

Tijdens de toets

Dan is het zover: je gaat de toets maken. Ook nu zijn er verschillende punten te noemen waarop je kunt letten:

- Zorg allereerst dat je ontspannen zit. Laat niets je afleiden van het luisteren. Een goede concentratie tijdens de hele toets is erg belangrijk om tot een goed resultaat te komen.
- Luister tijdens de inleiding goed. Je krijgt een eerste indruk van het onderwerp van de tekst zodat je je daarop kunt voorbereiden. Ook kun je tijdens de inleiding alvast wennen aan de stem(men) van de spreker(s).
- Na de inleiding en het eventuele voorbeeld is er een korte pauze. Gebruik deze pauze om de eerste vraag en de antwoordmogelijkheden door te lezen. Daarna kun je je aandacht volledig richten op het luisteren naar het fragment waarover de vraag gaat.
- Schrijf na het geluidsfragment jouw antwoord snel op en lees in de rest van de pauze weer de volgende vraag en de antwoordmogelijkheden. Ga tijdens de hele toets op deze manier te werk.
- Laat je niet van de wijs brengen als je niet elk woord kunt verstaan of begrijpen. Je hoeft niet alles precies te verstaan om toch tot het goede antwoord te komen.
- Let ook op klemtoon en intonatie - dat kan je zoektocht naar het antwoord vergemakkelijken.
- Als je het antwoord op een vraag niet weet of je hebt een bepaald fragment niet goed kunnen verstaan, kies dan toch in de pauze een antwoord en lees vervolgens de volgende vraag. Het uitstellen van het kiezen van een antwoord heeft geen zin, want je hoort het fragment immers maar één keer. En als je te lang twijfelt, heb je te weinig tijd om de volgende vraag te lezen.

- Bij het videodeel is vooral de gesproken tekst van belang. De antwoorden op de vragen zijn voornamelijk daar te vinden. De videobeelden hebben veelal een ondersteunende functie. Zo kun je soms iets afleiden aan een gezichtsuitdrukking, waardoor je extra goed luistert naar de tekst die daarbij gesproken wordt. Zorg in ieder geval dat de beelden je niet afleiden of uit je concentratie halen!

How to prepare for a Cito Listening test:

Before the test

Some tips are so obvious, they hardly need mentioning, but to make sure you are aware of them, we will make sure by writing them down anyway:

- Listen to English on TV, Streaming websites or Internet. To make sure you learn the necessary words, choose
 - documentaries
 - Informative programs
 - Podcasts
 - TED-Talks

This way you will get used to the language, the speed and accents native speakers use.

- You may practise with or without ENGLISH subtitles, not Dutch.
- Build up your vocabulary. It may sound strange when you want to practise listening, but the best way to do this is by reading. It can be anything that you find interesting, provided it is at the right level. Novels, non-fiction, the news, informative websites, etc.

During the test

What makes Cito listening test more difficult for some students than reading, is that you cannot go back and listen repeatedly all the time. You simply will not have the time to do that. So here are some dos and don'ts:

- Listen carefully to the introduction. It contains useful information.
- Read the question and the answers.
- Stop reading when the speaker starts. You cannot read and focus on listening at the same time, besides, the answer you need is often at the beginning.
- Don't translate into your own language. Again, this takes away your focus from the speaker while your brain is occupied with translating. You can often deduct the meaning of the words from the context.
- Listen to the whole fragment before choosing your answer.

- Remember that (part of) the answer is often said more than once. Don't get distracted.
- Sometimes it helps to close your eyes while listening. This helps to focus.
- Make sure the complete answer is correct. Sometimes only part of it is, the other part is not mentioned or not in accordance with the text.
- Pay attention to the linking words. One of the answers is sometimes the opposite of what is said. You miss that if you don't pay attention to the linking words.

Text listening test

Do the test first, then read the text and mark where you can find the right answers. Make sure you see what words/phrases helped to find the right answers.

Audiodeel

Eerste deel: Packaging

Inleiding

Presenter: The packaging industry that makes the boxes and cans and wrapping that we encounter everyday of our lives is frequently under pressure from politicians, from the media, from consumers who look at their waste bins brimming with packets even if they're ready for recycling. So what are the packaging people doing about it? That's what this programme is all about.

1 Presenter: Robert Opie knows more about brands, packaging and advertising than maybe anybody else.

Robert Opie: Weil, hopefully the history certainly because we go back to Victorian times, which is the kind of springboard of this new consumer society.

Presenter: Now, we didn't really need packaging to generalise wildly, very much until mass production came along and people started crowding into cities and bought things that were sent in from a long way.

Robert Opie: And of course, the thing that really activated the need for individual packaging was that the naughty grocer at this time was adding spurious substances and adulterating the food, making added weight and therefore making added profit. And the

manufacturers soon realised that the way to get round this was to package in individual quantities that the consumer wanted and therefore have products that were untouched by other people's hands.

2 Presenter: This is a most extraordinary place in West London: it's the Museum of Brands Packaging and Advertising. Case after case here absolutely crammed with things. There's a whole case of washing powder, and then breakfast cereals of course. And then 'After Eight' celebrating of course a great rise of a middle class who had dinners and wanted to finish off the dinner in this elegant way. This is all about packaging. This is actually a history of democratisation of things, isn't it?

Robert Opie: Well, you're absolutely right. You know, I think that in fact branded packaging has been a leveliser in our society because now everybody essentially can afford the same sauce as the prime minister is putting on his chips.

Presenter: Robert Opie founder of the Museum of Brands, Packaging and Advertising.

3 Presenter: Helene Roberts at the Benson Group in Leicestershire.

Helene Roberts: If you look at a total carbon footprint of products, what you'll find on average is that the packaging is probably representing just under ten per cent of its make-up. So that ten per cent becomes very important as it starts to protect the carbon that was used in order to get that product, whether it was grown or reared or manufactured, to the store.

Presenter: So ten per cent is a fairly hefty amount, but, if you reduce it -

Helene Roberts: So if you can reduce that ten per cent, absolutely, but the life of any product and the quality of that product throughout its shelf life, is really key that you're using packaging to enable that, to be bought by the consumer and used by them in the right way, not to straight away engender more waste.

Presenter: A delicate balance.

Helene Roberts: It is a delicate balance.

4 Presenter: The overall thing is still that waste is still an enormous problem and packaging has a lot to do with that problem.

Helene Roberts: Packaging is part of that because it's part of the product that we are buying so the overall waste that we've got to manage as consumers, as, and as a nation is how do we prevent waste there in the first place? And we should be doing that in the most effective way whether we feel guilty about it or not. As soon as that goes out of kilter with how people feel about it, you know, a number of years ago when people felt that was terribly over-packaged, a lot has been done. That's not by the industry in its own right, that's been about collaboratively, whether it's the industry, whether it's the government, whether it's the actual manufacturers, to start thinking about how they make their brand decisions, it is all part of the same value chain.

5 Presenter: John Reves, director of sustainability at the big can makers, Rexam.

John Reves: Every home in the UK, almost every home has a recycling bin provided by the local authority.

Presenter: And then if you use the bin the can is actually recycled, really, is it? Because one is a bit suspicious when the bins are all taken away and all the recycling stuff is all muddled up again.

John Reves: In the case of cans which are metal it's the most valuable part of the rubbish. And in fact, it's the recycling of that metal that helps offset the whole costs of running the waste collection system. So, it's an absolute guarantee.

6 Presenter: Grant Montague works in the London office of an international firm called Perception Research Services. For more than forty years it's been examining how consumers react to the products they may or may not buy. Packaging has a lot to do with it.

Grant Montague: If you ask someone to describe Coca Cola, they don't necessarily come back to you and talk about a brown fizzy drink. The connotations are around the pack. So, they might mention about the iconic bottle, the red can. So, the pack becomes a core element of how you view the product. Typically, when someone is conducting a shopping exercise, they're probably in the store for twenty to twenty-five minutes. So, the consumer is being confronted by thousands of products. They are scanning. They are using cues very quickly to identify the one that's for them. So it is around about ten seconds and you're off.

7 Grant Montague: Consumers will say that packaging isn't important to them. Whereas we know it's extremely important, both in terms of providing information but also in their confidence in the product itself. If consumers do not think the packaging is robust enough and therefore might not be able to get the products home or keep the product within the home their consideration may wane. Even if they say to us that there's sometimes too much packaging, it's not necessarily the case because the one thing they don't want to do is have an unprotected product.

Presenter: Grant Montague Vice President Europe at Perception Research Services.

8 Presenter: So that double or triple wrapping that you get guilty about when you're unwrapping the product at home, you actually go along with that until you actually start thinking about it when you get it home. Is that the sort of way things go?

Grant Montague: A lot of the time, yes. I mean, consumers are stimulated by the packs on shelf. I mean it's a marketing vehicle. In getting more rational around about the pack itself and the amount of packaging that there is, that tends to happen later on in the equation or when you ask consumers to think about it more deeply.

9 Presenter: Dick Searle has been involved in the industry for years. He's seen decades of changing packs and changing attitudes to them. What is packaging for?

Dick Searle: Packaging only exists because people buy products. It's as simple as that.

Presenter: It's as simple as that except that everything is now over-packaged and everybody tells you that, don't they?

Dick Searle: Yes, they do and of course I couldn't sit here and say there is absolutely no overpackaging. I'm sure there are some things that are. But it's also a supply chain which is absolutely brutal in terms of its competitiveness. Very few people pay more for their packaging than they need so the absolute minimum packaging is needed to do the job, even if you buy something which looks just like a tray with a bit of cling film, frequently even for the basic products that's a seven-layer film which has all kinds of properties in order to preserve the product.

10 Presenter: This is the Hampstead Marks & Spencer food store and with me is Simon Oxley, a leading M&S packaging technologist. Why not make edible packaging that you boil and sterilise before the eating process? That would be the ideal solution to food packaging, wouldn't it?

Simon Oxley: Umm, yeah, edible packaging is an interesting one because you can make that. If you're going to eat the packaging, you want to make sure that it's clean. So then if you think you well, I'm going to boil it, well actually the energy that's gone into that, is that going to affect the taste or the product and also what about the carbon footprint of the method you've used to sterilise it?

Presenter: Yeah, but you might have some packaging that could make perfectly good shepherd's pie for example, and you'd cook it anyway so you're not using extra stuff just to make sure it's clean, just an ideal I give it to you for nothing.

Simon Oxley: Thank you, Peter, there's a job in my team anytime, yeah.

11 Presenter: And more thoughts about the impact of packaging from Jane Bickerstaffe of tncpen, the industry wide research organisation set up in 1975.

Jane Bickerstaffe: When we looked at the food that typically feeds a person for a week and looked at the energy that it takes to grow that food, to grow the field of wheat, to make the flour, to make the loaf of bread, then looked at the energy to transport it through the supply chain, to package it, to heat and light the shops and then in people's homes how they store it. And then you can get an idea of where you can make improvements to these systems.

Presenter: And the proportion of energy expended on packaging?

Jane Bickerstaffe: Ten percent typically. With something like meat where the carbon footprint of keeping a cow is huge then the packaging percent goes down to about three percent. If it's something with er, potatoes, with a low carbon footprint to grow, then the packaging is a higher proportion.

Tweede deel: Has Technology Changed Us?

Inleiding

Presenter: Hello, and welcome to 'A History of Ideas', the series that tells the story of ideas through some of the bigger questions we ask ourselves. These questions don't have one but many answers, and they've engaged and perplexed people across history, in different cultures and in different places and in different areas of thought. And this week's question is 'How has technology changed us?'

12 Presenter: Matt Pope, the idea about the technologies such as the internet, people say it's rewiring our brains and so on. What plausibility do you give to that?

Matt Pope: I'm not a cognitive scientist. I wouldn't be able to say what's actually happening in the brain. I certainly think if networks are the basis for human society and where human culture exists, we only have to look over, say, the last maybe eighty thousand years at the spread of modernity, our own behaviour of, of our own species as that spread around the planet or we can see this spread and replace not only the cultures that were there previously, but in the case of species like the Neanderthals we see the replacement of Neanderthals. And that's all down to networks. Developing a global network think is phenomenal because what you're actually looking at doing, fundamentally not rewiring our brain but rewiring the planet.

13 Tom Chatfield: I used to pore over my road atlas before a long journey, memorising the route, I used to read road signs and pull over when saw something interesting. I used to act, in short, like an independent human being. These days I sometimes feel like a slave to the satnav, though I don't get lost as much. So, is my relationship with tech a collaboration or a takeover? Are rather once important mental functions rotting through neglect? We're not the first generation to worry about this kind of thing. In Plato's Phaedrus one of the characters in it has a surprisingly similar tech complaint to mine: he's worried about the invention of writing. 'This discovery of yours,' he says, 'will create forgetfulness

in the learners' souls, because they will not use their memories. They will be hearers of many things and will have learned nothing'.

14 Tom Chatfield: Some people have argued that there's a sort of dangerous self-fulfilling prophecy in allowing machines to do too much for us, in that automation treats us 1-, a bit like idiots or children.

Presenter: Tom Standage is the digital editor of The Economist.

Tom Standage: No, I'm not quite sure. I mean, if I, if my car could drive itself, I'd be able to, you know, appreciate the surroundings more easily and I'd be able to read a book or do whatever I wanted to do. It, erm, you could say the car is infantilising me, but you could also say, well, why did I ever really have to drive it in the first place? I think driving cars is one of those things that will come to appear morally unacceptable in twenty years' time. We'll say, God, we can't believe we put people in charge of these one-ton pieces of metal, and, you know, they were, used to drive around killing each other and we used to tolerate this.

15 Female reader: Francis Bacon was an English statesman, scientist and philosopher in the sixteenth and seventeenth centuries and a pivotal figure during the scientific revolution of Europe, after his political career ended in a corruption scandal, he devoted himself to scientific enquiry.

Justin Champion: Bacon had a profound confidence in the potential of human ingenuity to make society better. He was also very concerned by the ethical ambiguities of progress. He recognised that the figure of the human technological innovator posed a problem. Bacon quite deliberately announced an ambitious new scientific project that challenged the dominant Aristotelian model of natural philosophy. For Bacon, modern science was to be active, experimental and based on observation of the natural world.

16 Justin Champion: I went to Sheffield to meet Professor Richard Jones. He works in nanotechnology.

Richard Jones: A scientist who does something that is recognised by other scientists as just being really cool, they get a lot of kudos from that, and that's important to people. We look at some of the discoveries of the twentieth century, nuclear weapons and such like.

They were done with a full knowledge of how destructive they were going to be. What motivated the scientists to make nuclear weapons? Partly a feeling of that's what they ought to do, that's what they were being asked to do by their society but, frankly, I'd be surprised if some of those scientists didn't think, well, actually, these are technically sweet problems for all their horrible outcome.

17 Richard Jones: The most important people of the twentieth century were Haber and Bosch. They invented this process for fixing nitrogen. They did that because that was the key to producing explosives for the First World War, but the side effect it had, was that it made it possible to have artificial fertilisers, so the entire growth of population that we saw in the twentieth century can be put down to that invention. The population of the earth as it currently stands, probably about half of them would starve if it was not for the Haber Bosch process. So, we've done the first bit of it, found a world-changing technology and we haven't actually managed to sort out what the, er, technological fix that will get us out of the problem will be.

18 Female reader: Hippocrates was a Creek physician in the fifth and fourth centuries BC, and is thought of as the father of Western medicine and medical ethics. His name is remembered in the Hippocratic oath, a set of rules which set high ethical standards for the practice of medicine.

Gabriel Weston: Now, I didn't take the Hippocratic oath when I graduated from medical school, but I still feel there's a real ethical responsibility inherent in what I do in the operating theatre. People on the receiving end of surgery, when they're anaesthetised and everything is sterilised and safe, don't really realise quite what an extraordinary thing it is to cut into a human being. One of the key tenets of the Hippocratic oath is really that of doing no harm. As we're able to do more and more with technological advances in surgery, we're going to need to think even more carefully about whether what we're doing benefits our patients or puts them at unnecessary risk. **19** David Pearce: If you think back why is there so much suffering in the world today, essentially it's because mother nature didn't design us to be happy. Basically, to be discontented, depressed, anxious, frustrated, resentful, jealous, a, a lot of the time actually helped our genes leave more copies of themselves. Now, take something like empathy — for evolutionary reasons most of us are pretty selfish. In future it will be possible to choose how naturally

empathetic either, er, you or your offspring are and it will be possible for us to be far more loving and empathetic than is technically feasible now.

20 Clive Gamble: In human evolution you never get something for nothing.

Matt Pope: I've come to talk to professor Clive Gamble of Southampton University.

Clive Gamble: If you're going for a large brain it has to trade off against one of the other organs in the body. The only part of the, er, soft-tissue anatomy that you can really trade against is actually the intestine, but by shrinking your intestine, you're cutting down on the processing part of the intestine to extract energy from the food that you eat. So you start to require higher quality foods to make up for that shortfall. Bigger brains equals higher food but also smaller stomachs which require higher foods again, and so technology is one of the ways in which you start to balance that very basic equation that is, that faced our ancestors.

Einde van het audiodeel

Videodeel

Eerste deel: Lord Coe

Inleiding

My guest today is Sebastian Coe, former British Olympic Champion. He set 12 world records during his athletics career on the track and went on to hold many roles in various sporting organisations as well as a stint for 5 years as a conservative MP. Well now, he wants to become the president of the International Association of Athletics Federations, the IAAF. What has he done so far and what more can he do to help clean up sport.

1 Presenter: Just looking at sport as a whole really, you need to integrate it don't you, into everybody's world? And when you're talking about young people in particular and you look at them all over the world, the major preoccupation for so many of them is: I want a good education and I want to get a job. We know that in so many countries there's a very high rate of unemployment amongst young people.

Lord Coe: Yes, but that... that is not a proposition that is mutually exclusive from sport. Actually there are young people in many environments that are surviving the day but I've seen the work of our programmes in parts of the world that are particularly challenged, where sport is a saviour.

Presenter: In Mozambique they set up small, medium companies to produce sportswear and footballs which provided employment by allowing people to... to make and sell these things.

Lord Coe: This is far more— Presenter:

You said also —

Lord Coe: than trying to find, to find the next David Beckham —

Presenter: Sure

Lord Coe: or the next Roger Federer.

2 Lord Coe: Sport actually delivers in the most extraordinary way and gets closer to many challenges than... than orthodox politicians do. And, and let me give you a very good example. In 2003, when I was campaigning for... to bring the games to London I went to the opening ceremony of the Afro-Asian games. It took until 2003 to get it across the line, we were in Hyderabad. In the margins of the opening ceremony two sets of foreign, eh,

foreign officials from India and Pakistan came together to discuss how they could reduce some of the tensions between the two nations. They were almost on an nuclear footing. And the first thing they thought about and did was to re-implement the test match series. So the, the, the, sport actually is not just mirroring society, it's actually often setting its trends.

- 3** Presenter: Gabriel Dollé, director of the IAAF 's anti-doping department has left his post after being interviewed by the ethics committee of the IAAF. Do you think he could be reinstated after the investigation is carried out? What do you think?

Lord Coe: Well, first of all, this, these are allegations and they are serious allegations. Nobody is remotely shying away from that. We have an ethics committee, which I actually, I helped create over a year ago. And it is that ethics committee that is now going to explore those allegations and they are across a whole range of issues, they are not just simply about doping. We must let that ethics committee do its work and that is important and they are of course working in conjunction with the world anti-doping agency and even the international Olympic committee.

Tweede deel: Hidden Dangers

- 4** Dr Suzannah Lipscomb: One thing that particularly indicated both good taste and status was wallpaper. A particularly brilliant green known as 'Scheele's green' was all the rage. The magic ingredient that was giving the wallpaper its rich green hue was arsenic. Modern science can prove that Victorian wallpaper contained arsenic but this danger wasn't fully understood at the time. To confuse matters further, the symptoms of arsenic poisoning were very similar to cholera which had been rampant in Britain in living memory.

Dr Suzy Lishman: The immediate effects would be of pain, swelling of the oesophagus, very dry throat and difficulty in swallowing and then what's described as 'agonising abdominal pains' as the whole digestive tract is affected by the arsenic.

- 5** Dr Suzannah Lipscomb: Some doctors and newspapers called on the British government to ban the poisonous paper. But others were quick to belittle the claims of the killer wallpaper. Some manufacturers even offered to eat it to prove how safe it was. One of Britain's most celebrated wallpaper designers was William Morris, a leading light of the arts and crafts movement. He was also one of the fiercest critics of the heartless industrialists of this period. But what is not well known about this champion of handicraft is that he was a director of the biggest arsenic producing mine in the world: Devon Great Consols.

Prof Andy Meharg: William Morris was making most of his money from arsenic.

Dr Suzannah Lipscomb: That's quite a surprise, isn't it? Because of course we associate William Morris as being, you know, this leader of the arts and crafts movement, as someone who's, you know, going back to basics, going back to natural things.

- 6** Dr Suzannah Lipscomb: Women were expected not only to create the perfect home. The lady of the house had to measure up as well. Lurking in many beautifying products were harmful toxins. Part of being the ideal Victorian woman was looking just right. Whatever your physique, one of these came in handy. In fact this was essential.

Dr Kate Williams: Corsets kept everything under control and they meant self-restraint and that was vital to the Victorian woman because the opposite was just excess and freedom and flesh flying everywhere and once you do that, well, the world might fall down.

Derde deel: Youth Parliament

Inleiding

Poverty is something you normally associate with people, families who are heavily reliant on the state. However, in fact, for the first time in British history, the majority of families who live in poverty are in fact from working households. Five point three million workers are earning less than the living wage of seven pounds eighty-five a year, er, an hour, that is twenty-two per cent of our country's entire work force, only to live in poverty. The importance of the living wage isn't that, it's not simply a one-pound-thirty-five increase on the minimum wage, but it's the amount calculated at which people can maintain a basic standard of living.

7 Minhaz Abedin: er, I'm Minhaz from Leeds, representing Yorkshire and Humber. Er, MVPs, I have a simple thought: why're we leaving it to businesses to look into their corporate heart to help young people? Why're we leaving it to chance? Surely, if there is a minimum wage and there's a living wage, why're we allowing businesses to dictate that? We're sitting on these green benches — lots of us getting nice profile pictures, I hope — but surely, we should remember what we're supporting. Surely, this motion is very clear that we should support it because this motion allows equality within young people, and that's what we stand for. Thank you, Mr Speaker.

8 Mr Speaker: Miss Ciara Brodie.

Ciara Brodie: We are living in the sixth wealthiest country in the world, but we cannot pay one in five working people an acceptable wage to live on? What is going on? However, simple may it seem, the implications of this higher wage may not be so straightforward. Quick fixes to the economy don't always work. And maybe this campaign is just too idealistic. Would we achieve anything by the end of the year. By telling businesses to pay their employees at this higher rate, there may only be one way to make ends meet- laying off staff and creating fewer jobs. These pay rises could add up to what could have been someone else's wages.

- 9** Ciara Brodie: If employers are paying their workers more, their costs are gonna go up. School, it will cost you more to get there, to play there, to eat there. 'Happy Meals' won't be so happy when they're a fiver! Prices will go up at an even faster rate with the living wage, and we will find ourselves endlessly campaigning for a higher wage. Where do we stop? Fairness. The living wage is the fair price of a person's labour. In order to trade, businesses have to pay a price for all sorts of goods and services — it's non-negotiable; that is just business. Maybe we are just too scared for it might do more harm than good, but are we too scared to allow young people to have breakfast in addition to a warm home?

Vierde deel: London

- 10** Presenter: The simple fact is that London flourishes on the back of the talent it attracts, the people who come here. It isn't Londoners who built this city into what it is today, it's the whole country. It's a national asset. It does mean, of course, that London has more than its share of the most qualified people. I work as a consultant in the City.

Male: I have to go where the work is, so at the moment I'm working in London. I live in the Midlands, so I have to commute.

Female: I live out in Lincolnshire. Obviously, if London were half an hour away, erm, and house prices were cheaper, brilliant, sign me up, you know.

Presenter: Two hundred miles away Glyn Britton is starting his commute, just like he does most weeks.

Glyn Britton: For me the train journey is the most productive time of the week. It's early enough in the morning, there's no calls, very few e-mails. I can really concentrate on writing something or really thinking something through.

- 11** Presenter: We need to go back to the nineteenth century, to see how much the geography of our economy has changed. London, as the hub of global commerce, was then as now producing around a fifth of Britain's income, but the North's economy, with most of the manufacturing, was producing more. By the nineteen sixties the rest of the world was cottoning on to manufacturing and Britain could no longer expect to dominate world markets. Other countries were competing on our terrain. Those old industries went into decline and Britain moved on to new things. From the nineteen seventies high-skilled

service jobs sprang up in London and the South-East. Not just in finance, in a host of business services. The gap with the rest of Britain widened, and it's still growing.

12 Presenter: What we seem to have now is a two-speed economy with London dominating like never before.

Kenton Robbins: Everybody shouts about it being the place to be and everybody thinks it's the place to be, but actually there's no real reason for that. A lot of it is hollow. It's not based on any real thing. It's just a feeling. We lose out as a result of that feeling.

Presenter: If I said to you we could have three per cent growth in London or one per cent growth out of London, which would you take?

Kenton Robbins: If we could have a greater spread, I'd rather have two per cent across the country— and, yeah, that may be a politics a-answer, but I would. I'd rather a greater spread of the population of the country felt the benefit of economic growth, rather than this consolidated group of people in London. The UK isn't London.

Vijfde deel: News items

13 Tom Edwards: Airports can be noisy neighbours. In Hatfield Heath planes from Stansted flying over have increased dramatically. Jo Stewart moved here with her family four years ago.

Jo Stewart: The planes we thought would be a, a minimal problem. We didn't anticipate anything, anything like what we're experiencing now.

Tom Edwards: For the last eighteen months some airlines have used different what are called 'noise abatement departure procedures'. Previously, planes took off at a steeper incline, but to save fuel and reduce emissions, planes from some airlines are now taking off lower and for

Andy Jefferson: I think the important thing is, is the, to open the debate about the, er, carbon emission reduction, er, initiatives the airlines are looking at, and the impacts on noise. I think at the moment there isn't a clear, er, yes or no either way and we need to

look at that, and actually, the Department of Transport have agreed that they want to have that debate with us.

14 Male voice-over: Today, great swathes of London have been affected by postal workers walking out, leaving huge numbers of letters, documents, DVD rentals, even in one case GCSE results, in

Female presenter: Well, we can talk now to Paul Tolhurst, the Royal Mail's Operations Director.

Paul Tolhurst: I think what everybody has to, to bear in mind is that the reason why the union have called the strikes is to disrupt customer service and is in effect to make sure that, er, the letters don't get delivered on time. So, you know, the union are, are, are of course telling you that there're, er, there are backlogs of mail, and that's exactly what they, they were intending to, err to do, which is to cause backlogs.

Riz Lateef: But at the end of the day, you are responsible for the delivery of the mail and in a sense, you're responsible for keeping the union working. Why don't you when your reputation is at stake here?

Paul Tolhurst: Over ninety per cent of our staff are working normally, and we are moving mail to make sure it's sorted and delivered.

15 Tom Edwards: The Royal Mail has admitted there are five million items stuck in the post because of a series of strikes by its staff. That's roughly one letter or parcel for every adult Londoner. The Communication Workers Union claim that the true scale of the problem is four times that number.

Martin Walsh: Twenty million, er, will take, in our view, over two weeks without any strikes to complete, er, and clear. But bearing in mind the strike action, erm, over the next, erm, week to two, er, there is no possibility of that work being cleared.

Mark Ashdown: So, the union already believes that pulping some mail is now Inevitable.

READING PRACTICE

- [illegible]

Kennis van land en samenleving

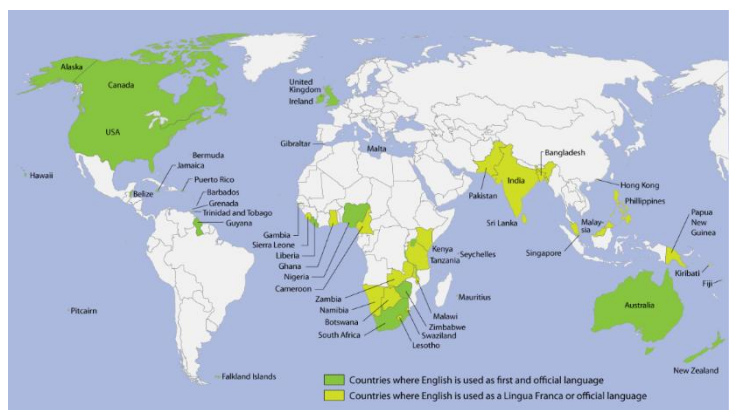
In dit onderdeel vind je een overzicht van belangrijke feiten over de Engelstalige landen. Je krijgt informatie over de geografische ligging, de staatsinrichting, het onderwijssysteem en de cultuur. Ook worden de belangrijkste gebeurtenissen uit de recente geschiedenis aangegeven. Tot slot is een lijstje opgenomen met veelgebruikte bronnen.

Kennis van deze informatie helpt bij het sneller begrijpen van veel examenteksten. Ook is het een voordeel bij het maken van kijk- en luistertoetsen. De schuingedrukte woorden zijn Engelse woorden die handig zijn om te kennen.

1 Groot-Brittannië

De Engelstalige wereld

Over de hele wereld verspreid wordt Engels gesproken. Voor ongeveer 400 miljoen mensen in onder meer Groot-Brittannië, Ierland, de Verenigde Staten, Canada, Australië en Nieuw-Zeeland is het de moedertaal. Daarnaast is Engels in meer dan 50 landen de officiële taal, dat wil zeggen de taal die door de overheid gebruikt wordt. Dit geldt bijvoorbeeld voor meer dan 1 miljard mensen in India en voor de ruim 211 miljoen inwoners van Nigeria. Zonder overdrijven kun je stellen dat door de rest van de wereldbevolking Engels het vaakst als tweede taal geleerd wordt. Engels heeft deze positie te danken aan de grote invloed die Groot-Brittannië van de 17e tot halverwege de 20e eeuw over de hele wereld heeft uitgeoefend. Niet voor niets werd het *British Empire* aangeduid als het rijk waar de zon nooit onderging, om aan te geven dat er altijd wel daglicht was in een deel van het rijk. Ook na het onafhankelijk worden van de vele Britse koloniën en het verschrompelen van het *Empire* bleef Engels de voertaal in internationale politiek, wetenschap, sport en het zakenleven.

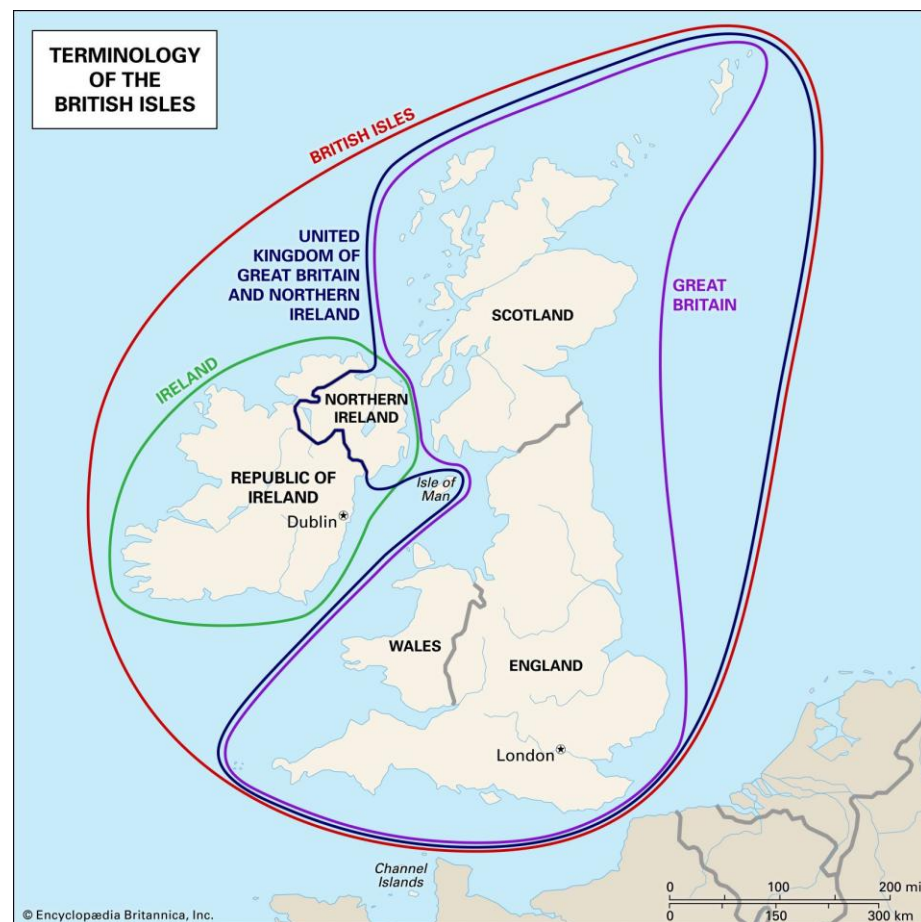
Wat Latijn was in de middeleeuwen, is Engels in de moderne tijd: een *lingua franca*, een taal die heel veel gebruikt wordt als mensen met een verschillende moedertaal met elkaar willen communiceren.

De geografie

Het Verenigd Koninkrijk (*United Kingdom*) van Groot-Brittannië en Noord-Ierland bestaat uit de landen Engeland, Wales en Schotland op het eiland Groot-Brittannië en het noordoostelijk deel van het eiland Ierland en een groot aantal kleine eilanden. Er wonen circa 67 miljoen mensen. Het wordt omringd door de Noordzee, het Kanaal, de Atlantische Oceaan en de Ierse Zee. Engeland is verbonden met het Europese vasteland (*Continent*) door de Kanaaltunnel (*Channel tunnel*), de langste onderwatertunnel ter wereld (50 kilometer).

Het Britse landschap is zeer gevarieerd: van glooiende heuvels in Engeland tot ruig gebergte in Wales en Schotland. Er heerst een gematigd zeeklimaat, dat bepaald wordt door de Golfstroom. Het hele jaar door valt er veel regen; in de winter kan het flink sneeuwen.

The British Isles

De geschiedenis van het Verenigd Koninkrijk tot de twintigste eeuw

Al tienduizenden jaren wonen er mensen in wat wij nu het Verenigd Koninkrijk noemen. In de prehistorie was Engeland via een moerassig grasland met Nederland verbonden. De eerste Britten spraken een Keltische taal. Een indrukwekkend aandenken aan hen is het monument Stonehenge uit 3100 voor Christus, dat gebruikt werd voor het aanbidden van de maan en de zon.

Rond 50 voor Christus begon de Romeinse invasie en bezetting van Engeland en Wales. De oorspronkelijke bevolking werd verdreven naar de uithoeken van Groot-Brittannië. Dit verklaart tot op de dag van vandaag dat er Keltisch wordt gesproken in Wales, Ierland en Schotland. De noordelijke grens van het Romeinse Rijk lag net ten zuiden van Schotland. Daar bouwden de Romeinen in 122 na Christus de muur van Hadrianus (*Hadrian's Wall*) om de vijandige stammen tegen te houden. De Romeinse invasie was van bepalende invloed op de Engelse cultuur. Latijn was de taal van de kerk en de overheid en de Romeinen gaven de eilanden de naam Brittannië. Zij stichtten de hoofdstad Londinium (het latere Londen).

Tussen 400 en 900 waren er invasies van Germaanse stammen, zoals de Angelen en de Saksen die zich in Engeland vestigden, en gewelddadige invallen door Vikingen. In 1066 werd voor de laatste keer voet aan wal gezet door een bezetter in Engeland: de Normandische *King William* versloeg *King Harald* tijdens de *Battle of Hastings*. Nu begon er een periode van Franse invloed op de Britse cultuur en op de Engelse taal.

In 1215 werd de Engelse *King John* door zijn onderdanen gedwongen het *Magna Carta* te ondertekenen. Dit is een document dat de macht van de koning aan banden legde en de rechten van burgers beschermde. Het is een van de beroemdste documenten uit de Engelse geschiedenis. Men beschouwt het vaak als de stevige basis van de Engelse democratie, rechtstaat en het recht op vrijheid.

In de eerste helft van de 16e eeuw regeerde *King Henry VIII*. Hij stamde af van de familie Tudor en is beroemd omdat hij brak met de rooms-katholieke kerk en vervolgens zijn eigen anglicaanse kerk (*Church of England*) stichtte. Hij werd ook het hoofd van deze kerk. Tot op de dag van vandaag is de regerend vorst van het Verenigd Koninkrijk hoofd van de anglicaanse kerk. Henry VIII werd berucht vanwege zijn zes huwelijken. Twee ex-vrouwen liet hij onthoofden.

In de tweede helft van de 16e eeuw regeerde *Queen Elizabeth I*. Zij was de laatste vorst uit de Tudor-dynastie. Omdat zij nooit getrouwd is geweest, wordt zij ook wel aangeduid als de *Virgin Queen*. Onder haar bewind bloeide het theater. De schrijver William Shakespeare was een beschermeling van haar. Dit was ook de periode van grote ontdekkingsreizen. *Sir Francis Drake* voer tweemaal de aarde rond en veel kolonisten vestigden zich in Noord-Amerika. Een Britse kolonie aan de Amerikaanse oostkust werd vernoemd naar Elizabeth: Virginia. Groot-Brittannië breidde zich in de volgende eeuwen uit met grote gebieden in Canada, Zuid- en Midden-Amerika, Afrika, Azië, Australië en Nieuw-Zeeland.

In 1689 werd de *Bill of Rights* door het Britse parlement aangenomen. Dit document zorgde voor een beperking van de bevoegdheden van de vorst en de rechten van het parlement werden erin vastgelegd. Het bevat bijvoorbeeld regels voor de vrijheid van meningsuiting in het parlement en het uitschrijven van regelmatige verkiezingen. De *Bill of Rights* vormt de basis voor de Britse democratische, parlementaire democratie en was ook de inspiratiebron voor de Amerikaanse *Bill of Rights*, de eerste tien amendementen van de Amerikaanse grondwet (1787).

In 1776 werd de Amerikaanse onafhankelijkheid uitgeroepen en zeven jaar later deed Groot-Brittannië afstand van zijn koloniën daar. De Britse expansie richtte zich vervolgens op Afrika en Azië.

In de negentiende eeuw bevond Groot-Brittannië zich op het hoogtepunt van de macht. *Queen Victoria, Empress of India*, regeerde van 1837 tot 1901 en was een stabiele en populaire vorstin. Grondstoffen werden uit het wereldrijk aangevoerd en verwerkt in het industriële hart van Engeland, rondom Birmingham: in de *Midlands*. Engeland kreeg de bijnaam de *workshop of the world*. De overgang van het ambachtelijke handwerk naar massale productie met gebruik van stoomkracht, machines, nieuwe scheikundige processen en steenkool wordt aangeduid met het begrip de *Industrial Revolution*. Deze revolutie begon in Engeland en breidde zich binnen enkele decennia uit naar het vasteland van Europa en naar de Verenigde Staten. De schaduwzijdes hiervan waren kinderarbeid, uitbuiting van de arbeiders en enorme milieuvervuiling.

De geschiedenis van het Verenigd Koninkrijk vanaf de twintigste eeuw

In september 1914 verklaarde Groot-Brittannië de oorlog aan het Duitse Keizerrijk, nadat de Duitsers België waren binnengevallen. Men verwachtte *a Jolly little war* en dat iedereen voor de kerst weer thuis zou zijn. Niets was minder waar. De oorlog groeide uit tot een wereldoorlog, die vier jaar zou duren en een zware tol eiste. Een generatie Britse jongemannen werd gedecimeerd. In totaal vielen er aan Britse zijde ruim 700.000 doden. Als we ook alle overzeese gebiedsdelen meetellen, stijgt dit aantal nog met ruim 200.000 personen. Het is daarom geen wonder dat deze bloedige strijd in de Engelse geschiedenisboeken nog steeds wordt aangeduid als de *Great War*.

Terwijl Groot-Brittannië in de loopgraven vocht tegen het Duits-Habsburgse rijk, kwamen de Ieren in april 1916 in opstand tegen de Britse overheersing (*Easter Rising*). Dit leidde in 1921 tot een splitsing op het Ierse eiland. Noord-Ierland, ook wel aangeduid als Ulster, bleef namelijk wel onderdeel van het Verenigd Koninkrijk. De rest van Ierland werd een onafhankelijke republiek (*Irish Republic*) met Dublin als hoofdstad.

In september 1939 verklaarden Groot-Brittannië en Frankrijk weer de oorlog aan Duitsland, nadat het naziregime Polen was binnengevallen. Van juli tot november 1940 was Groot-Brittannië het doelwit van Duitse luchtaanvallen. Hitler wilde in eerste instantie de Britse luchtmacht, de RAF, uitschakelen en later angst onder de bevolking zaaien door binnensteden te bombarderen. De Britse premier *Sir Winston Churchill* noemde dit de *Battle of Britain*. De RAF wist de Duitse aanvallen af te slaan en er kwam geen invasie en bezetting door de Duitsers. Vastberaden leidde Churchill de Britten door de oorlog heen. Met zijn beroemde speeches in het parlement en voor de BBC-radio inspireerde en bemoedigde hij hen. Bepaalde uitspraken van hem werden begrippen in de Engelse taal. Een voorbeeld hiervan is het verzoek om militaire steun aan de VS: *Give us the tools and we'll finish the job*.

In het voorjaar van 1945 wonnen de geallieerden (*Allies*), maar ook dit was een zwaar bevochten zege. In de Tweede Wereldoorlog sneuvelden ruim 380,000 militairen afkomstig uit het hele Britse rijk. Om te kunnen slagen had het Verenigd Koninkrijk veel geld geleend van de Verenigde Staten: ongeveer 120 miljard pond. Deze schuld is pas in 2006 helemaal afbetaald.

Na de Tweede Wereldoorlog braken er daarom sobere tijden aan voor de Britten: de zogeheten *austerity years*. Voedsel en kleding werden gerantsoeneerd. In de eerste

parlementsverkiezingen na de oorlog verloor de *Conservative Party* (Churchill) van de *Labour Party*. Eind jaren 40 werd de basis gelegd voor de Britse verzorgingsstaat (*welfare state*). In 1948 werd de *National Health Service* (NHS) opgericht die gratis medische zorg biedt aan alle burgers. Ook werd de dekolonisatie van het Britse Rijk in gang gezet door het tekenen van het Onafhankelijkheidsverdrag met India (1947). Veel voormalige koloniën hebben zich samen met het Verenigd Koninkrijk verenigd in het Britse Gemenebest (*Commonwealth*). Dit is een samenwerkingsverband van 53 onafhankelijke soevereine staten. *King Charles III* is hun symbolische staatshoofd. In totaal telt het Gemenebest bijna 2 miljard inwoners.

In 1952 stierf *King George VI* en volgde zijn oudste dochter Elizabeth II hem op. *Queen Elizabeth II* heeft 70 jaar, tot haar dood in september 2022, op de troon gezeten en is daarmee de langst regerende Britse vorst geweest. Haar zoon Charles heeft haar opgevolgd. Zijn zoon William en kleinzoon George zijn de volgende in de lijn van troonsopvolging.

In de jaren 60 en 70 wisselden de *Labour Party* en de *Conservative Party* elkaar regelmatig als regeringspartij af. Eind jaren 70 was er een ernstige economische crisis in Groot-Brittannië. De industrie was sterk verouderd en de inflatie was hoog. Na een winter van stakingen en onrust, *the winter of discontent*, won de conservatief Margaret Thatcher overtuigend de parlementsverkiezingen. Zij was de eerste vrouwelijke premier van het Verenigd Koninkrijk en is de langstzittende premier van de twintigste eeuw geworden (1979-1991). Thatcher hervormde met harde hand de industrie, de positie van de vakbonden (*Trade Unions*) en de economie. Dit leverde haar de bijnaam de *Iron Lady* op.

Van eind jaren 60 tot 1998 woedde er een bloedig conflict om de grondwettelijke status van Noord-Ierland: *the Troubles*. De protestantse meerderheid wilde onderdeel blijven van het Verenigd Koninkrijk. Zij worden aangeduid als *Unionisten* en *Loyalisten*. De katholieke minderheid wilde zich voegen bij de Republiek Ierland. Zij noemden zich daarom Republikeinen en Nationalisten. Hoewel de twee vechtende partijen tot verschillende christelijke stromingen horen, was dit geen religieus conflict. In de kern ging het om twee totaal verschillende visies op nationale identiteit: beschouwde je jezelf als Iers of Brits? De gewelddadigheid waarmee *the Troubles* gepaard ging, was ongekend. Sluipmoorden, martelingen (zelfs vee werd niet gespaard) en gevangenen die zichzelf verhongerden, beheersten decennia lang de voorpagina's van de kranten. Meer dan 3600 mensen stierven

en ongeveer 50.000 mensen raakten lichamelijk gewond of verminkt. Het geweld werd gepleegd door zowel het Republikeinse verzet (*IRA, Irish Republican Army*) en Loyalistische paramilitaire groeperingen als door de Britse veiligheidstroepen.

Het *Good Friday Agreement* van 1998 gaf Noord-Ierland bevoegdheid om op termijn zelf te regeren. In mei 2007 werd de eerste Noord-Ierse regering gevormd, bestaande uit partijen die tien jaar eerder nog recht tegenover elkaar hadden gestaan.

In 1997 kwam er een einde aan bijna twee decennia conservatief beleid. Tony Blair (*Labour Party*) nam zijn intrek in No. 10 Downing Street, de ambtswoning van de premier. Zijn pragmatische socialisme wordt aangeduid met de term *New Labour*. In hetzelfde jaar kozen de bewoners van Wales en Schotland in referenda voor meer autonomie en decentralisatie (*devolution*). In 1999 kregen beide delen van het Verenigd Koninkrijk een eigen parlement. In 2010 kwamen de *Conservatives*, vaak de *Tories* genoemd, weer aan de macht en leverden zij de *Prime Minister*.

Na het Brexitreferendum in juni 2016, waarbij een krappe meerderheid (52%) voor vertrek uit de EU stemde, trad de zittende premier David Cameron af. Hij werd opgevolgd door partijgenote Theresa May. Na jarenlange onderhandelingen lukte het May niet het Brexitakkoord dat zij had gesloten met de EU, door de *House of Commons* te krijgen. Zij trad hierom in juli 2019 af en werd opgevolgd door Boris Johnson. In december 2019 riep hij algemene verkiezingen uit die hij met een overweldigende meerderheid won onder het motto '*Get Brexit Done*'. In januari 2020 verliet Groot-Brittannië de EU. In juli 2022 moest Johnson aftreden in verband met meerdere schandalen. Hij werd opgevolgd door zijn partijgenote Liz Truss, die na slechts zes weken moest opstappen, omdat zij het vertrouwen van haar partij verloren had. Zij werd opgevolgd door Rishi Sunak die voor juli 2024 landelijke verkiezingen uitschreef. Deze verkiezingen werden met een overgrote meerderheid (*landslide victory*) gewonnen door Keir Starmer van de *Labour Party* waarna hij, na 14 jaar conservatief bewind, een Labour regering heeft gevormd.

Staatsinrichting van Groot-Brittannië

Het Verenigd Koninkrijk een constitutionele monarchie. Het parlement, de wetgevende macht, bestaat uit de *House of Commons* (het Lagerhuis, vergelijkbaar met onze Tweede Kamer), de *House of Lords* (het Hogerhuis, in bepaalde aspecten vergelijkbaar met onze Eerste Kamer) en (symbolisch) de regerend vorst. Koning Charles III is het staatshoofd en de premier is het hoofd van de regering.

Het parlement is gehuisvest in het *Palace of Westminster*, in het hart van Londen aan de Theems (*Thames*). Wanneer men het over het parlement heeft, gebruikt men vaak de term *Westminster* of *Whitehall*, de straat waar veel ministeries gevestigd zijn. Bij het *Palace of Westminster* hoort de klokkentoren met de grote klok *Big Ben*, die vaak als symbool voor Londen en Engeland gebruikt wordt.

De *House of Commons* bestaat uit 650 parlementariërs, *Members of Parliament* (of MPs), die elk een *constituency* (kiesdistrict) vertegenwoordigen. Bij algemene verkiezingen stuurt het kiesdistrict de kandidaat met de meeste stemmen naar de *House of Commons*. Hij of zij is de lokale MP en vertegenwoordigt iedereen in het kiesdistrict. Elke burger heeft het recht contact op te nemen met de eigen MP. Vaak betreft dit kwesties die ook landelijk spelen, zoals immigratie, onderwijs of gezondheidszorg.

De *House of Lords* bestaat uit ongeveer 800 leden: peers. De meesten van hen worden voor hun leven benoemd door de koning op basis van hun prestaties: *Life Peers*. Veel leden hebben een politieke achtergrond, maar sommige ook niet. Zij vertegenwoordigen heel verschillende beroepsgroepen: gezondheidszorg, rechten, zaken, kunsten, wetenschap, sport, onderwijs, het leger en de diplomatie. De overige leden zijn 26 (aarts)bisschoppen (*Lords Spiritual*) en 92 adellijke mensen die de titel geërfd hebben (*Hereditary Peers*).

Het Hogerhuis is controversieel, omdat de leden niet gekozen worden en sommige *peers* hun positie aan overerving danken. Dit bijvoorbeeld een belangrijk verschil met onze Eerste Kamer en de Amerikaanse Senaat. Een overeenkomst is dat het wetgeving kan

amenderen. Net als in onze Eerste Kamer ten opzichte van de Tweede Kamer heerst er een rustiger sfeer dan in het Lagerhuis. De leden spreken elkaar tijdens zittingen aan met *my noble friend of my noble lady* en zo zijn er nog meer oude tradities. De voorzitter, de Lord Speaker, zit bijvoorbeeld nog altijd op een wolzak, omdat in de middeleeuwen de schapenteelt werd beschouwd als de economische basis van Engeland en dus als een teken van voorspoed.

De positie van de vorst, de *Sovereign*, is in het Verenigd Koninkrijk en Nederland vergelijkbaar. Net als koning Willem-Alexander tekent *King Charles* elke wet, *Act of parliament*, voor deze echt van kracht wordt. Beide vorsten openen het parlementair jaar door het voorlezen van een troonrede en, na verkiezingen, benoemen zij de minister-president.

Verkiezingen

Om de vijf jaar vinden er algemene verkiezingen plaats, maar de regeringspartij kan besluiten eerder verkiezingen te houden. Door het districtenstelsel, waarbij de kandidaat met de meeste stemmen de MP van het betreffende district wordt (ook wel *winner takes all of first-past-the-post system* genoemd), hebben kleinere partijen niet veel kans op een parlamentszetel. Dit is een groot verschil met Nederland waar het percentage van de landelijk behaalde stemmen bepaalt hoeveel zetels een partij krijgt in de Tweede Kamer. In Engeland zijn er maar drie belangrijke partijen: de *Labour Party* (vergelijkbaar met de PvdA, maar ook met radicalere leden die dichter tegen de SP aan zitten), de *Conservative Party* of *Tories* (vergelijkbaar met de VVD) en de *Liberal-Democrats* of *LibDems* (vergelijkbaar met D66).

Belangrijke politieke termen

Prime Minister (PM)	Minister-president
Home Office	Ministerie van Binnenlandse Zaken
Home Secretary	Minister van Binnenlandse Zaken
Foreign Office	Ministerie van Buitenlandse Zaken
Foreign Secretary	Minister van Buitenlandse Zaken
Chancellor of the Exchequer	Minister van Financiën
Secretary/ Secretary of State	Minister
Minister/ Minister of State	Staatssecretaris

Enkele Britse feestdagen

- *Bonfire Night / Guy Fawkes' Night* (5 november): vuurwerk, vreugdevuren (bonfires).
- *Armistice Day/ Remembrance Day/Poppy Day* (11 november): herdenking van Britse soldaten die gevallen zijn in de Eerste Wereldoorlog en in alle conflicten sindsdien.
- *Bank holidays*: nationale vrije dagen. De naam is ontleend aan de gewoonte van de *Bank of England* om geen zaken te doen op religieuze feestdagen zoals Goede Vrijdag, Pasen en Kerstmis. Verder zijn de eerste en de laatste maandag van mei en de laatste maandag van augustus *bank holidays*.

2 Verenigde Staten van Amerika

De geografie

De Verenigde Staten zijn een federatie van vijftig staten en het District of Columbia waarin de hoofdstad Washington ligt. Aan de noordzijde wordt de VS begrensd door Canada, aan de zuidzijde door Mexico. De VS hebben een kustlijn van ongeveer 20.000 kilometer langs de Atlantische Oceaan, de Golf van Mexico en de Stille Oceaan. Er wonen circa 310 miljoen mensen.

The United States of America

Het Amerikaanse landschap varieert van de vulkanische eilandengroep Hawaï met tropische regenwouden, midden in de Stille Oceaan, tot de staat Alaska die aan de poolcirkel grenst. Zuid-Florida heeft een vochtig tropisch klimaat en kent daarom krokodillenreservaten (*Everglades*). De centrale staten van de VS kennen een steppeklimaat met zeer koude winters en zeer hete zomers. Elk jaar ontstaan er tornado's in het middenwesten en tropische orkanen in het zuidoosten. Door de goede weersvoorspellingen van tegenwoordig kunnen mensen zich beter voorbereiden op deze natuurrampen. Toch lukt dit niet altijd, zoals in het geval van de orkaan Katrina die in 2005 New Orleans deed overstromen.

De geschiedenis van de Verenigde Staten tot de twintigste eeuw

Ongeveer 30.000 jaar geleden trokken mensen via een landbrug tussen Siberië en het huidige Alaska naar Amerika. Deze Paleo Amerikanen verspreidden zich tot in Zuid-Amerika en ontwikkelden zich in cultureel verschillende volkeren en stammen.

In 1492 zette de Italiaanse ontdekkingsreiziger Christoffel Columbus voet aan wal in Midden en Zuid-Amerika. Zijn reizen, in totaal vier, maakten de Europeanen bewust van het bestaan van de Amerikaanse continenten en leidden een periode van ontdekkingsreizen, veroveringen en kolonisatie in. In 1626 kochten de Nederlanders Manhattan van de lokale bevolking. In 1664 namen de Engelsen Nieuw Amsterdam over en noemden het New York.

Spaanse kolonisten namen bezit van Florida en het Zuid-Westen, de Fransen vestigden zich langs de Mississippi en de kust van de Golf van Mexico. De oostkust werd gedomineerd door de Britten. In de tweede helft van de 18e eeuw kwamen de Britse koloniën in opstand tegen het moederland. Ze vonden het oneerlijk dat zij wel belasting moesten betalen aan Westminster, maar niet vertegenwoordigd waren in het Britse parlement. Onder het motto *no taxation without representation* (geen belasting zonder vertegenwoordiging) gooide men in 1773 ladingen thee, die net uit Engeland in de haven van Boston waren aangekomen, in zee. Deze *Boston Tea Party* vormde de opmaat voor de onafhankelijkheidsoorlog (1775-1783).

De koloniën verenigden zich in een congres dat op 4 juli 1776 de *Declaration of Independence*, opgesteld door Thomas Jefferson, aannam. Deze verklaring stelt dat alle mensen gelijk en vrij zijn, verkondigt de onafhankelijkheid van Groot-Brittannië en de stichting van de Verenigde Staten van Amerika.

Op zoek naar goedkope landbouwgrond trokken de pioniers westwaarts. Dit ging ten koste van de oorspronkelijke bewoners, de *native Americans*. In het zuiden ontstonden er grote plantages waar slaven tabak, rijst en katoen verbouwden. Deze slaven waren ontvoerd uit westelijk Afrika en met schepen naar Amerika gebracht. In de 19e eeuw ontstond steeds meer weerstand tegen deze mensonterende misstand. Slaven vluchtten naar het noorden waar ze in vrijheid konden leven. Een achternaam als Freeman herinnert nog aan de bevrijding van iemand die eerst slaaf was. De roman *Uncle Tom's Cabin* van Harriet Beecher Stowe speelde een grote rol in de bewustwording van gewone burgers dat slavernij een gruwelijk misdrijf tegen de menselijkheid was. Toen de republikein Abraham Lincoln, die fel tegen de slavernij was, tot president werd gekozen, scheidden zuidelijke staten zich af van de Verenigde Staten en stichtten de *Confederacy* in 1861. Dit leidde tot de Amerikaanse Burgeroorlog (1861-1865). De noordelijke staten wonnen en de slavernij werd afgeschaft. Lincoln (*Uncle Abe*) is nog steeds een held voor veel *African Americans*. Zo legde president Obama de presidentseed af met zijn hand op Lincolns bijbel.

Het einde van de 19e eeuw kenmerkte zich door een razendsnelle industriële ontwikkeling in de Verenigde Staten, ontsluiting van de binnenlanden door spoorwegen en de aankomst van miljoenen immigranten uit Europa.

De geschiedenis van de Verenigde Staten vanaf de twintigste eeuw

Hoewel aanvankelijk neutraal, sloten de Verenigde Staten zich in 1917 aan bij de geallieerden in de strijd tegen Duitsland. Dit was beslissend voor de overwinning in 1918. Na een economische bloeiperiode in de jaren twintig volgde de Wall Street Crash, de instorting van de beurs, in 1929. Dit was het begin van de *Great Depression* die tot het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog zou duren. De democratische president Franklin D. Roosevelt voerde in het midden van de jaren dertig een groot economisch programma uit: de *New Deal*. Door werklozen en boeren te ondersteunen en de financiële wereld te hervormen trok hij de economie weer uit het slop.

Door de Japanse aanval op Pearl Harbor in december 1941 raakten ook de Verenigde Staten betrokken bij de Tweede Wereldoorlog. Zij sloten zich aan bij de geallieerde strijdkrachten. Met hulp van Amerika's financiële en militaire overmacht werd nazi-Duitsland verslagen en in augustus 1945 capituleerde ook Japan, nadat Amerika atoombommen op Hiroshima en Nagasaki had laten vallen.

Na de oorlog stonden de VS en de Sovjet-Unie als supermachten tegenover elkaar. In de Koude Oorlog (1947-1991) raakten zij verwickeld in een wapenwedloop en een strijd om wie het verst was met de verkenning van de ruimte (Space Race). De VS raakten ook betrokken bij oorlogen in Korea en Vietnam om verdere verspreiding van het communisme een halt toe te roepen (*containment policy*).

Met het uiteenvallen van de Sovjet-Unie kwam er een einde aan de Koude Oorlog. De Verenigde Staten bleven als supermacht over. Aan het begin van de 21e eeuw is het Midden-Oosten de internationale brandhaard van conflicten die zich uitstrekken tot in Azië en Afrika. Door de aanslagen van Al Qaida op 11 september 2001 werden de VS weer partij in een wereldwijde oorlog: de *war on terrorism*. Amerikaanse troepen werden ingezet in Afghanistan en Irak. In september 2008 brak de grootste economische crisis (*credit crunch*) uit sinds de *Great Depression*. Twee maanden later werd de eerste zwarte president gekozen: de Democraat Barack Obama. In 2012 werd hij voor een tweede en tevens laatste termijn herkozen. Net als in veel andere democratieën mag een Amerikaanse president maximaal twee maal vier jaar aan de macht zijn.

In 2016 werden de verkiezingen gewonnen door de Republikeinse zakenman Donald Trump (1946). Na vier jaar presidentschap werd Trump bij de verkiezingen in november 2020 verslagen door de Democratische kandidaat Joe Biden (1942). Bij de laatste verkiezingen in 2024 won Trump echter weer van de Democratische kandidaat Kamala Harris en werd hij nogmaals president,

Staatsinrichting van de Verenigde Staten

De onafhankelijkheidsverklaring (*Declaration of Independence*) en de grondwet (*Constitution*) vormen samen de basis voor de democratische federale republiek van de Verenigde Staten. De grondwet garandeert een scheiding der machten. Het parlement (de wetgevende macht) heet *Congress* en bestaat uit het *House of Representatives* (Huis van Afgevaardigden, ook wel *Lower House*, 435 leden, gekozen voor een termijn van twee jaar) en de *Senate* (*Upper House*, 100 senatoren, die voor een termijn van zes jaar gekozen worden). De twee Kamers vergaderen in het *Capitol*. Parlementsleden worden als individu gekozen en niet als lid van een bepaalde partij,

In de praktijk is er in de VS echter een tweepartijensysteem: de *Republican Party* en de *Democratic Party*. De *Vice-President* is de leider van de senaat. De *Secretary of State*

(minister van Buitenlandse Zaken) heeft een erg belangrijke functie in de regering. De president is staatshoofd, hoofd van de uitvoerende macht (de regering, *the Administration*) en hoofd van de strijdkrachten. Aan het hoofd van de rechterlijke macht staat het hooggerechtshof (*Supreme Court*).

In Washington, de hoofdstad van de VS, zijn *Congress* en de *Supreme Court* gehuisvest. Ook het Witte Huis (*White House*), de ambtswoning van de president, staat hier. Washington ligt niet in een staat, maar in het *District of Columbia*, en heeft daarom een speciale, neutrale status.

Verkiezingen

Net als in Groot-Brittannië geldt in de VS het *first-past-the-post* principe. Bij verkiezingen vertegenwoordigt de kandidaat met de meeste stemmen zijn of haar district in *Congress*.

De presidentsverkiezingen vinden plaats in een aantal fases. Na voorverkiezingen (*primaries* en *caucuses*) worden er een presidentskandidaat (*presidential nominee*) en een vice-presidentskandidaat (*running mate*) gekozen op een partijcongres (*convention*). Op de dinsdag na de eerste maandag in november in een schrikkeljaar (*leap year*) zijn de presidentsverkiezingen. Op 20 januari daarna wordt de president beëdigd (*sworn in*) waarna deze de inaugurele rede uitspreekt (*Inaugural Address*).

Enkele Amerikaanse feestdagen

- *Independence Day* (4 juli): optochten, vuurwerk.
- *Labor Day* (eerste maandag in september): het einde van het zomerseizoen; de scholen en universiteiten beginnen hierna weer.
- *Halloween* (31 oktober): kinderen gaan verkleed als spoken en heksen langs de deur met lantaarntjes.
- *Thanksgiving Day* (vierde donderdag in november): oorspronkelijk was dit een dankdag voor de oogsten, tegenwoordig is het een familiefeest waarbij traditioneel kalkoen en pompoentaart gegeten wordt.

3 Onderwijs

Het Britse onderwijssysteem

Een van de grote verschillen tussen het Nederlandse en Britse schoolsysteem is dat zes procent van de Britse kinderen naar privéscholen gaat. De grote meerderheid volgt echter openbaar onderwijs dat goed vergelijkbaar is met het onze.

Vanaf hun vijfde tot hun elfde levensjaar (*year 1-6*) gaan de kinderen naar de basisschool (*primary school*). Verreweg de meeste van deze scholen hebben gemengde klassen van jongens en meisjes. Zij krijgen les in onder meer de volgende vakken: *English*, *mathematics*, *science*, *ICT (Information and Communication Technology)*, *history*, *design and technology*, *art and design*, *music* en *PE (physical education)*. Aan het eind van elk jaar worden ze getoetst.

De meeste middelbare scholen (*secondary schools*) in Engeland zijn scholengemeenschappen (*comprehensive schools*). Deze scholen accepteren alle kinderen uit de wijk. In sommige delen van Groot-Brittannië bestaan *grammar schools*. Dit zijn kleinere scholen, waar vaak Latijn en soms Grieks wordt gedoceerd. Voor deze scholen moet een toelatingsexamen gedaan worden. Op alle scholen krijgen de leerlingen weer les in dezelfde vakken als op de basisschool en daarnaast in moderne vreemde talen en *citizenship* (burgerschap). Verder krijgen ze *religious studies* (godsdienst), *sexual and relationship education* (SRE) en is *careers education and guidance* (loopbaanoriëntatie en begeleiding) verplicht. Alle vakken en toetsen zijn vastgelegd in een landelijk leerplan: het *National Curriculum*.

Na de eerste twee algemene jaren op de middelbare school volgen drie jaren (*year 9-11*) waarin zij zich voorbereiden op hun GCSE exam (*General Certificate of Secondary Education*): een landelijk examen dat bijna alle leerlingen op hun zestiende afleggen. Gewoonlijk kiezen leerlingen ongeveer negen vakken, waarvan er drie verplicht zijn: *English*, *maths* en *science*. Na het GCSE kunnen leerlingen ervoor kiezen om nog twee jaar algemeen voortgezet onderwijs te volgen, dit heet *sixth form*. De meesten doen dit op hun eigen middelbare school, sommigen gaan naar speciale *sixth form colleges*. Zij specialiseren zich dan in drie of vier vakken en doen daar eindexamen in: *A (Advanced) Level exams*. De meeste universiteiten eisen 3 A-levels.

Leerlingen die meer praktisch zijn ingesteld, kunnen na hun GCSE ook voor *vocational education* (beroepsonderwijs) kiezen. Vakken die zij dan kunnen volgen, zijn bijvoorbeeld: *plumbing studies* (opleiding tot loodgieter) of *electrotechnical technology*. Alle leerlingen zijn leerplichtig tot het eind van het schooljaar waarin zij zeventien jaar worden.

In Engelstalige landen wordt een beoordeling meestal met letters gegeven, waarbij een A* (*A-star*) de hoogste beoordeling is in Groot-Brittannië en een A+ in de Verenigde Staten. Een uitzondering hierop is het GCSE, waarbij sinds 2017 wel cijfers worden gegeven op een schaal van 1 tot 9. Het hoogst haalbare cijfer is een 9 en een 3 of lager is een onvoldoende.

Verschillen met Nederland

Een groot verschil met Nederland is de grote rol die privéonderwijs (*private education*) speelt in Groot-Brittannië. Er zijn ongeveer 2600 onafhankelijke scholen (*independent of public schools*), 500 hiervan zijn internaten (*boarding schools*). De allerjongsten (vier tot zeven jaar oud) gaan naar Pre-Prep (*Preparatory*) schools. Van hun zevende tot dertiende jaar gaan zij naar Prep schools. Dit wordt gevolgd door *Senior schools* (dertien tot achttien jaar oud). Deze scholen zijn erg duur: het schoolgeld voor een jaar kan oplopen tot 35.000 pond. Er worden echter ook beurzen gegeven aan veelbelovende leerlingen die niet rijk zijn. Elke school heeft zijn eigen toelatingseisen en veel beroemde kostscholen zoals Eton, Marlborough en Harrow, hebben lange wachtrijen.

Hoewel dit niet wettelijk verplicht is, dragen leerlingen op de meeste scholen in Groot-Brittannië een uniform. Men vindt dat dit bijdraagt aan een positief gedrag en aan orde. Leerlingen van verschillende achtergronden voelen zich eerder even welkom en het uniform beschermt kinderen tegen de sociale druk om zich op een bepaalde manier te kleden. Leerlingen in de *sixth form* hoeven geen uniform meer te dragen.

Nog een ander groot verschil tussen Nederlandse en Britse scholen is het eten van een warme lunch (*school dinner*) op school. Zo'n school dinner kost ongeveer twee pond per dag voor een Britse scholier. Voor kleuters en kinderen van ouders met een uitkering is deze maaltijd gratis. Het moet groente of fruit, proteïne en koolhydraten bevatten. Mede onder druk van tv-kok Jamie Oliver zijn deze maaltijden in de afgelopen jaren een stuk gezonder geworden. Het is niet verplicht op school deze maaltijd te gebruiken. Veel

leerlingen nemen, net als in Nederland, hun eigen brood mee naar school of zij wisselen school dinners en eigen *packed lunches* af.

Zowel in het Verenigd Koninkrijk als in de Verenigde Staten bieden scholen veel meer buitenschoolse (*extracurricular*) activiteiten aan dan in Nederland. Deze worden na afloop van de lessen (rond 4 uur) georganiseerd. Leerlingen kunnen bijvoorbeeld een extra vreemde taal leren, gaan sporten, musiceren, schaken of debatteren.

Het Britse hoger onderwijs (*higher education*) is in twee niveaus verdeeld. *Undergraduate programmes* bereiden je voor op het *bachelor's degree*. *Postgraduate programmes* worden afgesloten met een *master's degree*. De meeste van deze opleidingen worden gegeven aan universiteiten, maar ook op kunstopleidingen en op *business schools*. Beroemde universiteiten zijn Oxford en Cambridge die uit de middeleeuwen dateren.

Het Amerikaanse onderwijssysteem

In de VS wordt het onderwijs vooral georganiseerd op staats- en lokaal niveau. Er is geen landelijk leerplan. Het schooljaar duurt korter dan in Nederland: van half augustus/begin september tot eind mei/half juni.

Het eerste jaar van de basisschool (*elementary school*) heet *kindergarten*. Op de basisschool krijg je dezelfde vakken als in Nederland, maar ook *civics* (burgerschapskunde). Alle leerlingen moeten landelijke toetsen doen in lezen, wiskunde en *science*. Op hun elfde gaan ze naar *high school*. Deze school kent een onderbouw (*junior high*) en bovenbouw (*senior high*). Tijdens de laatste vier jaar van de middelbare school word je als leerling elk jaar anders genoemd: *freshman* (14-15 jaar), *sophomore* (15-16 jaar), *junior* (16-17 jaar) en *senior* (17-18 jaar).

4 Veelgebruikte bronnen

De teksten die gebruikt worden als examenteksten op het centraal examen, zijn vaak overgenomen uit een van de grotere kranten en tijdschriften of van websites uit het Engelstalige gebied. Onder aan de tekst staat vaak vermeld uit welke bron de tekst afkomstig is. Voordat je aan een tekst begint (bij de oriëntatie vooraf), is het raadzaam eerst te kijken of er een bronvermelding staat: het kan je een idee geven wat voor soort tekstje kunt verwachten. In deze paragraaf vind je een overzicht van de veelgebruikte bronnen. Nog maar een paar kranten in Groot-Brittannië verschijnen in het *broadsheet* (= groot) formaat: *The Daily Telegraph*, *Financial Times* en *The Sunday Times*. Het woord *tabloid* (klein formaat) staat in Engeland synoniem voor de sensatiepers: kranten zoals *The Sun* en *The Daily Mail*. De kwaliteitskranten die op tabloidformaat worden gedrukt, worden *compact papers* genoemd om niet verward te worden met de sensatiepers.

De **BBC (British Broadcasting Company)** is de Britse publieke omroep. Het motto van de BBC is 'informer, leren en vermaken'. Op hun website, www.bbc.com, staan veel achtergrondartikelen bij het nieuws en bij hun programma's.

The Daily Mail is een Britse tabloid, een sensatiekrant met - naast beknopt politiek en algemeen nieuws - veel aandacht voor sport, roddel en (seks)schandalen van beroemdheden.

The Daily Telegraph is een Britse ochtendkrant en de grootste van de kwaliteitskranten in Groot-Brittannië. Hij dateert al van 1855. Vanaf 1961 verschijnt er een zusterkrant, de zondagskrant *The Sunday Telegraph*. *The Daily Telegraph* heeft de bijnaam *Torygraph* vanwege de hechte banden met de conservatieve partij.

Het Britse weekblad **The Economist** is een invloedrijk opinieblad met een oplage van ongeveer één miljoen. Het wordt vooral gelezen door hoogopgeleide mensen en staat bekend als liberaal.

The Guardian is een in Groot-Brittannië uitkomend dagblad, opgericht in 1821. *The Guardian* wordt tot de meest serieuze en gerespecteerde kranten in Groot-Brittannië gerekend. Hij wordt als links-liberaal gekenmerkt. De krant wordt gedrukt op berlinerformaat (tussen *broadsheet* en *tabloid* in).

The Guardian Weekly is een wekelijkse krant die de beste achtergrondartikelen en boekrecensies uit *The Guardian* en de zondagskrant *The Observer* bevat, met daaraan toegevoegd artikelen uit *The Washington Post* en vertaalde artikelen uit de toonaangevende Franse krant *Le Monde*.

The Independent is een Brits dagblad dat alleen digitaal verschijnt. De krant is politiek liberaal en progressief georiënteerd en wordt vooral gelezen door hoogopgeleiden die voornamelijk op *Labour* of de *Liberal Democrats* (Lib Dems) stemmen.

New Scientist is een Engelstalig tijdschrift, voornamelijk bedoeld voor een wetenschappelijk geschoold publiek. Het verschijnt wekelijks en bevat naast actuele zaken, overzichtsartikelen, interviews en wetenschappelijk-politiek nieuws ook veel advertenties voor banen in de wetenschap.

De New Statesman is een progressief Brits politiek en cultureel tijdschrift dat wekelijks verschijnt.

The New Yorker is een Amerikaans tijdschrift voor reportages, commentaar, recensies, essays, fictie, satire en cartoons. Het weekblad verschijnt sinds 1925 en is vooral bekend vanwege zijn commentaar op Amerikaanse popcultuur en de vele korte verhalen die erin gepubliceerd worden.

The New York Times is een Amerikaans dagblad dat ook internationaal hoog aanzien geniet. Een deel van de artikelen wordt in het buitenland verspreid via de *International New York Times*. Hierin staan vooral artikelen die gericht zijn op wereldnieuws.

The Times is een Britse centrumrechtse kwaliteitskrant die van maandag tot en met zaterdag verschijnt; hij dateert al van 1785. Op zondag verschijnt de zusterkrant *The Sunday Times*, een populaire zondagskrant van hoog journalistiek niveau, gedrukt op *broadsheet* formaat.

Wall Street Journal is een invloedrijk internationaal dagblad dat sinds 1889 in New York City wordt gepubliceerd. De krant is eigendom van *Dow Jones & Company*. De *Wall Street Journal* legt zich toe op Amerikaans en internationaal zakelijk en financieel nieuws. De naam van de krant is afgeleid van Wall Street, een straat in New York die het hart van het zakendistrict vormt. De krant wint regelmatig de Pulitzerprijs, een Amerikaanse

journalistieke prijs op het gebied van nieuws, kunst en literatuur. Het lezerspubliek van de *Wall Street Journal* bestaat voor 60% uit topmanagement.

The Washington Post (vaak *The Post* genoemd) is de grootste en oudste (van 1877) krant in Washington D.C. De krant werd wereldwijd beroemd in het begin van de jaren zeventig door het onderzoek naar het Watergate-schandaal door Bob Woodward en Carl Bernstein, wat uiteindelijk leidde tot het aftreden van de Amerikaanse president Nixon. De status van *The Post* als Amerikaanse dagelijkse krant is vergelijkbaar met die van *The New York Times*. *The Post* heeft vooral een goede reputatie wat betreft de verslaggeving van Amerikaanse politiek. Dit is het voordeel van haar positie in het hart van de Amerikaanse politiek: Washington.

Leesvaardigheid

In het centraal examen voor de moderne vreemde talen wordt uitsluitend leesvaardigheid getoetst. De toetsing van de overige vaardigheden gebeurt in het schoolexamen. Het eindcijfer is het gemiddelde van het schoolexamen cijfer en het cijfer behaald voor het centraal examen. Dat betekent dat leesvaardigheid 50% van het eindcijfer uitmaakt! Reden genoeg om (zonder de andere vaardigheden daarmee tekort te willen doen) jouw leesvaardigheid op een zo hoog mogelijk niveau te brengen. Dat doe je onder meer door vaak en intensief te oefenen met examenteksten.

Het centraal examen bestaat uit tien tot dertien korte, middellange en lange teksten. Je kunt allerlei teksten verwachten: krantenartikelen, ingezonden brieven, interviews, boekbesprekingen. Over deze teksten moet je 40 tot 45 vragen beantwoorden. Deze vragen zijn verdeeld over een aantal vraagsoorten:

1. gesloten vragen:

- meerkeuzevragen
- meerkeuze-invulvragen

2. voorgestructureerde vragen: .

- beweringsvragen
- ordeningsvragen

3. citeervragen

4. open vragen

De meeste vragen leveren bij een juist antwoord één punt op. Enkele open vragen kunnen bij een volledig juiste beantwoording soms twee of zelfs drie punten opleveren. De open vragen zijn in het Nederlands, de meerkeuzevragen in het Engels gesteld. Het examen leesvaardigheid duurt 2½ uur.

Op het centraal examen wordt getoetst of je de volgende leesvaardigheden beheerst (eindtermen):

- aangeven welke informatie relevant is, gegeven een vaststaande behoefte;
- de hoofdgedachte van een tekst(gedeelte) aangeven;
- de betekenis van belangrijke elementen van een tekst aangeven;

- relaties tussen delen van een tekst aangeven;
- conclusies trekken met betrekking tot intenties, opvattingen en gevoelens van de auteur.

Deze eindtermen zijn gekoppeld aan de niveaus van het Europees Referentiekader (ERK). Het ERK heeft voor iedere vaardigheid zes niveaus vastgesteld waarbij A1 het laagste en C2 het hoogste niveau is. Voor leesvaardigheid zijn de niveaus als volgt omschreven:

A1	Ik kan vertrouwde namen, woorden en zeer eenvoudige zinnen begrijpen, bijvoorbeeld in mededelingen, op posters en in catalogi.
A2	Ik kan zeer korte eenvoudige teksten lezen. Ik kan specifieke voorspelbare informatie vinden in eenvoudige, alledaagse teksten zoals advertenties, folders, menu's en dienstregelingen en ik kan korte, eenvoudige, persoonlijke brieven begrijpen.
B1	Ik kan teksten begrijpen die hoofdzakelijk bestaan uit hoogfrequente, alledaagse of aan mijn werk gerelateerde taal, Ik kan de beschrijving van gebeurtenissen, gevoelens en wensen in persoonlijke brieven begrijpen.
B2	Ik kan artikelen en verslagen lezen die betrekking hebben op eigentijdse problemen, waarbij de schrijvers een bepaalde houding of standpunt innemen, Ik kan eigentijds literair proza begrijpen.
C1	Ik kan lange en complexe feitelijke en literaire teksten begrijpen, en het gebruik van verschillende stijlen waarderen. Ik kan gespecialiseerde artikelen en lange technische instructies begrijpen, zelfs wanneer deze geen betrekking hebben op mijn terrein.
C2	Ik kan moeiteloos vrijwel alle vormen van de geschreven taal lezen, inclusief abstracte, structureel of linguïstisch complexe teksten, zoals handleidingen, specialistische artikelen en literaire werken.

Bron: *Gemeenschappelijk Europees Referentiekader (Common European Framework of References for Languages)*

Het examen leesvaardigheid voor de vwo bestaat overwegend uit opgaven op B2-niveau, aangevuld met opgaven op C1 -niveau.

Naast het vaak en intensief oefenen met examenteksten om je voor te bereiden op het examenonderdeel leesvaardigheid is het goed de volgende punten door te nemen. Je vindt er nuttige tips tussen voor het examen en het biedt je een handreiking bij wat je nog kunt bestuderen.

Voorkennis

Voordat je een tekst begint te lezen, is het verstandig na te gaan wat je al weet over het onderwerp van de tekst, zonder dat je die tekst eerst hebt gelezen. Die kennis noem je voorkennis. Daarvoor moet je er natuurlijk wel eerst achterkomen wat het onderwerp is. Doe het zo:

- Bekijk de titel, de ondertitel, eventueel de illustraties, de tussenkoppen en een eventuele inleiding en probeer zo te ontdekken wat het onderwerp van de tekst is.
- Als je weet wat het onderwerp is, ga dan bij jezelf na wat je al over dit onderwerp weet. Zo mobiliseer je je voorkennis.
- Probeer vervolgens een voorspelling te doen over de Inhoud. Kijk daarvoor goed om wat voor soort tekst het gaat (interview, ingezonden brief, recensie, reclametekst, enzovoort) en let ook op de bron (krant (en welke krant), tijdschrift, folder). Of je een tekst kunt begrijpen, heeft ook te maken met wat je verwacht te lezen. Een voorspelling doen geeft je houvast bij het lezen, omdat je dan gaat kijken of je voorspelling al dan niet klopt.
- Je kunt je voorkennis uitbreiden door op te hoogte te blijven van wat er in de wereld gebeurt. Lees regelmatig een (Engelstalige) krant en kijk naar (Engelstalige) nieuwsuitzendingen.
- Het bestuderen van het onderdeel Kennis van land en kan er eveneens toe bijdragen je voorkennis over Groot-Brittannië en de Verenigde Staten te vergroten.

Leesstrategieën

Hoe je een tekst leest, hangt af van het soort tekst en wat je ermee wilt. Een telefoonboek lees je niet op dezelfde manier als een roman en een roman lees je ook weer anders dan een gebruiksaanwijzing.

Door de lay-out te bekijken en de bronvermelding en iets van de tekst te lezen, kun je vrij snel het soort tekst bepalen. Daarmee weet je ook iets van het doel van de schrijver van de tekst: wil de schrijver je informatie verstrekken of zijn mening ventileren of gaat het om nog iets anders? Vervolgens bekijk je de vragen bij de tekst om te kunnen bepalen hoe je de

tekst gaat lezen. Daarbij kun je gebruik maken van een of meer van de volgende leesstrategieën, afhankelijk van het soort vraag dat je moet beantwoorden.

1. voorspellen

2. skimmen

Je doel is snel te weten te komen waar de tekst in grote lijnen over gaat. Je let op de titel, de illustraties, de tussenkoppen, de inleiding, de eerste en laatste zinnen van alinea's en je probeert zo een idee van de inhoud te krijgen.

3. mobiliseren van je voorkennis

4. de structuur van de tekst(delen) ontdekken en gebruiken

5. scannen

Je doel is het vinden van een bepaald gegeven in de tekst. Je leest niet alles wat er staat, maar je let bijvoorbeeld op bepaalde trefwoorden of op symbolen.

6. gedetailleerd lezen

Je doel is het goed begrijpen van een tekst. Je let op hoofd- en bijzaken, op de grote lijnen en op de details. Je leest en herleest om de tekst zo goed mogelijk te begrijpen.

7. woordbetekenissen afleiden of raden met behulp van de context

Overigens sluit de ene manier van lezen de andere niet uit! Het kan voorkomen dat je begint met skimmen of scannen en dat je daarna moet overgaan op gedetailleerd lezen. Dat is mogelijk als blijkt dat je aanvankelijk voor de verkeerde strategie hebt gekozen of als je niet alle bij een tekst behorende vragen met dezelfde strategie kunt beantwoorden. Je moet je dus steeds afvragen welke leesstrategie het best past bij de vraag die je wilt gaan beantwoorden.

Veelvoorkomende woorden en uitdrukkingen in de vraagstelling

Zoals al werd aangegeven bestaat het grootste deel van de vragen bij het centraal examen uit meerkeuzevragen die in het Engels zijn gesteld. Om tot een goed antwoord te komen is het natuurlijk van essentieel belang dat je de vraag goed begrijpt. In de vraagstelling komen bepaalde woorden en uitdrukkingen regelmatig voor.

Omgaan met moeilijke woorden

Bij het lezen van de examenteksten en het beantwoorden van de daarbij behorende vragen is de kans groot dat je een aantal Engelse woorden tegenkomt die je niet kent. Hoe meer woorden je kent, hoe minder dat zal voorkomen, maar je zult vrijwel nooit elk woord begrijpen. Nu hoeft dat ook niet altijd. Je kunt een zin, een alinea of een tekst als geheel prima begrijpen zonder de betekenis van alle woorden afzonderlijk te kennen. Het is dus belangrijk dat je alleen probeert achter de betekenis te komen als dat voor het beantwoorden van een vraag echt belangrijk is.

Als je vindt dat je de betekenis van een bepaald woord echt moet weten, ligt het voor de hand een woordenboek te gebruiken. Toch is dat niet altijd nodig. Je kunt misschien kostbare tijd besparen door eerst te proberen op een van de volgende manieren achter de betekenis te komen:

Kijk voor je begint te lezen of er al woorden of begrippen vertaald of uitgelegd zijn. Die woorden vind je als voetnoot onder de tekst.

- *Kijk voor je begint te lezen of er al woorden of begrippen vertaald of uitgelegd zijn. Die woorden vind je als voetnoot onder de tekst.*
- *Probeer of je de betekenis kunt raden door het woord te vergelijken met het Nederlands of met een andere taal, bijvoorbeeld 'often' (Engels) - 'oft' (Duits).*
- *Kijk of er een bekend element in zit, bijvoorbeeld 'large' in 'enlargement'.*
- *Kijk bij samengestelde zelfstandige naamwoorden of je de vertaling van de samenstellende delen weet of kunt raden, bijvoorbeeld bij 'fireproof': 'fire' = vuur, brand, 'proof' = bestand tegen, dus 'fireproof' betekent vuurvast, brandvrij.*
- *Kijk goed naar de context. Vaak kun je de betekenis van een woord te weten komen als je de woorden en de zinnen in de omgeving van het bewuste woord (de context) begrijpt.*
- *Let op de vragen die in het Nederlands over de tekst gesteld worden. Een vraag in het Nederlands geeft soms ook de vertaling van het moeilijke woord prijs.*

Pas als je er echt van overtuigd bent dat je de betekenis van een woord moet weten en je hebt deze niet op een andere manier kunnen vinden, ga je het bewuste woord opzoeken.

Bij het centraal examen is het toegestaan om verschillende woordenboeken te gebruiken, Naast een Engels-Nederlands en een Nederlands-Engels woordenboek is ook een Nederlands woordenboek toegestaan.

Bedenk bij het gebruik van een woordenboek het volgende:

- *Werk met een redelijk nieuw woordenboek.*
- *Werkwoordsvormen vind je niet in het woordenboek. Herleid deze tot de infinitief (het hele werkwoord) en zoek die op.*
- *Meervoudsvormen van zelfstandige naamwoorden staan ook niet in het woordenboek. Probeer het enkelvoud te achterhalen en zoek dat op.*
- *Zoek je de betekenis van een samengesteld zelfstandig naamwoord, zoek dan eerst het hele woord op. Is dat niet in het woordenboek opgenomen, zoek dan de afzonderlijke delen op.*
- *Veel woorden hebben meerdere betekenissen. Kies niet lukraak de eerste betekenis, maar kijk welke vertaling het best in de context past.*

Tip

Lees regelmatig Engelse kranten en tijdschriften en kijk naar de Engelse televisie. Hoe groter je woordenschat wordt, hoe minder je hoeft op te zoeken.

Signaalwoorden

Bij een aantal vragen wordt er van je verwacht dat je het verband tussen delen van de tekst kunt aangeven. Om dat goed te kunnen, is kennis van de zogeheten signaalwoorden erg belangrijk. Zij kunnen zowel het verband tussen zinnen (of delen van zinnen) onderling als tussen verschillende alinea's aangeven.

Voorvoegsels

Bij het raden van de betekenis van moeilijke woorden kan een goede kennis van voorvoegsels je helpen. Door een voorvoegsel aan een woord toe te voegen ontstaat er een nieuw woord met een nieuwe betekenis, bijvoorbeeld: possible - impossible (mogelijk - onmogelijk). Als je de voorvoegsels kent, wordt het gemakkelijker om in examenteksten de betekenis van woorden af te leiden.

Kennis van land en samenleving

Je doet er als eindexamenkandidaat goed aan de belangrijkste feiten over de Engelstalige landen te kennen. Je moet dan denken aan de volgende onderwerpen: • hoofdzaken van de staatsinrichting;

- hoofdzaken van de staatsinrichting;
- zeer belangrijke gebeurtenissen uit de recente geschiedenis;
- belangrijke geografische gegevens;
- hoofdzaken van het onderwijssysteem;
- opvallende verschillen met de Nederlandse cultuur.

Als je over deze onderwerpen het een en ander weet, heb je ook al een grotere voorkennis die je zeker zal helpen bij teksten die over Groot-Brittannië en de Verenigde Staten gaan.

Oefenen met leesstrategieën

Bij het oefenen van leesvaardigheid kunnen leesstrategieën je helpen om sneller tot beter tekstbegrip te komen:

- voorspellen, bijv. op basis van de titel, plaatjes, opvallende woorden, leestekens
- skimmen, d.w.z. de tekst snel en globaal doorlezen om een idee te krijgen waar die over
- je voorkennis gebruiken met betrekking tot het onderwerp van de tekst
- de structuur van de tekst(delen) ontdekken en gebruiken
- scannen, d.w.z. selectief lezen om bepaalde informatie in de tekst te vinden

- gedetailleerd lezen om details grondig uit te pluizen
- woordbetekenissen afleiden of raden met behulp van de context of meermalen gegeven informatie

Leesstrategie Voorspellen

Voorspellen, bijvoorbeeld op basis van de titel, plaatjes, opvallende woorden en leestekens.

Voordat je een tekst gedetailleerd gaat lezen, kun je in bepaalde gevallen al voorspellen waar de tekst in grote lijnen over gaat. Je kunt een indruk van de tekst krijgen door bijvoorbeeld te letten op: de titel, plaatjes (met of zonder bijschrift), vetgedrukte, cursieve of anderszins opvallende woorden, kopjes boven alinea's, opsommingen (met opsommingstekens), tabellen of schema's.

Voorbeeldopgave

The James Bond question

Shaken, stirred and confused

JAMES BOND first came into being in the year of the queen's coronation, when he appeared in "Casino Royale" published in 1953. These two cultural ambassadors have been linked ever since, both conveying an obliging view of Britishness in a changing world. So it is fitting that special agent 007 celebrates his jubilee wrapped in a Union Jack.

"Skyfall", the latest instalment of the longest-running cinema franchise, is the most overtly patriotic Bond film yet.

Played for the third time by a thuggish Daniel Craig, this Bond spends II much of the film meditating on the sense of duty and love of country that inspired his work as a licensed killer, although it is unclear which country that is. Against a backdrop of a push for independence in Scotland, the half-Scottish Bond (his mother was apparently Swiss) careers among the thoroughly British imagery of fast Land Rovers, crushed German cars and the motif of a noble, if comical, English bulldog.

The plot hurls Bond to Istanbul and Shanghai in pursuit of a computer disk bearing identities of secret agents. But most of the action takes place on home turf, with sweeping views of London and a chase on the London Underground. Asked to respond to the term "country" in a word* association test, Bond promptly replies "England". Yet the film's climactic

stand-off takes place in Bond's childhood home in rural Scotland, where he lived until he was orphaned. Gazing at this verdant countryside (after a long drive "back in time" in his vintage Aston Martin), Bond sighs wistfully.

The Economist

NB De volledige tekst bestaat uit 6 alinea's.

1. *"So it is fitting that special agent 007 celebrates his jubilee wrapped in a Union Jack."* (alinea 1) Waarom? Leg uit in je eigen woorden.
2. Which question does the reviewer focus on in paragraphs 2 and 3?
 - a. Does James Bond have second thoughts about betraying his Scottish roots?
 - b. Does James Bond's loyalty lie with his native Scotland or with England?
 - c. Has James Bond's attachment to England made him renounce his principles?
 - d. Has James Bond's loyalty to England been affected by his exposure to foreign cultures?

Het eerste wat in het oog springt als je deze tekst ziet, is de foto van James Bond, gespeeld door Daniel Craig. Zoals we vaker heeft Bond een ondoorgroendelijke blik. Hij staart in de verte, zijn lichaamshouding is krachtig en vol zelfvertrouwen, Achter hem zie je een mistig Schots landschap en de vintage sportauto van Bond: een Aston Martin. Deze iconische auto, met bijvoorbeeld een schietstoel en mitrailleurs in de bumper, is superchic en alleen maar betaalbaar voor de 'happy few'.

De titel is een variatie op een bekende uitspraak van James Bond: 'Shaken, not stirred'. Zo wil hij zijn wodka martini altijd geserveerd krijgen: geschud, niet geroerd. De titel van het artikel is echter anders: *Geschud, geroerd en in de war'. Boven de titel staat: 'De James Bondkwestie', Heeft James Bond problemen?

Waarom is het gepast dat speciaal agent 007 zijn jubileum viert, terwijl hij in een Britse vlag is gewikkeld (vraag 1)? In regel 1-5 Staat dat James Bond voor het eerst op het witte doek verscheen in Casino Royale, de film die in 1953 uitkwam. Dat was ook het jaar van de kroning van koningin Elizabeth II. De koningin en James Bond zijn sindsdien onlosmakelijk met elkaar verbonden gebleven. Beiden dragen een passend, wenselijk (obliging) beeld van de Britse identiteit uit in een wereld die aan verandering onderhevig is. Het is dus passend dat speciaal agent 007 de Britse vlag om zich heen heeft gedrapeerd.

In Skyfall denkt James Bond, voor de derde keer gespeeld door Daniel Craig, veel na over zijn plichtsbesef en liefde voor zijn land, hoewel het onduidelijk is welk land dit is. In de film speelt de beweging voor een onafhankelijk Schotland op de achtergrond, maar er is ook het thema van een nobele, maar grappige Engelse bulldog.

De meeste actie vindt in Londen plaats en Bond associeert het woord 'land' onmiddellijk met Engeland. De climax van de film vindt echter in Schotland plaats, waar Bond weemoedig (wistfully) zucht, terwijl hij naar het groene (verdant) landschap tuurt.

De recensent richt zich in alinea 2 en 3 dus op de vraag of James Bonds loyaliteit bij Schotland of Engeland ligt. Het juiste antwoord op vraag 2 is B.

Nu begrijp je ook wat er wordt bedoeld met de James Bondkwestie: 007 is er niet zeker van met welk land hij de sterkste band voelt: Engeland of Schotland. Hij voelt zich geroerd (stirred) door Schotland en is daardoor in de war,

Leesstrategie Skimmen

Skimmen: de tekst snel en globaal doorlezen om een idee te krijgen waar die over gaat.

Bekijk bij lange(re) teksten de titel en de (eventueel aanwezige) tussenkopjes en illustraties. Lees dan de inleiding (meestal de eerste of de eerste en de tweede alinea). Let vooral op werkwoorden en zelfstandige naamwoorden en sta niet te lang stil bij een woord dat je niet direct kent. Doe hetzelfde met de eerste en laatste zinnen van de volgende alinea's. Vaak is het bij lange teksten ook mogelijk de tekst in drie stukken te verdelen: inleiding, middenstuk en slot. In dat geval kun je volstaan met het skimmend lezen van de inleiding en het slot. Op die manier krijg je vaak een goed idee van de inhoud van de tekst.

Bij korte(re) teksten met meer alinea's is het slim om alleen de eerste en de laatste alinea door te lezen, Vooral bij examenvragen die toetsen of je de inhoud van een korte tekst onder woorden kunt brengen, is deze leesstrategie een handig middel om het goede antwoord te vinden.

Voorbeeldopgave

ONTARIO SUPERIOR COURT OF JUSTICE IN BANKRUPTCY AND INSOLVENCY
COMMERCIAL LIST

IN THE MATTER OF THE BANKRUPTCY OF TAYLOR POOL PRODUCTS INC.

A COMPANY DULY INCORPORATED PURSUANT TO THE LAWS OF THE PROVINCE
OF ONTARIO WITH A HEAD OFFICE IN THE TOWN OF PICKERING COUNTY OF
DURHAM PROVINCE OF ONTARIO EXPRESSIONS OF INTEREST TAYLOR POOL
PRODUCTS INC.

Schwartz Levitsky Feldman Inc., as Receiver / Trustee 10 (the "Trustee") of Taylor Pool Products inc. (the "Company"), pursuant to an Order of the Ontario Superior Court of Justice dated August 17, 2007, invites expressions of interest in the purchase of the Trustee's right, title and interest, if any, in the assets of the Company which is being offered for sale on an "as is, where is" basis.

The Company is a swimming pool manufacturer that fabricates steel wall swimming pool kits and vinyl swimming pool liners. Commencing on August 22, 2007 interested persons can obtain a confidential offering memorandum and access to the data room from the

Trustee, upon signing a confidentiality agreement. Viewing of the assets will also commence August 22, 2007.

The deadline for filing expressions of interest with the Trustee will be August 31, 2007.

For further information interested parties are invited to contact James K. Graham, CIRP at the office of the Trustee:

SCHWARTZ LEVITSKY FELDMAN INC.

1167 Caledonia Road

Toronto, Ontario M6A 2X1

1. Which of the following is in agreement with the contents of the text?

Schwartz Levitsky Feldman Inc.

- a. can be approached by those interested in buying up Taylor pool products Inc.
- b. has salvaged Taylor pool Products Inc. from bankruptcy.
- c. is seeking new management for Taylor Pool Products Inc.
- d. is trying to cut its losses by selling off all remaining stock of Taylor pool Products Inc.

Zoals bij elke tekst met maar één vraag, bekijk je eerst goed de vraag, zodat je weet wat er van je verwacht wordt. Je moet kiezen welke van de vier stellingen in overeenstemming is met de inhoud van de tekst. Elk antwoord begint met: Schwartz Levitsky Feldman Inc. Door de toevoeging Inc. (van incorporated), weet je dat het om een bedrijf gaat. In de antwoorden wordt ook steeds een ander bedrijf genoemd dat Taylor Pool Products Inc, heet. Kan men Schwartz Levitsky Feldman Inc. benaderen als men Taylor Pool Products Inc. wil kopen (A); heeft Schwartz Levitsky Feldman Inc. Taylor Pool Products Inc, gered van een faillissement (B); is Schwartz Levitsky Feldman Inc. op zoek naar nieuw management voor Taylor pool Products Inc. (C) of probeert Schwartz Levitsky Feldman Inc. verliezen te beperken door alle overgebleven voorraad van Taylor Pool Products Inc. te verkopen (D)?

Nu ga je naar de tekst kijken. In de kop wordt 'Ontario Superior Court of Justice' (het gerechtshof van Ontario) genoemd, dat is gespecialiseerd in faillissementen. Het is dus een juridische tekst. Bij juridisch taalgebruik is de leesstrategie van skimmen vaak erg handig. In dit soort teksten staat vaak veel informatie die je oppervlakkig kunt lezen of zelfs overslaan. In de vetgedrukte tekst onder de kop zie je dat het gaat om het faillissement van Taylor Pool products Inc. De vier regels daaronder is een juridische beschrijving van Taylor Pool Products Inc., waarin je kunt lezen dat het een legaal bedrijf is en waar het gevestigd is. Dit kun je skimmend lezen.

In regel 9 wordt Schwartz Levitsky Feldman Inc. voor het eerst genoemd. Zij blijken de bewindvoerders (Receiver/Trustee) van het failliete Taylor Pool Products Inc. te zijn. Hierna volgt weer juridische informatie die je kunt overslaan. In regel 13 zie je voor het eerst een persoonsvorm: 'invites'. Je weet dat de vraag draaide om Schwartz Levitsky Feldman Inc. Nu ga je dus wel precies lezen. Schwartz Levitsky Feldman Inc. nodigt mensen/partijen uit die belangstelling tonen (expressions of interest) in de aankoop van het recht, titel en belang in de activa van het bedrijf, voor zover die er zijn. Deze zin lijkt sterk op antwoord A: Schwartz Levitsky Feldman Inc. kan benaderd worden door diegenen die interesse hebben om Taylor Pool Products Inc. te kopen. De juridische uitdrukking 'right, title and interest in the assets of the Company' verwijst naar de rechten op een volledig bedrijf.

Voor de zekerheid lees je de tekst verder oppervlakkig door. Er wordt nog uitgelegd wat voor soort bedrijf Taylor Pool Products Inc. is en aan welke voorwaarden je moet voldoen om belangstelling te tonen.

Daarna kun je nog kijken naar de andere antwoorden. Er staat nergens dat Taylor Pool products Inc. van faillissement gered is (B) of dat er nieuw management voor hen gezocht wordt (C). Antwoord D zou misschien wel het goede antwoord kunnen zijn. De verkoop gaat echter niet over resterende voorraad van Taylor Pool products Inc. maar om het hele bedrijf. Het goede antwoord is dus inderdaad A.

Leesstrategie Voorkennis gebruiken

Voorkennis gebruiken met betrekking tot het onderwerp van de tekst.

Het gebruiken van voorkennis is een goede manier om een eventueel gebrek aan woordkennis te compenseren. Je hoeft niet alle (moeilijke) woorden te kennen of op te zoeken om toch te weten waar de tekst over gaat. Bovendien heb je vaak op basis van je voorkennis al een bepaalde verwachting over de inhoud van de tekst. Deze verwachting geeft je houvast bij het lezen, omdat je dan gaat kijken of deze al dan niet klopt.

Voorbeeldopgave

A chillingly arrogant quasi-eugenic experiment, carried out in the name of Her Majesty the Queen until the early 1970s, is what is denounced by *Rabbit* Proof Fence*, a heartfelt, though somewhat heavy-footed movie. The scandal is appalling enough on its own terms for the movie to carry its audience along, even without the exceptionally strong performances of the three young stars: Everlyn Sampi, Tianna Sansbury and Laura Monaghan.

At the beginning of the last century, the Australian government instituted a policy of forcibly removing Aboriginal children from their families if they were "half-caste" and taking them away to a briskly Anglican education camp for training as domestic servants. The idea was if these children were denied access to Aboriginal culture they would turn to Western culture and could then be assimilated into white society. Theoretically, this was for their "own good" — but it quite plainly emerges here as a grotesque project to contain the evidence of miscegenation.

Three such children escape from the camp and walk 1,500 miles back home across featureless scrub, taking as their path the giant rabbit-proof fence which stretches from coast to coast, and followed by the Aborigine tracker, Moodoo (a great performance from David Gulpilil), the enigmatic figure of whom we will come to be afraid as much as Butch and Sundance feared their pursuers.

Their epic journey is regularly intercut, slightly laboriously, with the fulminations of Mr Neville, the colonial official prosecuting this policy, played by Kenneth Branagh. He is a tightlipped figure who does not reveal any psychological complexity.

Australian-born director Phillip Noyce does an honest and compassionate job, and the movie is beautifully Shot by cinematographer Christopher Doyle, but perhaps partly as a result of his fidelity to the true-life source material, there is not much dramatic light and shade. It is a long, slow slog back home, and by the end we begin to feel the exhaustion in the auditorium, too.

Peter Bradshaw in

Guardian Weekly

1. Which of the following was the 'experiment' (first paragraph) officially aimed at?
 - a. At improving the living conditions for children from Aboriginal communities.
 - b. At Integrating the Aboriginal tribes into the dominant white culture.
 - c. At protecting half-caste children from ill-treatment in their communities.
 - d. At providing the white population with cheap domestic labour.
 - e. At re-educating children of mixed race in isolation from their families.

2. Geef bij elk van de volgende aspecten aan of Peter Bradshaw deze wel of niet overwegend positief beoordeelt met betrekking tot de film Rabbit-Proof Fence.
 - a. De acteerprestaties van de kinderen.
 - b. De intenties van de regisseur.
 - c. De kwaliteit van de opnamen.
 - d. De spanning in de film.

Noteer het nummer van elk aspect, gevolgd door "wel" of "niet".

Bij een eerste oriëntatie op de tekst zie je erboven 'CINEMA' staan. Je weet nu dat het artikel over film gaat. Op de foto zie je twee kinderen met een licht getinte huidskleur. Ze lijken te vluchten.

In alinea 1 staat de titel van de film die wordt besproken, cursief vermeld: Rabbit-Proof Fence.

In regel 1 wordt gesproken van een huiveringwekkend arrogant experiment dat vervolgens in regel 7 een schandaal wordt genoemd. De eerste zin van alinea 2 beschrijft waar het om gaat: het gedwongen weghalen van Aboriginal kinderen bij hun ouders. Misschien heb je

weleens gehoord over de slechte behandeling die de Aboriginals, de oorspronkelijke autochtone bewoners van Australië, kregen van de blanke immigranten.

De film gaat over de gedwongen assimilatie van Aboriginal kinderen van gemengd bloed (half-caste). In regel 1 wordt het experiment 'quasi-eugenic' genoemd. Dit doet je misschien denken aan de eugenetische praktijken in Nazi-Duitsland, Eugenetica betekent letterlijk: het verbeteren van de genetische samenstelling van een volk. Met deze voorkennis begrijp je sneller hoe je het experiment met Aboriginal kinderen moet zien.

Veel luchtiger voorkennis helpt je bij het beantwoorden van vraag 2. Je weet dat recensies vaak besluiten met een eindoordeel over het besprokene. Ook hier vind je in de laatste alinea drie antwoorden op vraag 2. De acteerprestaties van de kinderen zijn al aan het begin van de recensie aan bod gekomen.

Leesstrategie Structuur ontdekken en gebruiken

Structuur van de tekst(delen) ontdekken en gebruiken.

Hierbij moet je denken aan hoe alinea's zich bijvoorbeeld tot elkaar verhouden of het kunnen herkennen van verwijzingen, voorbeelden, argumenten, conclusies of herhalingen. Inzicht in de structuur of opbouw van een tekst helpt je daarbij.

Voorbeeldopgave

The case for the cyberdefence

Governments and companies must co-operate more closely

1 The march of cyberwar from science fiction to fact continues apace. On Wednesday, Google revealed that, for the second time in two years, it had fallen victim to a cyberattack launched in China. The latest assault targeted users of its Gmail service — including senior US officials — who were sent customised bogus e-mails that tricked them into giving away the passwords to their e-mail accounts.

2 "Spear-phishing", as this practice is known, is already common: British government departments are the target of 1,000 attacks per month. As the world's reliance on computer networks grows, such threats will only become more acute. It is crucial, therefore, that governments and companies take steps now to combat this problem.

3 Despite moves this week by the US government to classify cyberattacks as an act of war (which might allow military retaliation), cold-warstyle deterrence is not a realistic option. As the uncertainty over the identity of Google's attackers shows, cyberweapons can be used with a degree of anonymity. Threats of reprisals (and international treaties) are therefore no more than empty words.

4 That puts a premium on defence. Here there is much that governments and companies can do, both individually and in concert. Companies should isolate sensitive systems from both the internet and other internal networks. They must also control gadgets used by staff more tightly (Stuxnet, after all, spread through flash-drives). Such steps will be easier to co-ordinate if the role of the chief technology officer is boosted.

5 Other changes will require a radical shift in corporate culture. One of the difficulties in fighting cybercrime is that companies rarely share information on security breaches. That allows attackers to perform the same trick on many targets. To combat this, companies must get used to pooling details of security breaches with their rivals. Anonymising the information might make this process easier.

6 For their part, governments must include the private sector in their defensive planning. An attack on the banking sector, for example, could be crippling. Yet most cyberdefence agencies focus on protecting government and the military. That must change. Governments should also enforce higher security standards for software products,

7 Ultimately, however, systems are no securer than the staff who run them. The latest attack on Google exploited not technical but human frailty. That is something no amount of technology can cover.

Financial Times

1. What is the function of paragraphs 1 and 2?

- a. to emphasise that cyberattacks need to be addressed urgently
- b. to illustrate that education about cyberdefence is of utmost importance
- c. to introduce the problems authorities encounter when prosecuting cybercriminals
- d. to point out the cyber tactics deployed by enemies of national governments

2. How does paragraph 7 relate to the rest of the article?

- a. It concludes the main line of argument.
- b. It downplays the main line of argument.
- c. It ridicules the main line of argument.
- d. It summarises the main line of argument.

Bij een examen wordt vaak gevraagd naar de functie van een alinea. Ga in zo'n geval op zoek naar de essentie, de kern, van die alinea.

In regel 1 van alinea 1 lees je dat cyberoorlog heel snel (apace) van sciencefiction werkelijkheid aan het worden is, Daarna volgen allerlei voorbeelden.

Alinea 2 besluit met te stellen dat het cruciaal is dat regeringen en bedrijven stappen ondernemen om dit probleem te bestrijden.

Alinea 1 en 2 benadrukken dus dat cyberaanvallen met grote urgentie moeten worden aangepakt. Het juiste antwoord op vraag 1 is A.

Het hele artikel gaat over de noodzaak van goede verdediging tegen cyberaanvallen. Zowel de overheid als het bedrijfsleven moet zich tegen dit soort aanvallen wapenen. In alinea 7 relativeert de auteur echter het effect van goede cyberdefensie. Geen enkel systeem is veiliger dan het personeel dat ermee werkt. De meest recente aanval op Google maakte geen misbruik van een technische maar van een menselijke zwakte.

Alinea 7 zwakt de hoofdlijn van het betoog dus af. Het juiste antwoord op vraag 2 is B.

Leesstrategie Scannen

Scannen: selectief lezen om bepaalde informatie in de tekst te vinden.

Bij een aantal vragen is het de bedoeling dat je één bepaald gegeven in een tamelijk lange tekst vindt. In die gevallen is het onverstandig om alles (gedetailleerd) te lezen. In plaats daarvan moet je letten op bepaalde tref- of kernwoorden. Zo scan je een tekst naar specifieke informatie. Dat doe je als je informatie zoekt in bijvoorbeeld een campinggids of een folder.

Voorbeeldopgave

Get the health insurance that helps you stay healthy

Would you like to end up paying nothing for your gym membership?

PruHealth insurance wants to help you stay healthy and save you money. That's why when you take out a health insurance policy with us, we'll subsidise your membership to Cannons, LA Fitness and most UK Virgin Active gyms.

Go twice a week and soon you could go for free.

Depending on how often you go, every three months we'll work out how much you'll the next three months. For example, if you go twice a week or more your membership, Cannons or LA Fitness standard health clubs will be free — and will start from 5 pounds a month for Virgin Active health clubs.

And even if you go less than twice a week, you should still make savings on the retail price.

Cover at a price you control.

Every year we'll give you a guaranteed NO Claims Bonus of 25% of your current premium towards the cost of renewal. And that figure could increase to as much as 50%, 75% or even more if you look after your health with us throughout the year.

Whatever policy you choose you'll receive top quality cover - indeed, our Comprehensive Plan offers more cover than any other equivalent plan in the UK. To find out more about the health insurance that rewards your efforts to stay healthy, give us a call today online.

To find out more go to **whypayforthegym.com**

FREE first aid kit when you call for a quote 0800 434 6504. Quoting ref; GUA073

PRU HEALTH It pays to be healthy

1. Geef van elk van de onderstaande beweringen aan of deze, gelet op de inhoud van de advertentie, wel of niet juist is.
 - a. De sportschoolaanbieding geldt alleen voor degenen die al minstens één jaar een sportschool bezoeken.
 - b. De verzekering geeft korting aan degenen die in het voorgaande jaar geen ziektekosten hebben gedeclareerd.
 - c. De verzekering betaalt meer mee aan iemands sportschoolabonnement naarmate hij vaker is geweest.

Noteer het nummer van elke bewering, gevolgd door "wel" of "niet".

Bij teksten met maar een of twee vragen bekijk je eerst goed de opdracht, Je moet hier van drie beweringen aangeven of ze wel of niet juist zijn. Voor de eerste bewering ga je in de op zoek naar iets in de trant van 'al minstens één jaar', voor de tweede naar iets wat verwijst naar korting en voor de derde naar iets waaraan je kunt zien of het uitmaakt hoe vaak je de sportschool gaat.

Je ziet het vetgedrukt tussenkopje: 'Ga tweemaal per week en dan kun je binnenkort gratis gaan'. As je eronder verder leest, vind je de bevestiging van stelling 3.

Verderop vindt je de woorden: No Claims Bonus. Je krijgt een bonus als je geen kosten declareert, namelijk 25% korting op je premie. Stelling 2 klopt dus ook.

Nergens zie je staan dat je al minstens een jaar naar de sportschool moet zijn geweest. Stelling 1 is dus niet juist.

Let op: de beweringen staan dus niet altijd in de volgorde van de tekst van het artikel.

Leesstrategie Gedetailleerd lezen

Gedetailleerd lezen om details grondig uit te pluizen.

In veel gevallen is het noodzakelijk om een tekst of een deel van de tekst gedetailleerd te lezen om een vraag te kunnen beantwoorden. Dit betekent dat je de inhoud van het betreffende tekstgedeelte goed moet napluizen en soms tegelijkertijd moet proberen verbanden te leggen of te ontdekken.

Voorbeeldopgave

Fish farming

High-tech breeders

TOKYO

1 THE Japanese are great guzzlers of fish* but fish are in finite supply. And farming them to increase that supply can be tricky, because many species are susceptible to disease when crowded together. That fact is the impetus behind a study led by Takashi Sakamoto of the Tokyo University of Marine Science and Technology. Dr Sakamoto is using a combination of modern genetic techniques and classical breeding to produce fish that can survive crowding without falling ill.

2 His first task was to establish genetic maps for each of the species involved — flounders, trout and amberjack. Such a map is not a complete DNA sequence, which would be unnecessarily detailed. but rather a set of signposts, with which a geneticist can navigate his way around an animal's chromosomes. The signposts are places where DNA routinely differs within a species from one individual to another, and does so in characteristic ways. When sperm and eggs form, blocks of DNA from a creature's mother and father are swapped around, 2. If you have enough signposts it is possible to follow these blocks through the generations.

The Economist

NB De volledige tekst bestaat uit 6 alinea's.

1. What is the function of paragraph 1?

- a. to describe Dr Sakamoto's clinical research into fish breeding systems
- b. to explain the need for breeding fish in view of the growing population
- c. to outline Dr Sakamoto's motivation behind breeding fish that are disease resistant
- d. to provide background information on the technology of genetic engineering and fish

2. Which of the following fits the gap in paragraph 27

- a. affecting the signposts
- b. concealing genetic strings .
- c. taking the signposts with them
- d. transforming genetic information

Deze moeilijke tekst zul je zorgvuldig moeten lezen om de vragen te kunnen beantwoorden. Het artikel gaat over een universitaire studie in Japan naar hoe men met hoogwaardige technologie betere vis kan kweken. Het scheelt als je biologie in je pakket hebt, maar het is vooral belangrijk heel nauwkeurig te lezen en moeilijke woorden te begrijpen en eventueel op te zoeken.

In alinea 1 staat dat Japanners grote viseters (guzzlers of fish) zijn, maar dat het aanbod van vis eindig (finite) is. Er is dus behoefte aan meer vis. Vis kweken om het aanbod te vergroten kan echter riskant zijn, omdat veel vissoorten vatbaar (susceptible) zijn voor ziekte wanneer ze dicht op elkaar leven. Dit feit is de motivatie of prikkel (impetus) achter een onderzoek dat werd geleid door Takashi Sakamoto van de Universiteit van Tokio voor Zeewetenschap en -technologie. Dr. Sakamoto wil vis produceren die dicht op elkaar kan leven zonder ziek te worden.

De functie van alinea 1 is dus het beschrijven van dr. Sakamoto's motivatie om vis te kweken die resistent is tegen ziektes. Het antwoord op vraag 1 is dan ook C.

Ook alinea 2 is een complex stuk tekst. Hier lees je dat de eerste stap in het onderzoek het vaststellen van genetische kaarten voor alle betrokken vissoorten was. Zo'n kaart is niet een volledige beschrijving van de DNA-reeks van elke vissoort, maar eerder een aantal wegwijzers (signposts, regel 11) waarmee een geneticus de chromosomen van een dier kan verkennen. De wegwijzers zijn plekken waar het DNA afwijkt per individu binnen een soort. Dit gebeurt op karakteristieke manieren. Als sperma en eitjes samensmelten, worden DNA-blokken uitgewisseld en komen de wegwijzers mee (taking the signposts with them; vraag 2, antwoord C). De wegwijzers worden van ouders op kind doorgegeven. De laatste zin van alinea 2 volgt logisch op de zin met de open plek. Als je maar voldoende wegwijzers hebt, kun je deze blokken door de generaties heen volgen.

Leesstrategie Woordbetekenissen afleiden of raden

Woordbetekenissen afleiden of raden met behulp van de context of meermalen gegeven informatie.

Niet in alle gevallen kun je de betekenis van een woord in het woordenboek vinden. Dat is lastig als dat woord zo belangrijk is dat je de betekenis nodig hebt voor het begrijpen van de tekst of een tekstgedeelte. Door goed te kijken naar de context kun je toch vaak achter de betekenis van zo'n woord komen. .

Voorbeeldopgave

Anti-ageing research

Methuselah's mixture

The Youth Pill: Scientists at the Brink of an Anti-Ageing Revolution. By David Stipp.

1 COR as long as people have been growing old, they've been wishing they didn't have to. The "Epic of Gilgamesh", one of the most ancient works of literature, chronicles the eponymous hero's quest for eternal life. Most religions offer an attenuated version of 1 in which the soul endures even after the body has died. Medieval alchemists hunted in vain for the rejuvenating Philosopher's Stone; industrial-age quacks got rich off their patent elixirs. Today, cosmetics companies dance around truth-in-advertising laws to imply that their creams and lotions can keep the years at bay.

2 Yet for all the gloomy fascination that surrounds ageing, precious little research has been done into its causes. The question of why we grow old and die still divides evolutionary biologists. Strictly speaking, ageing does not seem to be inevitable. After all, both cancer cells and some very simple forms of life appear highly resistant to the passage of time. And while we know plenty about the consequences of ageing, we know

much less about the exact biological processes involved. The little interest shown was until recently limited to quacks and cranks, leavened with the occasional iconoclastic scientist (such as Peter Medawar, a brilliant British zoologist) with a reputation strong enough to survive developing an interest in a thoroughly disreputable field.

The Economist

1. Which of the following fits the gap in paragraph 1?
 - a. Humanity
 - b. Immortality
 - c. Longevity
 - d. youthfulness

2. "a thoroughly disreputable field" (einde alinea 2). Waarom noemt de schrijver het betreffende gebied 'thoroughly disreputable'?

Deze eerste twee alinea's van een langere tekst staan vol moeilijke woorden. Door gebruik te maken van de context wordt het een stuk makkelijker te begrijpen waar het over gaat. Je leest het begin van een recensie van een boek over de revolutie in het onderzoek naar het tegengaan van veroudering (anti-ageing).

Zo lang als de mensheid bestaat, wil men niet ouder worden. In het 'Epos van Gilgamesj' gaat de held op zoek naar het eeuwige teven. De meeste religies bieden de hoop dat de ziel zal voortleven zelfs nadat het lichaam is gestorven. Dit is een afgezwakte vorm (attenuated version) van onsterfelijkheid.

De open plek wordt voorafgegaan en gevolgd door twee parafrases van 'immortality': 'eternal life' en 'the soul endures even after the body has died'. Het juiste antwoord op vraag 1 is dus B (immortality).

Raak niet in de war door de verwijzing naar anti-veroudering en verjonging (rejuvenating). Dit zou wijzen op antwoord C (een lang leven), maar dat past niet in het betoog op de open plek waar het gaat om wat de meeste religies te bieden hebben.

'Thoroughly disreputable' betekent 'door en door berucht'. In 'disreputable' herken je misschien het woord 'reputatie', dat 'goede naam' betekent. Door het voorvoegsel 'dis' wordt deze betekenis omgekeerd. 'Disreputable' betekent dus 'een zeer slechte naam hebbend' oftewel 'berucht zijn',

De recensent heeft het hier over kwakzalvers (quacks) en zonderlingen (cranks), die wel belangstelling hebben voor het ouderdomsproces. In alinea 1 is ook al genoemd dat negentiende-eeuwse (industrial-age) kwakzalvers veel geld verdienden aan hun

wondermiddeltjes (patent elixers) tegen ouderdom. Tegenwoordig laten cosmeticabedrijven ons geloven dat hun crèmes en lotions de jaren op afstand houden. Er is echter maar heel weinig (precious little) wetenschappelijk onderzoek gedaan naar de oorzaken van het ouder worden.

De mogelijke antwoorden op vraag 2 zijn:

- omdat alleen kwakzalvers/commerciële bedrijven zich bezighielden met het ouder worden
- omdat weinig serieuze wetenschappers zich hiermee bezig hielden / er bijna geen wetenschappelijk onderzoek naar is gedaan

Meerdere leesstrategieën

Bij de voorgaande teksten is steeds één leesstrategie uitgelegd naar aanleiding van een tekst met slechts één vraag. In ieder examen staan ook teksten met meerdere vragen. Je kunt dan meestal niet alle vragen met behulp van dezelfde leesstrategie beantwoorden. Je zult bij elke vraag moeten bepalen welke leesstrategie je het best kunt gebruiken om tot het juiste antwoord te komen. Het kan zelfs voorkomen dat je bij één vraag meerdere leesstrategieën gebruikt.

Soorten examenvragen

Het centraal examen bestaat uit tien tot dertien korte, middellange en lange teksten. Je kunt allerlei teksten verwachten: krantenartikelen, ingezonden brieven, interviews, boekbesprekingen. Over deze teksten moet je 40 tot 45 vragen beantwoorden. Het examen leesvaardigheid duurt 2½ uur.

De vragen zijn verdeeld over een aantal vraagsoorten:

1. gesloten vragen:

- meerkeuzevragen
- meerkeuze-invulvragen

2. voorgestructureerde vragen:

- beweringsvragen
- ordeningsvragen

3. citeervragen

4. open vragen

De meeste vragen leveren bij een juist antwoord één punt op. Enkele open vragen kunnen een volledig juiste beantwoording soms twee of zelfs drie punten opleveren. De open vragen zijn in het Nederlands, de meerkeuzevragen in het Engels gesteld.

De gesloten vragen die in de examens voorkomen, maken samen ongeveer 60 procent van scorepunten uit en de andere vraagvormen ongeveer 40 procent.

Wil je weten hoe je deze vragen aanpakt? Hierna vind je per soort vraag een oplossingsstrategie.

Gesloten vragen

Meerkeuzevragen

Een meerkeuzevraag is een vraag over (een deel van) de tekst waarbij je kunt kiezen uit een beperkt aantal antwoorden, waarvan er één het juiste antwoord is.

Strategie:

- Zorg ervoor dat je de vraag en de bijbehorende antwoorden goed begrijpt. Zoek de woorden die je niet begrijpt op.
- Kijk goed of de vraag over de hele tekst gaat of alleen over een alinea.
- Als je te vaak het foute antwoord kiest, probeer het dan op de volgende manier aan te pakken: beantwoord eerst de vraag voor jezelf zonder naar de antwoorden te kijken. Pas nadat je voor jezelf het antwoord hebt geformuleerd, kijk je naar de antwoorden. Zit jouw antwoord erbij? Kies dan dat antwoord als het correcte antwoord.

Voorbeeldopgave

Fair incentive

From David Mason

Farrington suggests that people who do on their doorstep should be offered to accept it (2 February, p 28), I those affected by thermal power be offered an incentive, backdated to was built. While we are at it. how about by overhead power lines?

Or could just accept that we have our citizens.

Swindon, Wiltshire, UK

NewScientist

1. Which of the following statements is in line with Mason's opinion?
 - a. Citizens who suffer from governmental decisions should be compensated.
 - b. Generating alternative energy is a more economical solution than producing fossil fuels.
 - c. Inconveniences caused by renewable energy sources should be borne.
 - d. The negative effects of generating wind power have been underestimated,

Meerkeuze-invulvragen

Een meerkeuze-invulvraag is een vraag waarbij uit de tekst een woord, woordgroep of zin is weggelaten, Je kunt kiezen uit een beperkt aantal antwoorden, waarvan er één het juiste antwoord is.

Strategie:

- Lees de zin (of zinnen) voor en na de open plek gedetailleerd.
- Bekijk de antwoordmogelijkheden en zoek de betekenis op van de woorden die je niet kent.
- Vul de antwoordmogelijkheden een voor een in en kijk of je een goed klinkende en inhoudelijk kloppende zin krijgt. Als Je een signaalwoord moet invullen, let dan 'ook op het verband tussen de zinnen voor en na de open plek.

Memory and the internet

Henry Porter asks, "memory is being partly ____2____ the internet — what's the problem with that?" (We're smart enough to know we're stupid, 19 April).

The answer is plenty.

Ten-year-old children use their parents as memory banks but as they grow we expect them to remember important things for themselves. It's a crucial part of growing into adulthood.

Increasingly, I have to tell my tertiary research students that there are many things they have at their fingertips, I don't have time, in the middle of a conversation, for them to search their memory bank for what a protein is made of or for them to go off and look up the answer and come back each time they run into similar roadblocks. They need to know these things so that we can have effective (and rapid!) discussions about the things that matter.

In order for them to progress as scientists, they need to depend heavily on this now dying skill. That the increase in this problem is coincident with the rise of the internet is no coincidence.

2. Which of the following fits the gap in the first sentence?

- a. enhanced by
- b. manipulated on
- c. outsourced to
- d. trained on

Voorgestructureerde vragen

Beweringenvragen

Een beweringenvraag is een vraag waarbij je van een aantal beweringen uit twee antwoordmogelijkheden de juiste moet kiezen (juist/onjuist, wel/niet enzovoort).

Strategie:

- Lees de tekst globaal om een indruk te krijgen van de inhoud,
- Lees de eerste bewering en zoek het tekstgedeelte waar deze bewering over gaat.
- Lees dat tekstgedeelte nog eens goed en bepaal of de bewering wel of niet klopt.
- Doe hetzelfde met de overige beweringen.
- Als er over een bepaalde bewering niets wordt gezegd, is die fout.
- Gebruik altijd de woorden zoals in de vraag aangegeven (juist/onjuist, wel/niet).

Voorbeeldopgave

Start early for musical genius

GOOD news for pushy parents. If you want your child to excel musically, you now have better justification for starting their lessons early. New evidence comes from brain scans of 36 highly skilled musicians, split equally between those who started lessons before and after the age of 7, but who had done a similar amount of training and practice.

MRI scans revealed that the white matter in the corpus callosum — the brain region that links the two hemispheres — had more extensive wiring and connectivity in the early starters. The wiring of the late starters was not much different from that of non-musician controls. This makes sense as the corpus callosum aids speed and synchronisation in tasks involving both hands, such as playing musical instruments (Journal of Neuroscience).

Christopher Steele of the Max Planck Institute for Human Cognitive and Brain Sciences in Leipzig, Germany, says this is the most compelling evidence yet that younger-trained musicians have an advantage because their training coincides with a key period of brain development. At age 7 or 8, the corpus callosum is more receptive than ever to the alterations in connectivity necessary to meet the demands of learning an instrument.

NewScientist

3. Geef van elk van de onderstaande beweringen aan of deze wel of niet overeenkomt met de inhoud van de tekst.
- Professional musicians have enhanced communication between the two hemispheres of the brain.
 - The more fully developed the corpus callosum, the better one is at alternating between activities.
 - According to Christopher Steele the brain scans provide persuasive evidence.
 - The earlier gifted children start practicing music, the more successful their careers will be.
 - The article implores parents to give their children musical training from an early age.

Noteer het nummer van elke bewering gevolgd door 'wel' of 'niet'.

Orderingsvragen

Een ordeningsvraag is een vraag waarbij je delen van de tekst (meestal alinea's) In de juiste volgorde moet zetten.

Strategie:

- De alinea's zijn als het ware losgeknipt. Je moet ze weer in de Juiste volgorde zetten.
- Lees alle alinea's zorgvuldig door en let daarbij vooral op de eerste en laatste zin van elke alinea.
- De eerste zin van een alinea moet logisch aansluiten op de laatste zin van de vorige alinea.
- Als je klaar bent, lees je de tekst nog een keer door om te beoordelen of de volgorde klopt.
- Kijk goed of er in de alinea's signaalwoorden staan. Signaalwoorden geven een aanwijzing voor de opbouw van de tekst.

Voorbeeldopgave

The end of the male gene pool?

Ian Sample

Science correspondent

1 Nature deals some unkind blows, but none is more hurtful to the pride of man than the looming demise of the Y chromosome.

2 When it comes to sex chromosomes, women are XX and men are XY. But the modern male chromosome is not what it used to be. Over millions of years of evolution, the biological keeper of all things male has withered and shrunk. so dramatic has the decline been, that one day the Y might vanish completely.

3

4

5

6

7 Aficionados of the "rotting Y" theory point to other species known to have lost Y chromosomes. Some Japanese spiny rats thrive without a male chromosome. Were the same to happen in humans, the genes for maleness would have to hitch a ride on another chromosome.

The Guardian

a He said: "Everyone agrees the demise of the Y chromosome, if it happens, does not mean the demise of the human male. All that will happen is that the process of sex chromosome evolution will start again."

b That may be wishful thinking. A few hundred million years ago, the X and Y chromosomes were the same size. Today, the Y chromosome holds fewer than 30 genes, against the X chromosome's 800 or so. "If you draw a straight line, the Y chromosome's demise would come four or five million years from now," said Darren Griffin, professor of genetics at the University of Kent in Canterbury, who nevertheless remains undecided on the issue.

c The researchers studied the genes on the human Y chromosome and compared them with those on the Y chromosomes of chimpanzees and rhesus macaques. The latter split from the human lineage 25m years ago. Hughes found that only one gene had been lost from the human Y chromosome since then. The rapid decline of the Y chromosome seems to have ground to a halt. "We are hoping this evidence will put the extinction of the Y to rest once and for all," Hughes said.

d This prospect is seriously debated among biologists. At a genetics conference in Manchester last year, half of those attending thought the Y chromosome was bound for oblivion. Hope may be at hand, though.

Writing in the latest issue of Nature, Jennifer Hughes and her colleagues at the Whitehead Institute for Biomedical Research at MIT come out in support of the Y chromosome's chances of survival. "We can confidently say that the decay of the Y chromosome has come to a halt, and that would portend very well for its future," Hughes told the Guardian. "There are far more things to worry about than this."

4. In welke volgorde stonden de alinea's a tot en met d in de tekst?
- a. b, a, c, d
 - b. b, d, c, a
 - c. c, b, a, d
 - d. c, d, b, a
 - e. d, a, b, c
 - f. d, c, b, a

Citeervragen

Een citeervraag is een vraag waarbij je antwoordt door middel van een citaat uit de tekst of door een of enkele woorden uit de tekst op te schrijven, bijvoorbeeld de eerste twee woorden van een zin.

Strategie:

- Lees de vraag goed door, zodat je weet waar je naar op zoek moet.
- Als de vraag ook met een citaat wordt ingeleid, zorg er dan voor dat je alle woorden uit dat citaat begrijpt.
- Bij citeren moet je letterlijk overnemen uit de tekst. Vertaal de woorden dus niet in het Nederlands.
- Kijk goed wat er gevraagd wordt. Als alleen de eerste twee woorden van een zin worden gevraagd, moet je niet ook het einde van de zin opschrijven.

Voorbeeldopgave

Alpha male seeks lower stress level

From Prof Mike Robinson

Sir, It is inferred that alpha male baboons have higher stress levels than beta males because of the conflicts to maintain the highest rank ("Alpha baboons feel the strain", FT.com, July 30).

I am an alpha male with ambitions to become a lower-stress beta. My stress levels arise because I actively seek conflict. Not just academically, as in attacking flawed hypotheses. I notice any opportunity for conflict — a closed right of way, a misleadingly advertised product.

My alpha status is a result of conflict-seeking. Conflict is not thrust upon me as a result of my alpha status.

This observation, of course, may not generalise to baboons.

**Mike Robinson,
Kingston-upon-Thames, Surrey, UK**

Financial Times

5. Citeer de woordgroep die expliciet verwoordt wat het doel is van deze brief.

Open vragen

Een open vraag is een vraag waarbij je het antwoord zelf moet formuleren door middel van een of enkele woorden of enkele zinnen in het Nederlands.

Strategie:

- Lees de tekst globaal om een indruk van de inhoud te krijgen.
- Lees de vraag en zoek het tekstgedeelte waar deze vraag over gaat.
- Zorg ervoor dat je de zinnen in dit tekstgedeelte goed begrijpt.
- Formuleer je antwoord altijd in het Nederlands, behalve als het anders is aangegeven. Als je in het Engels antwoordt, levert dat 0 punten op.
- Bepaal of een kort antwoord volstaat waarbij je slechts een of enkele woorden hoeft te geven of dat je een lang antwoord (volledige zin) moet opschrijven.
- Lees het tekstgedeelte nog eens goed en beoordeel of je antwoord klopt en volledig is.

Voorbeeldopgave

MONEY

The Digital Wallet

WHEN STUDENTS in Pinellas County schools fill up their lunch trays in the cafeteria and walk over to the cash registers, they just wave their hands and move on to have lunch with their friends. Schools in this Florida county have installed square-inch sensors at the registers that identify each student by the pattern of veins in his or her palm. Buying lunch involves no cards or cash. The Fujitsu PalmSecure system they are using allows these young people to get through the line quickly — wait times have been cut in half since the program started — an important consideration in a school where lunch is only 30 minutes long. The same technology is used by Carolinas Healthcare System, an organization that operates more than 30 hospitals, to identify 1.8 million patients, whether or not they are conscious. It is also used as additional authentication for transactions at Japan's Bank of Tokyo-Mitsubishi UFJ.

6. "The same technology" (alineea 1). Leg in je eigen woorden uit hoe deze technologie werkt.

Examencursus Moderne Vreemde Talen: ENGELS

Stap - voor - stap instructies:

- Lees de titel (+ ondertitel), eventuele introductieregels. Kijk naar het plaatje + onderschrift.
- Lees vervolgens **niet** eerst de hele tekst, dit kost te veel tijd. Ga meteen naar de eerste vraag. Lees goed wat er staat!
- Onderstreep de woorden waar de vraag over gaat in de tekst. Als het om meer dan 1 regel gaat, zet dan een streepje voor de regels. Dit helpt je focussen op het stuk tekst waar het om gaat.
- Lees dan de tekst vanaf de vorige vraag tot en met het stuk van de nieuwe vraag. Lees dus ook tussenliggende alinea's, zelfs als daar geen vraag over gesteld wordt. Als er geen vraag over een alinea gesteld wordt, *wees dan op je hoede!* Dit is een typisch Cito - trucje. Die alinea is wel belangrijk!
- Ga terug naar de vraag, en bekijk per antwoord of je die woorden of het idee / gevoel dat in dat antwoord verwoord wordt uit de tekst kunt halen. Zo niet, streep dan het antwoord door en ga naar het volgende antwoord.
- Als je zo alle antwoorden af bent gegaan, hou je vaak 2 antwoorden over: het goede en het bijna goede. Lees de vraag en eventueel de tekst nog eens goed door. Hoe meer woorden kloppen, hoe beter. Als de vraag is 'wat is de kern van de alinea' en er is 1 zin over geld, en 3 over ruzie in het gezin, dan is 'gezinsproblemen' beter dan 'financiële zorgen'.
- Ga zo één voor één de vragen af. Probeer steeds de grote lijn van het artikel en de mening van de schrijver in je hoofd te houden, zodat je geen tegenstrijdige antwoorden geeft.
- Zodra je merkt dat een (type) tekst erg moeilijk is, kun je die beter eerst overslaan. Je kunt beter de makkelijkere teksten rustig en goed gedaan hebben, en die punten binnenhalen. Als je dan nog tijd over hebt, doe je de moeilijke tekst.
- Vergeet niet om aan het eind bij meerkeuze vragen die je hebt overgeslagen in ieder geval iets in te vullen.

Verder is het belangrijk op de volgende punten te letten:

- De **verbanden tussen alinea's en zinnen**. Zorg daarom dat je de voegwoorden en signaalwoorden goed kent. Die woorden zijn de 'richtingaanwijzers' in de tekst. Ze geven aan wat je kunt verwachten in een volgende zin of alinea, en dat vergroot je begrip van de tekst.
- **Interpunctie**. Leestekens zoals ? ! ' ' ; : zijn net als voegwoorden belangrijke richtingaanwijzers in een tekst.
- **Ironie**. Ironie is spot in het algemeen. Je herkent ironie aan:
 - heel positieve woorden in een negatief stuk tekst
 - een onderwerp dat er met de haren bijgesleept wordt
 - soms, een vraag aan het eind van de tekst.
- **Positief / negatief**. Als je de betekenis van een woord niet kent, kun je vaak wel redeneren of het een positief dan wel een negatief geladen woord is. Hiermee kom je vaak al een heel eind. Let ook op voorvoegsels, als *a -* , *im -* , *miss -* , *non -* , *un -* , *dis-* , *il -* , *e.d.* .
- Let op **kernwoorden** in de antwoorden die niets met de tekst te maken hebben of veel te sterk zijn, bv: *only*, *never*, *always*, Dit duidt er in de meeste gevallen op dat het antwoord fout is.
- Let, als je woordenschat dat toelaat, op **synoniemen**. In het goede antwoord staan vaak synoniemen van de woorden uit de tekst.
- Probeer je **woordenboek** zo weinig mogelijk te gebruiken. Dit kost teveel tijd. Denk in termen als positief en negatief, of probeer de betekenis met behulp van Nederlands of een andere taal af te leiden. Beperk je woordenboekgebruik zo veel mogelijk tot
 - woorden in de antwoorden die je echt moet weten
 - woorden uit de tekst die je moet weten om een open vraag in het Nederlands te kunnen vertalen.
- Vergeet nooit **tussenliggende alinea's** te lezen, ook als er geen vraag over gesteld wordt. Soms zijn ze gewoon nuttig om de grote lijn vast te houden, soms staat daar juist het antwoord. Zo zie je het verschil:
 - Kijk naar 2 opeenvolgende vragen.
 - Als de ene vraag is: 'Kijk in alinea 3' en de volgende 'Wat is de kern van alinea 5?', dan is alinea 4 belangrijk voor de grote lijn.

- **Maar** als de ene vraag is 'Kijk in alinea 3' en de volgende is een **geciteerd zinnetje** met daarachter (al. 5) dan staat het antwoord waarschijnlijk in alinea 4. Ze zeggen niet dat je in alinea 5 **moet** kijken voor het antwoord. Ze zeggen alleen dat daar dat zinnetje staat.
- Durf het overgebleven antwoord te kiezen. Als je de rest hebt weggestreept, moet het overgebleven antwoord goed zijn, ook al weet je de precieze betekenis niet. (Zijn de woorden die je niet weet soms synoniemen van de woorden in de tekst?)

En: de eerste keus is vaak de beste! Let daar eens op bij het oefenen. Mocht dat bij jou ook zo zijn, vertrouw dan op jezelf en ga aan het eind van je examen niet meer veranderen.

Een redenering die begint met

'ik denk dat ...'

is fout.

Er wordt niet gedacht, er wordt examen gemaakt.

Niemand zit op jouw mening te wachten.

Een goed antwoord begint met:

'In de tekst staat ...'

ALLES STAAT IN DE TEKST !!!

Let op signaalwoorden die een voorbeeld aangeven: for instance, to illustrate, to show

Omgekeerde voorbeeldvraag: wat wil de schrijver met dit voorbeeld laten zien?

Als er gevraagd wordt: Geef de kern, de hoofdgedachte weer..../ Wat is de kern van..?

Dan, voor je gaat antwoorden: ALLE **VOORBEELDEN** SCHRAPPEN

SCHEMA 2: Stappenplan voor abcd (= multiple choice) teksten

Stap 1:

Kijk naar de titel en het plaatje en lees de intro van de tekst.

Nu ben je bezig met lezen om **DE GROTE LIJN** te zien.

Stap 2:

- Lees eerst de vraag !
- Aanstrepen in de tekst: zin of alinea('s) die in de vraag wordt (worden) genoemd.
 - Heb je een hele alinea/alinea's onderstreept?
>> Dan is het antwoord te vinden ergens in het geheel van die alinea (voorbeeld 1).
 - Heb je een zin onderstreept?
>> Dan is het antwoord te vinden in de rest van de alinea waarin je de zin onderstreept hebt, dus de tekst die volgt op de onderstreepte zin.

Wat willen ze weten? Vertaal hiervoor de vraag in je hoofd. Streep signaalwoorden aan en kijk goed naar een: !

Lees dan de tekst door!

Stap 3:

'Onzin' antwoorden eruit gooien.

Stap 4: Vraag je af.....

- Hoe vaak komt het antwoord voor in het aangestreepte deel?

Let op: vaak is 1 x niet genoeg. Het antwoord komt vaker voor.

- Kloppen alle elementen? Bij lange zinnen, de zin in stukjes hakken!

Als de elementen niet kloppen, dan gewoon schrappen.

Sterke bijv. nw. maken antwoorden vaak fout, bv false, *more*, *only*, *solely*, *most*, *conclusively*.

- Past het antwoord in de grote lijn? Dus, hoort het bij de toon van de tekst, bij het plaatje, bij de titel?

SCHEMA 3: Stappenplan voor gaten - teksten

Stap 1:

Kijk naar de titel, het plaatje, de intro en probeer → **DE GROTE LIJN** te herkennen.

Stap 2:

Lees de tekst tot het gat en lees **1 zin extra** erachter

Stap 3:

Let vervolgens op de **signaalwoorden in de alinea** : enkele voorbeelden:

Dus , omdat Deze woorden geven de **reden** aan voor het gat (*so / because*)

Maar Dit woord geeft het **tegenovergestelde** van het gat aan (*but*)

Dus Dit woord (= zo, op die manier) geeft **voorbeeld** voor het gat (*so /...*)

.....: De dubbele punt : Na de dubbele punt staat de **inhoud** van het gat

Stap 4:

Probeer de antwoorden in te delen in positieve en negatieve antwoorden. Dit is ook goed om de grote lijn te blijven zien. Vraag je bijvoorbeeld af:

Aan welke kant staat de expert, degene die het weet? Aan de negatieve kant of aan de positieve kant?

Stap 5 :

Probeer je te richten op **tegenstellingen** in de antwoorden

A: Groot ←

B: Leuk

C: Klein ←

D: Koud

Stap 6:

Als het moeilijk blijft, probeer je te **gokken op de grote lijn**. Je vraagt je af: Wat past in de grote lijn van de tekst? Je hebt altijd 70% kans.

SCHEMA 4: Beweringsvragen

Herkennen van de vraag: de antwoorden zijn genummerd (1,2,3,4 ...5, 6)

1. Voorbeeld: Geef van elk van de volgende beweringen over aan of deze wel of niet overeenkomt met de inhoud van alinea's 5, 6 en 7.
2. Lees eerst de antwoorden en streep je zoekterm aan:
 - Namen (eigennamen, bedrijven, merken), plaatsen (landen, steden)
 - Hoeveelheden (de meerderheid, een kleine groep) en tijdsaanduidingen (vandaag de dag, in het begin)
 - 'internationale' woorden (discriminatie, autoriteit, informatica)

Heb je geen van de bovenstaande 3 punten: dan zoek je naar **wat jij herkent**.

3. Let op: bij signaalwoorden staan antwoorden!
4. Kom je er echt niet uit? Slim gokken:
 - Staan er woorden in de bewering die antwoorden fout maken?
 - Past het in de GROTE LIJN?

Overige Stappenplannen

Brieven

Ingezonden brieven hebben doorgaans een vaste vorm, die erg helpt.

- Aanhef,
- Aanleiding voor de brief (in uw krant van 12/8 stond een artikel over...)
- Schrijver heeft er verstand van want (hij/zij heeft die betreffende baan ook)
- Argumenten kunnen al heel zinvol zijn
- Conclusie is het belangrijkste!

Dus, focus op de tweede helft van de brief!

Stellingen matchen met tekststukjes

Dit kan de vorm hebben van:

- Alinea's waar de tussenkopjes bij moeten
- Interview waar de vragen bij moeten
- Brieven waar de mening(en) die ze vertegenwoordigen bij moeten
- Experts die met hun uitspraak gecombineerd moeten worden
- Tieners die over een bepaald onderwerp gevraagd worden: wie zegt wat?

In alle gevallen: dit een GROTE LIJN vraag.

1. Lees 1 stukje tekst, let op signaalwoorden, kijk waar ze het ongeveer over hebben.
2. Lees dan de stellingen: welke gaat over ongeveer hetzelfde?
 - a. Als het er maar 1 is: dat is het antwoord.
 - b. Zijn het er twee: lees dan het stukje nogmaals, ook tussen signaalwoorden. Kijk dan wat het best erbij past.

CITEREN

Als in de vraag staat: citeer...

... de 1^e twee woorden van **het zinsdeel**:

Dan is het een lange zin.

Begin dan bij : , - ; - : - signaalwoord of 'dat'

... de 1^e twee woorden van **de zin of het zinsdeel**:

Dan neem je altijd de hele zin

... de 1^e twee woorden van **het tekstgedeelte**

Dan is het meer dan 1 zin.

Als in de vraag staat dat je **het hele citaat** moet geven,

Dan neem je maximaal 10 woorden

Kort je citaat in tot die lengte, knip in de zin bij: , - ; - : - signaalwoord of 'dat'

Exam Questions

1. Choose the correct answer

Read the exam question and the task that goes with it. Choose the correct answer.

- a. Language acquisition is more effective in early childhood.
 - Taalverwerving is effectiever in de vroege kinderjaren.
 - Taalverwerving is het effectiefst in de vroege kinderjaren.
 - Taalverwerving is het meest efficiënt in de adolescentie.

- b. Learning a language's morphology is essential for spelling words correctly.
 - De betekenisleer van een taal is essentieel om woorden correct te spellen.
 - De klankleer van een taal is essentieel om woorden correct te spellen.
 - De vormleer van een taal is essentieel om woorden correct te spellen.

- c. Literacy rates are improving globally, but challenges remain.
 - De mondiale geletterdheid blijft stabiel zonder noemenswaardige veranderingen.
 - De mondiale geletterdheid verbetert, maar er blijven uitdagingen bestaan.
 - Globaal gezien verbetert de geletterdheid, maar er blijven uitdagingen bestaan.

- d. The etymology of many English words traces back to Latin.
 - De afleiding van veel Engelse woorden komt terug in het Latijn.
 - De afkomst van veel Engelse woorden voert terug naar het Latijn.
 - De betekenis van veel Engelse woorden voert terug naar het Latijn.

- e. Many forms of vernacular leave out consonants.
 - Veel vormen van spreektaal laten klinkers weg.
 - Veel vormen van spreektaal laten medeklinkers weg.
 - Veel vormen van straattaal laten medeklinkers weg.

2. Choose the correct answer

Read the exam question and the task that goes with it. Choose the correct answer.

- a. The comedian's witty remarks had the entire audience laughing within minutes.
 - De geestige opmerkingen van de cabaretier kregen het hele publiek binnen enkele minuten aan het lachen.
 - De geestige toenaderingen van de cabaretier kregen het hele publiek binnen enkele minuten aan het lachen.
 - De veelzijdige opmerkingen van de cabaretier kregen het hele publiek binnen enkele minuten aan het lachen.

- b. The statue was erected as an homage to the soldiers who had fought in the war.
 - Het standbeeld was geplaatst als eerbetoon aan de soldaten die hebben gevochten in de oorlog.
 - Het standbeeld was geplaatst als nabootsing van de soldaten die hebben gevochten in de oorlog.
 - Het standbeeld was geplaatst als toenadering tot de soldaten die hebben gevochten in de oorlog.

- c. The stature of the artist rose as the years passed.
 - De reputatie van de kunstenaar bereikte een hoogtepunt terwijl de jaren verstreken.
 - Het aanzien van de kunstenaar steeg door de jaren heen.
 - Het standbeeld van de kunstenaar kwam steeds hoger te staan door de jaren heen.

- d. The moderator tried to include the outcasts in the conversation.
 - De gespreksleider probeerde de buitenbeentjes te betrekken in het gesprek.
 - De mediator probeerde de buitenbeentjes te betrekken in het gesprek.
 - De presentator probeerde de buitenbeentjes te betrekken in het gesprek.

- e. The versatile director was inhibited by his budget.
 - De ambitieuze regisseur werd bevorderd door zijn budget.

- De veelzijdige regisseur werd belemmerd door zijn budget.
- De veelzijdige regisseur werd bevorderd door zijn budget.

3. Choose the correct answer

Read the exam question and the task that goes with it. Choose the correct answer.

- a. The referee's arbitrary decision angered both teams during the final match.
 - A decision based on strict rules and regulations
 - A decision made with thorough justification
 - A decision made without a clear reason or system
- b. The committee suggested an amendment to the proposed bill.
 - A forma' statement of opinion or belief
 - A reduction in size or importance
 - A small change or addition to a law
- c. Effective diplomacy helped defuse the escalating tension between the two nations.
 - The practice of managing international relations peacefully
 - The spread of biased information to influence opinions
 - The use of force to suppress opposition
- d. The jury reached a unanimous verdict after three hours of deliberation.
 - A formal accusation made against someone
 - A decision or judgment made in a legal case
 - A record of someone's criminal history
- e. The prime minister is almost ending her term in office.
 - A fixed period during which an elected official holds office
 - A formal agreement between political parties
 - A specific policy initiative proposed by a government

4. Choose the correct answer

Read the exam question and the task that goes with it. Choose the correct answer.

- a. Which excerpt best demonstrates the writer's concerns about climate change?

Je moet ...

- ☐ de zorgen om het klimaatverandering begrijpen.
- ☐ het fragment vinden dat aantoon wat de zorgen van de schrijver zijn.
- ☐ bepalen welk fragment zorgen over klimaatverandering bevat.

- b. What is implied in the final statement?

Je moet in de tekst ...

- ☐ een onderliggende boodschap identificeren.
- ☐ een bewerking kritisch lezen.
- ☐ bepalen wat het laatste punt is dat er gemaakt wordt.

- c. What is implied by the author's contention in paragraph 4?

Je moet ...

- ☐ afleiden wat de auteur bedoelt met zijn bewering.
- ☐ een implicatie formuleren.
- ☐ bepalen wat de auteur expliciet zegt.

- d. How can Mrs Dalloway's attitude towards the inquiry best be characterized?

Je moet ...

- ☐ de algemene houding van Mrs Dalloway begrijpen.
- ☐ de houding van Mrs Dalloway ten opzichte van een specifiek iets begrijpen.
- ☐ het onderzoek dat Mrs Dalloway uit heeft gevoerd over houdingen begrijpen.

- e. How is the author's skeptical attitude towards new technology expressed?

Je moet ...

- ☐ bepalen hoe de kritische houding van de auteur tot uiting komt.
- ☐ begrijpen wat de nieuwe technologie inhoudt.
- ☐ nagaan of de auteur gelijk heeft om sceptisch te zijn.

Signaalwoorden

Onderstaande lijst is een lijst van de meestvoorkomende signaalwoorden uit de afgelopen 15 Cito eindexamens. Ze staan op alfabetische volgorde zodat je hierin snel de betekenis en het tekstverband kunt vinden wanneer je ze tegenkomt in een tekst of opgave!

Meest coromandel signaalwoorden		
also	ook	opsomming
although	ofschoon, hoewel	Tegenstelling
and	en	Uitbreiding / Opsomming
as	daar, omdat	Reden / Oorzaak
as a result of	als gevolg van	Reden / Oorzaak
as well as	evenals	Uitbreiding / Opsomming
before	voor	Tijd / Volgorde
besides,	bovendien (met komma!)	Tegenstelling
both ... and	zowel ... als ...	Uitbreiding / Opsomming
but	maar	tegenstelling
by contrast	daarentegen, als contrast	Tegenstelling
consequently	met als gevolg	Gevolg / Conclusie
earlier	vroeger	Tijd / Volgorde
either ... or ...	ofwel ... of	Tegenstelling
even	zelfs (a,b, zelfs c)	Uitbreiding / Opsomming
even so	toch, desondanks	Tegenstelling
except	behalve	Voorwaarde
first	eerste	Tijd / Volgorde
for	want	Reden / Oorzaak

for example	bijvoorbeeld	Voorbeelden
however,	echter (met komma)	Tegenstelling
if	als, indien	Voorwaarde
in addition	bovendien	Uitbreiding / Opsomming
in conclusion	concluderend	Gevolg / Conclusie
in fact	sterker nog	Tegenstelling
in the past	in het verleden	Tijd / Volgorde
indeed	sterker nog	Uitbreiding / Opsomming
instead	in plaats daarvan	Tegenstelling
neither ... nor	noch ... noch ...	Uitbreiding / Opsomming
nevertheless	toch, desalniettemin	Tegenstelling
not only ... but also	niet alleen ... maar ook	Uitbreiding / Opsomming
now	nu	Tijd / Volgorde
of course,	natuurlijk (met komma, tegenargument!)	Tegenstelling
once	zodra, toen eenmaal	Tijd / Volgorde
one ... another	één ... een andere / tweede	Uitbreiding / Opsomming
or	of	Uitbreiding / Opsomming
present	nu, tegenwoordig, vandaag de dag	Tijd / Volgorde
rather	eerder dan, in plaats van, liever	Tegenstelling
since	aangezien	Reden / Oorzaak
so	dus, daarom	Gevolg / Conclusie
still	toch	Tegenstelling

such as	zoals	Voorbeelden
therefore	daarom	Gevolg / Conclusie
though	ofschoon, hoewel	Tegenstelling
thus	zo, op die manier, samenvattend	Gevolg / Conclusie
to be fair	om eerlijk te zijn	Tegenstelling
today	tegenwoordig, vandaag de dag	Tijd / Volgorde
too	ook	Uitbreiding / Opsomming
true,	weliswaar (met komma, tegenargument!)	Tegenstelling
while	ondertussen	Tegenstelling
yet	toch	Tegenstelling

In de onderstaande lijsten staan alle signaalwoorden die zouden kunnen voorkomen op je eindexamen gesorteerd per tekstverband. Deze zijn handig om uit je hoofd te leren zodat je ze snel in de examenteksten herkent en weet welk verband erbij hoort. Het verband is vaak namelijk nog belangrijker dan de betekenis!

Basiswoordenlijst

Signaalwoorden

Uitbreiding / opsomming	
actually*	sterker nog <i>He was angry. <u>Actually</u>, he was absolutely furious.</i> Let op: 'actually' kan ook een tegenstelling aangeven.
also	ook
and	en, vooral belangrijk als het aan het begin van de zin staat.
as well as	evenals
besides,*	bovendien (met komma!) He was late. Besides, he did not do his work.
both and ...	Zowel Als ...
Even	Zelfs (a, b, zelfs c)
first, second, third	eerste, tweede, derde
furthermore	bovendien
in addition	bovendien
indeed	sterker nog (2e argument = meer van 't zelfde) I like this film. Hugh Grant is good looking. Indeed, he has the most beautiful eyes.
in fact*	sterker nog He was angry. In fact, he was furious.
moreover	bovendien I like this film. The script is nice. Moreover, Hugh Grant is very good looking.
neither nor	noch ... noch
nor	evenmin (twee dingen niet dus.)

	He did not speak. Nor did he look at me.
not only ... but also	niet alleen, maar ook
one another	Eén een andere / tweede (bijv. One reason is another reason is
or	of vooral belangrijk als het aan het begin van de zin staat.
too	ook
what is more	bovendien
Reden/oorzaak	
after all	Tenslotte, per slot van rekening He got a promotion. After all, he works hard.
as	sinds, daar, omdat As you were not there, I left a message.
as a result of	als gevolg van
because	omdat
for	want We listened carefully, for he brought news of the accident.
since since it suggests	aangezien aangezien het suggereert ...
Tegenstelling	
Actually	feitelijk, eigenlijk (tegenargument) Je zou denken ... feitelijk zit het zo ... Let op: 'actually' kan ook een versterking/uitbreiding zijn. <i>You would think Jean wrote the love letter. <u>Actually</u>, it was Dorothy.</i>
admittedly	toegegeven (tegenargument)
although, though	ofschoon, hoewel We lost the game, although we did our best.
besides	behalve (zonder komma) Besides you, nobody writes me.
but	maar
by contrast	daarentegen, als contrast

certainly,	weliswaar (met komma , tegenargument)
conversely	daarentegen
despite	ondanks
either or ...	ofwel of
even so	toch, desondanks
fortunately	gelukkig <i>It just started raining, <u>fortunately</u> I have my umbrella with me.</i>
however	echter
in fact*	Feitelijk, eigenlijk (tegenargument) Je zou denken, feitelijk zit het zo Let op: in fact kan ook versterking/uitbreiding zijn. He was angry. In fact, he was furious.
in spite of	ondanks
instead	in plaats daarvan
nevertheless	desalniettemin
now*	nu
of course,	natuurlijk (met komma, tegenargument)
on the one hand ... on the other	enerzijds, anderzijds
paradoxically	in tegenstrijd daarmee
rather	eerder dan, in plaats van Would you like to go to the movies? I would rather go to a restaurant.
still	toch
sure, Sure, today the weather is good, but	weliswaar, (met komma , tegenargument) Vandaag is het weer weliswaar goed, maar
then again	aan de andere kant
to be fair	om eerlijk te zijn (tegenargument)
true,	weliswaar (met komma , tegenargument) Hij heeft weliswaar ook goede punten.

True, he has some good points, too.	
unfortunately	helaas <i>You have a really good idea <u>unfortunately</u> we can't do anything with it.</i>
whereas	terwijl He earns a lot, whereas his wife's income is poor.
(mean)while*	ondertussen (als in: ondertussen gebeurt het tegenovergestelde)
yet	toch
Voorwaarde	
if	als, indien
provided, providing	mits, op voorwaarde dat
unless	tenzij
Tijd / volgorde	
before	voor
earlier	vroeger
eventually	uiteindelijk
initially	aanvankelijk
in the past	in het verleden
later	later
now*	nu
once	zodra, toen eenmaal Once he came home, he changed clothes.
once upon a time	op een keer ... er was eens ...
present, present-day	nu, tegenwoordig, vandaag de dag
today	tegenwoordig, vandaag de dag
until	totdat
(mean)while*	ondertussen (als in: ondertussen gebeurt het tegenovergestelde)

Gevolg/conclusie	
after all	tenslotte
as a result	door, als gevolg van
consequently	met als gevolg
hence	daarom, zodoende
in short	kortom
so	dus, daarom
that's why	daarom. He never works. That's why he failed his exam.
therefore	daarom
thus	zo, op die manier, samenvattend He shouted. He screamed. He cried. He cursed. Thus did he express his feelings.
Vergelijking	
as if	alsof
equally	evenzeer, evenzo
likewise	op dezelfde manier
similarly	op dezelfde manier
Voorbeelden	
for example	bij voorbeeld
for instance	bijvoorbeeld
such as	zoals
Overig	
at least	1. tenminste (bijv. The repair will cost at least \$100.) 2. Een meer precieze verduidelijking, vaak gebruikt om een uitspraak af te zwakken/minder stellig te maken. (bv. I can handle it – at least, I think I can) 3. In elk geval (bijv. At least, you should call to tell me that you've arrived there safely. You might at least answer the letter)

Functiewoorden

Vragen die hierbij horen		
What function is paragraph X meant to serve?		Wat is het doel van paragraaf X?
How does paragraph X relate to the previous paragraph?		Hoe verhoudt alinea X zich tot de vorige?
How does this phrase relate to the previous phrase?		Hoe verhoudt deze zin zich tot de vorige?
		Bij al deze vragen gaat het om het verband tussen twee stukjes tekst
Duidelijk maken (feiten, argumenten)		Omschrijving functie
to make clear	duidelijk maken	Er wordt een situatie beschreven in de alinea waarbij naar één conclusie wordt toegewerkt. Dit is het punt dat de schrijver duidelijk wil maken.
to show	aantonen	
to prove	bewijzen	
to point out	wijzen op	
to demonstrate	aantonen	
to clarify	duidelijk maken	
Illustreeren (voorbeelden)		
to show	aantonen	In de voorafgaande alinea (of groter tekstgedeelte) wordt een algemeen punt gemaakt. Dus om het algemene punt duidelijker te maken wordt er een plaatje in woorden bij gegeven. Bijv. : de gemiddelde temperatuur was laag deze winter. Heel januari waren de straten van Utrecht vol mensen die zich hadden ingepakt met dikke sjaals, mutsen en handschoenen.
to illustrate	illustreeren	
to give examples	voorbeelden geven	

Benadrukken (argumenten, redenen)		
to stress	benadrukken	In de gevraagde alinea wordt nadruk gelegd op het onderwerp waarnaar gevraagd wordt. Dit kan de schrijver doen door herhaling of door overdreven woorden te gebruiken (bijv.: ik was boos, wat zeg ik: woedend. Of nee, furieus!)
to emphasise	benadrukken	
to highlight	uitlichten	
Tegenspreken (tegenstelling, afzwakking)		
to question	in twijfel trekken	Er is een tegenstellend verband te ontdekken ten opzichte van eerdere tekstgedeelten.
to contradict	tegenspreken	
to criticise	bekritiseren	In het Nederlands zou je de zin met ‘maar’ beginnen.
to undermine	ondermijnen	
to refute	weerleggen	
to challenge	uitdrukkelijk twijfelen aan	
to present a different perspective/to put into perspective	van een andere kant bekijken	
to reject	verwerpen	
Analyseren (feiten, uitwerking)		
to analyse	analyseren	Er wordt een objectieve omschrijving of uitleg gegeven over een bepaald onderwerp of idee. Vaak wordt dit over een onderwerp gezegd dat men wil onderzoeken of waarvan men wil weten hoe het in elkaar zit
to describe	beschrijven	
to outline	beschrijven	
to discuss	bespreken	
Uitwerken (uitbreiding, opsomming)		
to add	toevoegen	Er wordt een opsomming gegeven van verschillende stukken
to elaborate	uitbreiden	

to list (reasons/explanations)	(redenen/verklaringen) opsommen	specifieke informatie (bijv. voorbeeld, redenen of verklaringen)
Ondersteunen (positief)		
to praise	prijzen	Er wordt min of meer hetzelfde gezegd als in vorige tekstgedeelten, maar dan door een andere partij of met een sterker argument. Vaak in vergelijking met de vorige alinea (maar kan ook in een vergelijking met de Grote Lijn van de tekst.)
to support	(onder)steunen	
to advocate	pleiten (voor iets)	
to confirm	bevestigen	
to corroborate	instemmen met	
Andere functies		
to explain	uitleggen (redenen, opsomming)	
to explain why	legt uit waarom : let goed op dat die reden er dan ook letterlijk moet staan! Heel vaak is dit een fout antwoord omdat de reden er niet staat	
to modify	aanpassen (tegenargumenten, afzwakking)	
to introduce	inleiden (voorbeeld, feiten)	
to present (solutions)	(oplossingen) aandragen	
to summarise	samenvatten (conclusie)	

Algemene basiswoorden

Hieronder vind je de zogenaamde 'basiswoorden' Engels. Deze lijst is gemaakt op basis van de examens van afgelopen jaren. De woorden die hier staan komen daarin relatief vaak voor.

Wanneer je aan je woordenschat wilt werken in voorbereiding op je examen, kun je deze woordenlijst leren. Om het leren gemakkelijker te maken, zijn de woorden in categorieën ingedeeld.

Belangrijk voor het begrijpen van de vraag en antwoorden	
in accordance with to judge from in line with What is [...] in line with/to judge form/in accordance with/to paragraph 3?	in overeenstemming met, volgens te oordelen naar, volgens in lijn met, volgens Wat is [...] volgens alinea 3?
to aim	richten op
it amounts to	het komt neer op
to approach <i>You must approach the subject from both sides</i>	benaderen <i>Je moet het onderwerp van beide kanten benaderen</i>
to cause, a cause	veroorzaken, oorzaak
to characterise	typeren
to claim	stellen dat, beweren
it concerns	het gaat over
to contain	bevatten
(to) debate	debat, bediscussiëren
due to	dankzij, ten gevolge van
How does ... relate to...?	Hoe verhoudt zich ... tot ...?
to imply	impliceren (je zegt het niet letterlijk, maar je bedoelt het wel)
to prove	bewijzen
to provide	voorzien van

Toon van de schrijver	
How can the tone of paragraph x be characterised	Op welke toon is paragraaf x geschreven
<i>schrijver is positief:</i>	<i>positief:</i>
admiring	bewonderend
approving	instemmend
<i>schrijver is neutral</i>	<i>neutraal:</i>
matter-of-fact	geeft de feiten
objective	objectief, laat beide kanten van de zaak zien
<i>schrijver is negatief:</i>	<i>negatief:</i>
angry	boos
concerned	bezorgd
disappointed	teleurgesteld
disbelieving	gelooft het niet
furious	woedend
indifferent	onverschillig
indignant	verontwaardigd
pessimistic	pessimistisch, somber gestemd
<i>schrijver spot er mee:</i>	<i>spot ermee:</i>
playful	speels, beetje grappig
amused	geamuseerd (een klein beetje spottend)
cynical	cynisch, een vorm van spot
tongue-in-cheek	grappig, speels
ironic	ironisch, een vorm van spot
joking	grapjes makend
mocking	spottend
sarcastic	sarcastisch, hatelijk
sneering	spottend

Tijd	
century	eeuw
ancient	zeer oud, antiek
decade	decennium, 10 jaar
modern	modern, van deze tijd
often	vaak
recent	pas gebeurd, recent
Positieve strekking	
to achieve, achievement	(iets) bereiken, prestatie
advantage	voordeel
appropriate	geschikt
to benefit	voordeel hebben van
charitable	liefdadig
charity	goed doel
to convince	overtuigen
credibility	geloofwaardigheid
to develop, development	ontwikkelen, ontwikkeling
effective	effectief, doeltreffend
to encourage	aanmoedigen
enhancement	vermeerdering, versterking
gifted	begaafd, intelligent
growth	groei
importance	belangrijkheid
to improve, improvement	verbeteren, verbetering
to increase, an increase	vergroten, toename
popular	populair, geliefd
to profit	voordeel hebben van
progress	vooruitgang
prosperity	welvaart
to raise, rising	doen toenemen, groeiend
safe	veilig
to solve, solution	oplossen, oplossing

(to) support	steun, ondersteunen, steunen
Negatieve strekking	
to abuse	misbruiken, mishandelen
danger, dangerous	Gevaar, gevaarlijk
to blame	de schuld geven
to complain, complaint	Klagen, klacht
to counter - alles beginnend met 'counter'	tegengaan, betekent altijd 'tegen' iets
a decline, declining	Daling, dalend
to deny	ontkennen
to disappoint, disappointment	teleurstellen, teleurstelling
false, wrong	fout, verkeerd
to fail, failure	falen, mislukking
hard (<i>maar, let op: hardly</i>)	moeilijk, hard (nauwelijks)
to ignore, ignorance	negeren, onwetendheid
to lack	ontbreken
to mock	bespotten
to sneer	bespotten
to reduce	verminderen
to regret	spijt hebben van, betreuren
risk	risico
struggle	Inspanning, worsteling
suffering	lijden
threat	dreiging
violence	geweld
violent	gewelddadig
Onderzoek doen, onderwijs, opvoeding	
academic	geleerde, academicus (doet onderzoek aan de universiteit), universitair
degree	universitaire graad, mate waarin
education	opvoeding, onderwijs

evidence	bewijs
facts	feiten
findings	bevindingen
grades	cijfers, klas
historical	geschiedkundig, historisch
knowledge	kennis
pupils	leerlingen
research	(wetenschappelijk) onderzoek
science	wetenschap, veelal exacte vakken
scientific	wetenschappelijk
scientists	wetenschappers
society	maatschappij
species	soorten
state	staat, toestand
studies	onderzoeken, studies
to study	(be)studeren
survey	onderzoek
theory	theorie
university	universiteit
Mens en maatschappij	
accident	ongeluk
attitude	houding
audience	publiek
authority	overheid, machthebbende
backgrounds	achtergronden
behaviour	gedrag
to believe, belief	geloven, geloof
citizenship	(staats)burgerschap
community	gemeenschap
conspiracy	samenzwering
engineering	techniek
environment	milieu, omgeving

ethical	moreel, ethisch (gaat over normen en waarden)
foreign	buitenlands, vreemd
global	wereld -
government	regering
independent	onafhankelijk
individual	individueel, individu
issues	onderwerpen, zaken
language	taal
legal	wettelijk
local	plaatselijk, lokaal
moral	moraal, moreel (gaat over normen en waarden)
native	inwoner, autochtoon, inheems
opinion	mening
(to) order	bevel, bevelen
political	politiek
power	macht, kracht
policy	beleid
private	privé
public (let op: public school)	openbaar, algemeen (particuliere (en heel dure) kostschool)
scene	scene, wereldje
social	maatschappelijk
statements	beweringen
system	systeem, stelsel
trial	rechtszaak
truth	waarheid
Economie	
advertisement	reclame
agency	bureau, bedrijf, organisatie
agriculture	landbouw

brand	merk
business	bedrijf, handel, zaken
commercial	handels - , bedrijfs - , commercieel
client	klant
corporate	bedrijfs -
corporations	bedrijven, ondernemingen
debtor	iemand met een schuld
executive	manager
financial	financieel, geld -
investors	beleggers
industry	industrie, bedrijfstak
insurance	verzekering
to offer, offer	aanbieden, aanbod
(to) order	bestelling, bestellen
practice	praktijk, bedrijf, beroep
resources	middelen
wealth	rijkdom, welzijn
Boeken	
fiction	fictie, verzonnen
novel	roman
published	uitgegeven
quotations	citaten
reviewer	recensent
stories	verhalen
Menselijk lichaam	
cells	cellen
clinical	klinisch (betreft het ziekenhuis/ziekte)
depression	depressie, somberheid
diet	voeding, dieet
disease	ziekte
genes	genen
genetic	genetisch

health	gezondheid
heart	hart
human	menselijk, mens
innate	aangeboren
mental	geestelijk, mentaal
offspring	nakomeling(en)
pharmaceutical	farmaceutisch (geneesmiddelen producerend)
physical	lichamelijk, fysiek
psychological	geestelijk, psychisch
sense	gevoel
to sense	waarnemen
treatment	behandeling (van ziekte), hoe je met mensen/dieren omgaat
Algemeen	
ability	bekwaamheid
to be able to	in staat zijn om
to accept	aannemen, aanvaarden
access	toegang
actually	eigenlijk, zowaar
additional	bijkomend
advice	advies
amount	hoeveelheid
apparently	kennelijk
to appear	(ver)schijnen
to argue	beweren/stellen, ruzie maken
attention	aandacht
average	gemiddeld
to avoid	vermijden
based on	gebaseerd op
beyond	verder/meer dan, buiten ... om

bias	voooroordeel, neiging, tendens
by accident	per toeval
certain	zeker, bepaald
to change	veranderen
circumstances	omstandigheden
common	gewoon, veel voorkomend
competition	wedstrijd
complex	ingewikkeld
concern	bezorgdheid
conditions	omstandigheden
consequences	gevolgen
consistent	consequent
contents	inhoud
to contribute	bijdragen
controversial	omstreden, controversieel
current	tegenwoordig, huidig
to decide	besluiten
delivery	bezorging
easily	moeiteloos
effects	effecten, gevolgen
enough	genoeg
entirely	geheel
emphasis	nadruk
equality	gelijkheid
especially	vooral
exposed	blootgesteld
few	weinige
focus	nadruk

forced	gedwongen
to gain	winnen, meer van iets krijgen
generally, in general	in/over het algemeen
to happen	gebeuren
huge	reusachtig
to identify	vaststellen, identificeren
to identify with	vereenzelvigen met
image	beeld
to imagine	voorstellen
impact	invloed
in particular	voornamelijk
in practice	in de praktijk
to contribute	bijdragen
controversial	omstreden, controversieel
current	tegenwoordig, huidig
to decide	besluiten
delivery	bezorging
easily	moeiteloos
effects	effecten, gevolgen
enough	genoeg
entirely	geheel
emphasis	nadruk
equality	gelijkheid
especially	vooral
exposed	blootgesteld
few	weinige
focus	nadruk
forced	gedwongen

to gain	winnen, meer van iets krijgen
generally, in general	in/over het algemeen
to happen	gebeuren
huge	reusachtig
to identify	vaststellen, identificeren
to identify with	vereenzelvigen met
image	beeld
to imagine	voorstellen
impact	invloed
in particular	voornamelijk
in practice	in de praktijk
including	inclusief
(to) influence	invloed (beïnvloeden)
interest	belang
involved	betrokken
It amounts to	Het is gelijk aan, het komt neer op
to judge	oordelen
likely	waarschijnlijk
major	ernstig, groot
to make sense	ergens op slaan
to make sense of	proberen te begrijpen
matter	kwestie
to matter	van belang zijn
necessarily	noodzakelijk
ordinary	gewoon (hoeft niet negatief te zijn!)
particularly	in het bijzonder
perhaps	misschien
phenomenon	fenomeen

potential	vermogen
precisely	precies
presence	aanwezigheid
to prevent	voorkomen
pressure	druk
probably	ongetwijfeld, waarschijnlijk
proportion	gedeelte
purpose	doel
quite	nogal, geheel
radiation	straling
range	bereik, reeks
reality	realiteit, werkelijkheid
regard	aandacht, achting
to remain	blijven, niet veranderen
remarkable	opmerkelijk
response	antwoord, reactie
similar	gelijk
sources	bron
spread	zich uitstrekken, zich verspreiden
to state	vaststellen
to tackle	iets (op een bepaalde manier) aanpakken
terms	termijn
usually	gewoonlijk
value	waarde
whether	of
worth	waard
regard	aandacht, achting
to remain	blijven, niet veranderen

remarkable	opmerkelijk
response	antwoord, reactie
similar	gelijk
sources	bron
spread	zich uitstrekken, zich verspeiden
to state	vaststellen
to tackle	iets (op een bepaalde manier) aanpakken
terms	termijn
usually	gewoonlijk
value	waarde
whether	of
worth	waard

Let op, Engelse woorden kunnen vaak op meer dan een manier gebruikt worden.
Bijvoorbeeld als werkwoord en als zelfstandig naamwoord.

Bijvoorbeeld:

A regret = iets waar je spijt van hebt

To regret = spijt hebben van

Ook kun je van een zelfstandig naamwoord met vaste voor - of achtervoegsels weer andere woorden maken, die wel allemaal ongeveer hetzelfde betekenen. Kijk dus, voor je een woord gaat opzoeken, of dat kan.

Regret – regrettable, regretfully = het heeft allemaal met spijt te maken. Als je dus een stuk van een woord herkent, kun je daar heel veel aan hebben.

Een paar veel gebruikte achtervoegsels:

less = loos, zonder

ruthless = meedogenloos

Flawless = foutloos

Useless = nutteloos

Effortless = zonder inspanning (wij hebben niet altijd een woord met - loos erachter!)

Able = - baar, je kunt er dit of dat mee doen

Available = beschikbaar

Regrettable = betreurenswaardig

Readable = leesbaar

Profitable = winstgevend

Fill the gap

1. Choose the correct words. There are two too many.

apprenticeship, aspiration, attendance, cognitive, competence, enrolment, grit

- a. A student's _____ in class is important for developing interpersonal skills.
- b. Many young people start a(n) _____ to gain practical experience while studying a trade.
- c. His _____ in coaching allowed him to successfully tutor younger students.
- d. The university's _____ deadline is in May, so students must apply before then.
- e. Even without innate talent, _____ can help students achieve academic success.

2. Choose the correct words. There are two too many.

adultery, alienate, amity bereavement, betrayal, commitment, intimacy

- a. His constant lies and deception led to a painful sense of _____ in their friendship.
- b. After the loss of her father, she struggled to cope with feelings of _____
- c. A healthy relationship requires trust, honesty, and emotional _____
- d. Despite the challenges, their lifelong _____ to their relationship never wavered.
- e. His distant behaviour and harsh words began to _____ him from his loved ones.

3. Choose the correct words. There are two too many.

ableism, awareness, counsellor, fatigue, inequality, resilience, unconventional

- a. He challenged _____ at his new job, confronting unfair treatment of disabled staff.
- b. Long hours under constant stress can intensify _____ and impair job performance.
- c. Patients should never face _____ in treatment procedures.
- d. Raising public _____ helps reduce stigma around mental health issues worldwide.
- e. Speaking with a(n) _____ can ease anxiety and provide coping tools for personal crises.

4. Choose the correct words. There are two too many.

austerity, collateral, deduct, dividend, exchequer, reimburse, subsistence

- a. The company had to _____ certain expenses from its taxable income to lower its tax burden.
- b. The government introduced strict _____ measures to reduce public spending.
- c. The investor provided a valuable painting as _____ to secure the loan.
- d. Many workers struggle to cover their basic _____ costs due to inflation.
- e. At the end of the financial year, shareholders received a generous _____ payment.

Synonyms

1. Underline the word(s) in the sentence that has a similar meaning. Some of the word forms might be different.

- a. *meticulous* He completed the project with great attention to detail, ensuring everything was flawless.
- b. *intrepidity* Despite the dangers, she showed no hesitation and approached the challenge with remarkable bravery.
- c. *eloquence* The lawyer's ability to express his arguments with powerful fluency impressed the courtroom.
- d. *tenacity* No matter how many setbacks he faced, his strong determination never faded.
- e. *shrewdness* The businessman's keen judgment allowed him to make the right financial decisions at the perfect moment.

2. Underline the word or phrase in the sentence that has a similar meaning.

- a. *acquisition* The child's attainment of a second language was faster than her exposure to it.
- b. *code-switching* In casual speech, he uses alternation between languages rather than full translation.
- c. *syntax* Clear sentence structure matters more in writing than simple phrasing.
- d. *etymology* By studying a word's origin, we can separate its history from its definition.
- e. *bilingual* Her upbringing with two languages shaped her identity more than her multicultural environment.

Connect

1. Match the word with the correct translation

a abbreviation	1 vijandig
b analogy	2 afkorting
c to assert	3 weglating
d assumption	4 aanname
e astute	5 vergelijking
f belligerent	6 scherpzinnig
g compelling	7 boeiend
h to disclose	8 onthullen
i omission	9 beweren
j succinct	10 bondig

2. Match the word with the correct translation.

a accommodation	1 vaartuig
b altitude	2 hoogte
c departure	3 voertuig
d to disembark	4 accommodatie
e to encounter	5 ontschepen, uitstappen
f vessel	6 tegenkomen
g pace	7 forenzen
h to commute	8 vertrek
i vehicle	9 tempo
j voyage	10 reis

3. Match the word with the correct translation.

a abridged	1 allegorie
b allegory	2 voorwoord
c alliteration	3 ingekort
d annotation	4 alliteratie
e imagery	5 nalatenschap
f denouement	6 ontknoping
g legacy	7 bloemlezing
h motif	8 motief
i preface	9 aantekening
j anthology	10 beeldspraak

4. Match the word with the correct translation.

a heritage	1 keizerlijk
b abolition	2 opruiing
c sedition	3 afschaffing
d colonialism	4 onderdrukkend
e legislative	5 erfgoed
f oppressive	6 kolonialisme
g monarchy	7 wetgevend
h revolution	8 koningshuis
i succession	9 revolutie
j imperial	10 opvolging

5. Match the English verb with the correct translation.

a to undermine	1 aangeven
b to stress	2 belachelijk maken
c to mock	3 ondermijnen
d to indicate	4 benadrukken
e to evaluate	5 bespotten
f to examine	6 evalueren
g to ridicule	7 illustreren
h to illustrate	8 onderzoeken
i to outline	9 weerleggen
j to refute	10 schetsen

6. Match the word with the correct translation.

a consequently	1 onder andere
b subsequently	2 vanwege
c hence	3 vervoigens
d whereas	4 vandaar
e despite	5 desalniettemin
f in order to	6 om te
g due to	7 ondanks
h unless	8 terwijl
i notwithstanding	9 bijgevolg
j among others	10 tenzij